

ส่งเสด็จเจ้าฟ้า

วารสาร

ปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ISSN 1686-5073 พฤษภาคม 2551

www.onec.go.th

การศึกษาไทย

Thailand Education Journal

เทียบดูภาพซ้ำ

ถวายอาลัยแด่พี่นางฯ

คณะสงฆ์ภาค 7 มีมติจัดงานบวชสงฆ์ 100 รูป เพื่อถวายอาลัยแด่พี่นางฯ (นางพี่นางนันทนันทน์) ในวันที่ 15-16 กรกฎาคม 2558 ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร โดยมีพระพรหมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร เป็นประธานสงฆ์ และพระเทพญาณมหามานพ (หลวงพ่อธัมมชโย) เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นประธานสงฆ์ฝ่ายฆราวาส โดยมีพระเทพญาณมหามานพ (หลวงพ่อธัมมชโย) เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นประธานสงฆ์ฝ่ายฆราวาส และพระเทพญาณมหามานพ (หลวงพ่อธัมมชโย) เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นประธานสงฆ์ฝ่ายฆราวาส

บทบรรณาธิการ

นับตั้งแต่ประกาศสำนักพระราชวัง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จประทับรักษาพระอาการประชวร ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2550 ซึ่งคณะแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุดความสามารถ และสิ้นพระชนม์เมื่อเวลา 2 นาฬิกา 54 นาที เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2551 รวมพระชันษา 84 ปี ได้สร้างความเศร้าโศกให้แก่ประชาชนชาวไทยทั้งปวง

ด้วยพระกรณียกิจที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงบำเพ็ญตลอดพระชนม์ชีพล้วนเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์ พสกนิกรชาวไทยล้วนรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณที่ใหญ่หลวง ต่างถวายความอาลัยและร่วมส่งเสด็จสู่สวรรคาลัยอย่างยิ่งใหญ่ ด้วยการพร้อมใจกันเข้าถวายสักการะพระศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง จวบจนการจัดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ระหว่างวันที่ 14 - 19 พฤศจิกายน 2551

แม้พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพจะผ่านไป แต่ประชาชนชาวไทยที่ลี้ภัยมาจากทุกสารทิศ รวมทั้งชาวต่างประเทศจำนวนมาก ได้เดินทางมาชมความวิจิตรงดงามของพระเมรุขมนิทรศการพระประวัติและพระกรณียกิจ ณ ท้องสนามหลวงอย่างเนืองแน่นก่อนที่จะถูกรื้อถอนเพื่อเก็บไว้ในความทรงจำ

วารสารการศึกษาไทยปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2551 จึงได้รวบรวมพระประวัติพระกรณียกิจและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับพระองค์ท่าน โดยได้นำงานเขียนเพื่อร่วมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ของรองศาสตราจารย์ทรงทอง จันทรางศุ เลขาธิการสภาการศึกษา ที่เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์เดลินิวส์รวม 3 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ ส่งเสด็จเจ้าฟ้า พระกัลยาณมิตรอาจารย์ และเฉลิมพระกัลยาณเกียรติ

นอกจากนี้ ยังมีพระประวัติ และอภิเสดดีเฉลิมพระสมัญญาแต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ รวมทั้ง “กัลยาณมิตรอาจารย์” อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐในคอลัมน์เล่าสู่กันฟัง

ด้วยพระเมตตาที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยทั่วทุกหย่อมหญ้า โดยไม่ทรงเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะศาสนาหรือเชื้อชาติใด และไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก ทรงอุทิศพระองค์แม้ในวัยสูงพระชันษา ด้วยพระปณิธานมุ่งมั่นอยากทรงเห็นคนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ด้วยคุณงามความดีอันประเสริฐของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะทรงอยู่ในความทรงจำของปวงชนชาวไทยตลอดไป และขอพระองค์ทรงสถิต ณ สรวงสวรรค์ตราบนิรันดร์กาล

อัมพร พงษ์กึ่งสนานันท์

สารบัญ

Contents

ประวัติ

3

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สังเสด็จเจ้าฟ้า

7

- รศ.หญิงทอง จันทรางศุ

พระกัลยาณมิตรจารย์

10

- รศ.หญิงทอง จันทรางศุ

เฉลิมพระกัลยาณเกียรติ

15

- รศ.หญิงทอง จันทรางศุ

อภิสดุติ

19

อภิสดุติเฉลิมพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรจารย์”

เล่าสู่กันฟัง

20

“กัลยาณมิตรจารย์” อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ

- อัมพร พงษ์กึ่งสนานันท์

บทความพิเศษ

22

การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น

- ประภาพรชน ไชยวงษ์

บทความวิจัย 1

27

สัมพัทธ์การเรียนรู้...การศึกษาแบบ Unconventional (2)

- * Professor Kristan A. Morrison, Radford University, VA, USA

School of Teacher Education and Leadership

บทความวิจัย 2

34

จริยธรรมทางธุรกิจของเบนธัมผ่านปรัชญาของโบคิริยา :

การศึกษาตามแนวทางวิเคราะห์ วิจัย วิชาน

- อุไรวรรณ สัตตะบุษย์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นพระธิดาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๖ ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร พระองค์มีพระอนุชาที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ไทยถึง ๒ พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

เมื่อแรกประสูติพระนามในสูติบัตรใช้ตามเดือนเกิดว่า MAY ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “หม่อมเจ้ากัลยาณิวัฒนา” ในพ.ศ. ๒๔๗๐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาเป็น “พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากัลยาณิวัฒนา” และในพ.ศ. ๒๔๗๘ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงเฉลิมพระเกียรติเป็น “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา” เมื่อพระองค์มีพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศศักดิ์เป็น **“สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์”**

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้ารับการศึกษาในระดับอนุบาลที่โรงเรียนพาร์ก (Park School) เมืองบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ. ๒๔๗๑ สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) จึงทรงนำครอบครัวเสด็จกลับประเทศไทยที่ประเทศไทย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา

วารสาร การศึกษาไทย Thailand Education Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ISSN 1686-5073 พฤศจิกายน 2551

www.onec.go.th

คณะที่ปรึกษา

รศ.ธงทอง จันทรางศุ
นายณนพพร สุวรรณรุจิ
นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล
นางสุรางค์ โพธิ์พุกขาววงศ์

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน
นายก้องเกียรติ สหวรรณางกูร
ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี
ดร.ประภาพรพรรณ ไชยวงษ์

ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง
นายกิตติรัตน์ มิ่งคละศิริ
ดร.วิทย์พร แสงนภาพาร

วัตถุประสงค์การจัดทำ

1. เพื่อรายงานความก้าวหน้าข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
2. เพื่อนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ ต่อสาธารณชน
3. เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง สำนักงานฯ กับบุคคล/หน่วยงานต่างๆ
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
5. เพื่อเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิจัย และบทความ/รายงานเกี่ยวกับการศึกษา

กองบรรณาธิการ

ดร.อัมพร พงษ์กั้งสนานันท์
นางสาวทัศนีย์ เนียมมวบผา
นายกวิน เสือสกุล
นายฉวีรักษ์ มาศจรัส
นางสาวไอลีตา สดสมศรี

บรรณาธิการ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
คณะกรรมการจัดทำวารสาร
คณะกรรมการจัดทำวารสาร
คณะกรรมการจัดทำวารสาร

หากท่านต้องการแสดงความคิดเห็น
กรุณาส่งมาที่ กองบรรณาธิการวารสารการศึกษาไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อ.สุโขทัย อุดม กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2668-7123 ต่อ 1116 โทรสาร 0-2243-0083
เจ้าของ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
พิมพ์ที่ : บริษัท เอส.พี.วี. การพิมพ์ (2550) จำกัด โทร./โทรสาร 0-2447-6280-1

ที่โรงเรียนราชินี หลังจากที่สมเด็จพระบรมราชชนกเสด็จ
ทิวงคต ในพ.ศ. ๒๔๗๒ สมเด็จพระบรมราชชนนีได้รับ
พระบรมราชานุญาตให้หน้าพระธิดาและพระโอรสทั้ง ๓ พระองค์
ไปประทับ ณ เมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ณ เมือง
โลซาน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเข้ารับการศึกษาเพื่อเรียนรู้
ภาษาฝรั่งเศสในสถานรับเลี้ยงเด็กของโซเลย์ (Champ Soleil)
เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่
โรงเรียนเมียร์มองต์ (Miremont) ในระดับมัธยมศึกษา
พระองค์ทรงเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนสตรี ชื่อ Ecole
Superieure de jeunes Filles de la Ville de Lausanne
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างนี้ทรงได้ศึกษาภาษาเยอรมัน
และภาษาละตินด้วย เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๑ พระองค์ทรงย้ายไป
ศึกษาอยู่โรงเรียนประจำที่โรงเรียนนานาชาติเจนีวา (International
School of Geneva) ณ โรงเรียนแห่งนี้ ทรงสอบ
ผ่านชั้นสูงสุดของระดับมัธยมศึกษาได้ยอดเยี่ยมเป็นที่ ๑ ของ
โรงเรียนและที่ ๓ ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ในระดับปริญญาตรี พระองค์ทรงศึกษาสาขาวิชาเคมี
ในคณะวิทยาศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยโลซาน ระหว่างที่ทรง
ศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ทรงเข้ารับการศึกษาหลักสูตร
สังคมศาสตร์ - ครุศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยศาสตร์ของ
วิชาต่างๆ ในสาขาการศึกษา จิตวิทยา วรรณคดี และปรัชญา
และแม้จะทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีแล้ว ยังทรงศึกษา
วิชาวรรณคดีและปรัชญาต่ออย่างลึกซึ้งด้วยความสนพระทัย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จกลับประเทศไทยใน
พ.ศ. ๒๔๙๓ สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงทราบว่าพระธิดา
โปรดการเป็นครูมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ จึงทรงแนะนำให้ทรง
งานเป็นอาจารย์ จึงได้ทรงรับงานเป็นอาจารย์พิเศษสอน
ภาษาฝรั่งเศสที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทรงสอนวิชาสหนาภาษาฝรั่งเศส วิชาอารยธรรมฝรั่งเศส และ
วิชาวรรณคดีฝรั่งเศส ต่อมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้
กราบทูลเชิญให้ทรงเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ทรงรับงานสอนและงานบริหาร ทรงเป็น
หัวหน้าสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส และ
ผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ อีกทั้งทรงเป็นอาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พระองค์
ทรงเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยขึ้น

ในพ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนประสบการณ์
การปรับปรุงวิธีการสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
ทรงดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔
และดำรงตำแหน่งนายกิตติมศักดิ์ของสมาคมจนถึงปัจจุบัน
และด้วยพระปรีชาของพระองค์ รัฐบาลฝรั่งเศสตระหนักถึง
พระภารกิจที่ทรงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน ทำให้การ
เรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสมีความเจริญก้าวหน้า จึงได้ขอ
พระราชทานถวายเครื่องอิสริยาภรณ์สูงสุดทางด้านศิลปะและ
อักษรศาสตร์ นอกจากนี้องค์การศึกษาระดับนานาชาติและ
วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ขอพระราชทาน
ถวายเหรียญ Victor Hugo อันเป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ
ด้านอักษรศาสตร์ ทรงเป็นบุคคลที่ได้รับเหรียญเป็นลำดับที่ ๔
ซึ่ง ๓ อันดับแรกเป็นชาวต่างชาติทั้งสิ้น

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสมรสกับ พันเอกราม
รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ และมีพระธิดา คือท่านผู้หญิงทัศนาวลัย
ศรีสงคราม (ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย สมรสกับนายสินธุ์
ศรีสงคราม มีบุตรชาย คือ ร้อยเอก จิทัต ศรีสงคราม)

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระกรุณาธิคุณอย่าง
ใหญ่หลวงต่อพสกนิกรชาวไทยในด้านต่างๆ เป็นอเนกประการ
เช่น ด้านการศึกษา นอกจากพระองค์ทรงเป็นพระอาจารย์แล้ว
ยังทรงปฏิบัติพระกรณียกิจอื่นๆ เช่น ทรงดำเนินงาน
โครงการศิลปะประดิษฐ์และสื่อการสอน เพื่อช่วยเสริม
ทักษะและช่วยการเรียนรู้ของเด็กๆ ในลักษณะเกม เมื่อครา
โดยเสด็จ สมเด็จพระบรมราชชนนีเยี่ยมพสกนิกรในถิ่น
ทุรกันดาร ก็ทรงสนพระทัยนำชุดสื่อการสอนเสริมทักษะ
ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ เช่น เกมบัตรอักษร ๓ หมู่
เกมต่อบัตรภาพ เกมต่อบัตรคณิตศาสตร์ ฯลฯ ไปสาธิตและ
ทดลอง พระองค์ยังมีพระดำริให้จัดเกมเสริมประสบการณ์ชีวิต
ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการงานพื้นฐานอาชีพและด้านสังคม
อีกด้วย พระองค์มีพระดำริไว้ว่า

“ครูผู้สอนควรทำงานเพื่อเด็ก ด้วยความอดทน และ
เสียสละ ควรศึกษาหาความรู้ในสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ บ่อยๆ
แกเด็ก ควรสอนให้อ่านได้ มีใช้ทองได้และควรควรประดิษฐ์
อุปกรณ์การสอนขึ้นเอง พยายามใช้วัสดุที่หาง่าย เช่น วัสดุ
เหลือใช้หรือที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่ควรหวังสิ่งบริจาคนำไป”

พระองค์ยังได้พระราชทานเงินทุนสำหรับสร้าง
โรงเรียน หลายแห่ง เช่น โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๑ จ.พิษณุโลก

ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตตำรวจชายแดน โรงเรียนกัลยาณีวัฒนา ๒ จ.หนองคาย โรงเรียนนรวิวัฒนา จ.บุรีรัมย์ และโรงเรียน วรนาารี จ.สงขลา เป็นต้น

พระองค์ทรงเป็นนักการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ ที่มีสายพระเนตรอันกว้างไกล ทรงเห็นความสำคัญของการ ศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาประเทศ จึงได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ จัดตั้งกองทุนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เพื่อโครงการโอลิมปิกวิชาการ และต่อมาทรงอนุญาตให้จัด ตั้งมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐาน วิทยาศาสตร์ศึกษาในพระอุปถัมภ์ขึ้น พระองค์ทรงมีเมตตา ต่อคณาจารย์และนักเรียนเสมอมา ทำให้นักเรียนไทย ประสบความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของตนเองจนได้ รับรางวัลจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการมากขึ้นโดยลำดับ พระองค์ได้พระราชทานโอวาทเตือนสติผู้เข้าแข่งขันทุกรุ่นว่า อย่าลืมหิวและให้ตอบแทนสังคม ดังพระดำรัสต่อไปนี้

“การศึกษาจะแบ่งเป็นสามส่วน คือ พวกที่เก่งมากๆ พวกกลางๆ และพวกที่ไม่เก่งเลย ร่างกายไม่อำนวยไม่ไหว เราจะต้องสร้างให้คนเก่งมีอยู่เสมอไปเพราะจะเป็นผู้ช่วยให้ ประเทศดีขึ้น และช่วยให้คนเก่งไม่หายหมดไป แต่การ ส่งเสริมคนเก่งยังไม่ทั่วทุกด้าน มีแต่ทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น ขอให้ไปแข่งขันให้ดีที่สุด คิดว่าต้องได้เหรียญทองกลับมา ถึงแม้จะได้เหรียญทองมา เก่งแค่ไหนก็ไม่หยุดเท่านั้น เรามีหน้าที่คือทำให้ชีวิตให้ดีขึ้น ไม่ใช่เก่งเฉยๆ ต้องใช้ความเก่ง ของตนทำประโยชน์ให้แก่สังคมเพื่อช่วยคนที่เก่งน้อยกว่า ไม่ใช่ได้เหรียญทองมาแล้วก็นำมาคล้องด้วยความภาคภูมิใจ อย่างเดียว ก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร...”

พระโอวาทของพระองค์ทรงคุณค่าเป็นดังแสง ส่องนำทางในการดำเนินชีวิตของนักเรียน นิสิต นักศึกษาได้ เป็นอย่างดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เป็น หน่วยงานหนึ่งที่ได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเจ้า พี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อครั้งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังเป็นสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ขณะนั้นเป็นช่วงเตรียม การปฏิรูปการศึกษา ในปี ๒๕๔๐ สำนักงานฯ ได้รับ พระกรุณาธิคุณจากพระองค์ เสด็จไปทรงเป็นประธานในการ มอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ และครูภูมิปัญญาไทย ยังความปีติแก่ครูเป็นล้นพ้น (การ สรรหาครูต้นแบบ ครูแห่งชาติและครูภูมิปัญญาไทยเป็นการ

สรรหา ครูเก่ง ครูดี ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น มีการ จัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณธรรม มีความ คิดสร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อยกย่องเชิดชู เกียรติให้เป็นต้นแบบต่อไป)

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระปรีชาสามารถ ในศาสตร์และศิลป์ในด้านต่างๆ ทั้งด้านดนตรี กีฬา ศิลปวัฒนธรรม การบิน การถ่ายภาพ และการประพันธ์ พระองค์สามารถตรัสได้ถึง ๕ ภาษา คือ ไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และละติน พระนิพนธ์ของพระองค์ทรงคุณค่า เป็นที่ประจักษ์ ถึง ๒๖ เรื่อง แบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

พระนิพนธ์เกี่ยวกับพระราชวงศ์ - ๑.จุฬาลงกรณ ราชสันตติวงศ์ พระนามพระราชโอรส ธิดาและพระราชนัดดา ๒.แม่เล้าให้ฟัง ๓.พระราชธิดาในรัชกาลที่ ๕ ๔.เวลาเป็น ของมีค่า ๕.เจ้านายเล็กๆ ยุวกษัตริย์ ๖.ไปรษณียบัตรเจ้าฟ้า ๗.เจ้าฟ้าทหารเรือ พ.ศ.๒๔๕๔ ถึง พ.ศ.๒๔๕๘ (ค.ศ.๑๙๑๑ ถึง ค.ศ.๑๙๑๖) ๘.ตราแผ่นดิน ตราราชสกุลและสกุล อักษร พระนาม และพระนามย่อ ๙.สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ และงาน ศิลปะ ๑๐.จดหมายเหตุชาวบ้าน ชาวสมเด็จพระเจ้าสุวรงค์จาก หนังสือพิมพ์ ๑๑.ส่งเสริมสมเด็จพระเจ้า ประมวลเรื่องจาก หนังสือพิมพ์ ๑๒.มหามกุฏ ราชสันตติวงศ์ พระนามพระราช โอรสธิดา พระราชนัดดา

พระนิพนธ์แปล - ๑.นิทานสำหรับเด็ก ๒.แม่เล้าให้ ฟัง (ภาค ๒) ๓.ราชาภิเษกพระเจ้ากรุงสเปน

พระนิพนธ์เกี่ยวกับสารคดีท่องเที่ยว - ๑.หนึ่งโหลในเมืองจีน ๒.ยูนานัน ๓.สายอารยธรรมจีน : ๗ ธาณีแห่งอาณาจักรกลาง ๔.จากโครีโอสูโครีเรีย : ๘ วันในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ๕.ภูฏาน : เกาะเขี้ยวบนแผ่นดิน ๖.ที่ไซบีเรียหนาวใหม่ ๗.ตุรกี : ดินแดนจักรพรรดิโรมันและสุลต่านออตโตมัน ๘.ซินเจียงและกานซู่ : ภาพจากดินแดนสุดห่าฟ้าเขียว ๙.จีนตะวันออก ขึ้นเขา ลงทะเลสาบ เข้าวัด ๑๐.จีนอีสานและเสฉวน : จากแดนแมนจูสู่ฮ้อไบ๊

บทความวิชาการ - Du bon et du mauvais usage

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระจริยวัตรที่งดงาม ความกตัญญูของพระองค์ที่มีต่อสมเด็จพระบรมราชชนนีเป็นที่ประจักษ์ชัดพระองค์ทรงปรนนิบัติถวายงานในทุกโอกาสด้วยความกตัญญู และโดยเสด็จเคียงคู่สมเด็จพระบรมราชชนนีไปทุกหนแห่ง ภาพเหล่านั้นยังประทับอยู่ในดวงใจคนไทยเสมอมา พระดำรัสตอนหนึ่งพระองค์แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทรงรักประชาชนของพระองค์เพียงใด

“...ในครอบครัวเรา ความรับผิดชอบเป็นของที่ไม่ต้องคิด เป็นธรรมชาติ สิ่งที่สองกันอันดับแรก คือ เราทำอะไรให้เมืองไทย...”

ตลอดพระชนมายุของพระองค์ พระองค์แสดงให้เห็นว่าทรงทุ่มเทพระวรกายปฏิบัติพระกรณียกิจเพื่อราษฎรของพระองค์อย่างแท้จริง พระองค์เสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทุกหนแห่งแม้ในถิ่นทุรกันดาร ทรงรับมูลนิธิต่างๆ ไว้ในพระอุปถัมภ์ เช่น มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย รวมทั้งเมื่อสมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต พระองค์ทรงรับสืบสานพระราชปณิธานและพระราชภารกิจของพระบรมราชชนนีต่อ ในด้านการศึกษา พระองค์ทรงมีคุณูปการอย่างยิ่งยวดต่อเนื่องตลอดมา พระดำรัสของพระองค์ ครั้งเป็นพระอาจารย์ แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาของพระองค์ที่มีต่อศิษย์ และเป็นต้นแบบที่ดีของครู

“จะให้ฉันอธิบายสักสิบครั้งก็ได้ ขอให้นักศึกษาเข้าใจก็แล้วกัน”

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สิริพระชนมายุได้ ๘๔ พรรษา ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศต่างปรวิติกเมื่อได้รับทราบข่าวว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้ารับการรักษาพระองค์ ณ โรงพยาบาลศิริราช พระองค์มีพระอาการผิดปกติเกี่ยวกับพระนาภี คณะแพทย์ได้ถวายการตรวจพระวรกายและเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์พบมะเร็ง แม้จะถวายการรักษาอย่างสุดความสามารถแต่พระอาการเริ่มทรุดลงตามลำดับ ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ พระองค์สิ้นพระชนม์เมื่อเวลา ๒ นาฬิกา ๕๔ นาที ยังความโศกเศร้าอาดูรแก่พสกนิกรทั่วหล้า

ในงานพระราชพิธี สวดพระอภิธรรมพระศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง จวบถึงงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ณ พระเมรุ ท้องสนามหลวง ประชาชนกว่า ๑๐ ล้านคนทั่วประเทศต่างพร้อมใจกันมาแสดงความเคารพ แสดงความอาลัย และต่างขอให้พระองค์เสด็จสู่สวรรคาลัย

ตราบจนถึงทุกวันนี้ แม้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะสิ้นพระชนม์แล้ว แต่พระจริยวัตรอันงดงามและพระกรุณาธิคุณเป็นอเนกอนันต์ยังคงตราตรึงอยู่ในหัวใจของพสกนิกรชาวไทย เป็นดั่งแรงบันดาลใจ เป็นต้นแบบคุณงามความดีที่พสกนิกรของพระองค์จะยึดถือปฏิบัติสืบไป...

ทัศนีย์ นعيمบุปผา / เรียบเรียง

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. อาทิตยคุณธรรมของการศึกษาไทย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์. ชุมนุมสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย. ๒๕๕๑.
เว็บส่วนพระองค์และโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ [www. Hrh84 yrs.org](http://www.Hrh84.yrs.org)

ส่งเสด็จเจ้าฟ้า

ธรรมเนียมนิยมของบรรพบุรุษไทยที่มีมาแต่อดีตกาลย่อมจะเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิตของอนุชนรุ่นหลังที่จะได้ยึดถือและปฏิบัติตาม มีธรรมเนียมนิยมบางอย่างที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ อันมีลักษณะที่ประสมประสานกันอยู่ระหว่างวัฒนธรรมสองฝ่าย ฝ่ายแรกคือวัฒนธรรมตาม “ลัทธิเทวราช” ฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือ ความเชื่อตามหลักใน “พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท” โดยคนไทยยึดเอาธรรมะในพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เป็นแหล่งที่มาแห่งคุณค่าทั้งปวง และเป็นเครื่องกำหนดศีลธรรมแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น “ธรรมะ” สำหรับผู้ครองแผ่นดินที่เรียกว่า “ทศพิธราชธรรม” เป็นต้น อิทธิพลของลัทธิเทวราช ซึ่งยกย่องนับถือว่า “ราชา” หรือ “พระมหากษัตริย์” เป็น “เทวะ” เทียบได้กับพระคเริะ ผู้ทรงสถิตอยู่ยอดเขาไกรลาศนั้น ธรรมเนียมของไทยเรารับเข้ามาใช้เท่าที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือคุณค่าในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น

และกัฏฐมดาของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงเมื่อมีเกิดขึ้นก็ย่อมมีความเสื่อมและสลายไปเป็นธรรมดา ข้อนี้เป็นหลักความจริงที่พระพุทธศาสนาสั่งสอนพสกนิกรชาวไทยสืบเนื่องมาหลายร้อยปีแล้ว แม้พระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีตลอดจนสมเด็จพระบรมวงศ์ทั้งหลายก็ย่อมตกอยู่ในกระแสความจริงข้อนี้ด้วย เพียงแต่เมื่อมาประสานกับลัทธิเทวราชแล้ว การสิ้นพระชนม์ซึ่งพัดไปจากมนุษย์โลกนั้น เป็นการที่เรียกว่า “เสด็จสวรรคต” คือ เสด็จกลับคืนสู่สวรรคตอันเป็นที่สถิตของพระองค์มาแต่เดิม และเมื่อมีการเสด็จสวรรคตหรือสิ้นพระชนม์แต่ละคราวย่อมเป็นที่แน่นอนว่า ข้าทูลละอองธุลีพระบาทและพสกนิกรที่อยู่ข้างหลังย่อมประกอบพิธี “พระบรมศพหรือพระศพ” โดยเต็มตามพระเกียรติยศ ด้วยเป็นโอกาสสุดท้ายแล้วที่จะได้สนองพระเดชพระคุณให้เต็มกำลังความสามารถ การกุศลทักษิณานุประทาน ที่บำเพ็ญอุทิศถวาย จึงยึดข้อธรรมคำสั่งสอนตามพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เจือเข้ากับคติความเชื่ออย่างอื่นๆ สุดแล้วแต่พสกนิกรผู้ภักดีจะมีศรัทธาและบำเพ็ญถวาย เช่น ธรรมเนียมที่ชาวจีนและชาวจีนที่มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร จัดการพิธีงัดเกวียน หรือพสกนิกรเชื้อสายมอญน้อมเกล้าฯ จัดพิธีตามคติความเชื่อของชาวมอญถวาย เป็นต้น

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงเป็นพระโสทรเชษฐภคินีพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทรงมีพระกรุณาธิคุณใหญ่หลวงแก่ประเทศไทยเสมอมา สิ้นพระชนม์ล่วงลับไปเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ ที่ผ่านมา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประดิษฐานพระศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง พระราชทานพระลองทองใหญ่และสัปตปฏิญ์เศวตฉัตรเป็นพระเกียรติยศพิเศษ มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมตั้งเวลากลางวัน กลางคืน และมีชาวพนักงานประโคมย้ายตามราชประเพณี กำหนดหนึ่งร้อยวัน และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเจ็ดวัน ห้าสิบวัน และหนึ่งร้อยวัน พระราชทานโดยลำดับ

เมื่อพ้นจากกำหนดหนึ่งร้อยวันแรกซึ่งเป็นงานของหลวงแล้ว ขณะที่เตรียมการก่อสร้างพระเมรุและการจัดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณะบุคคลและหน่วยงานต่างๆ เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย ณ พระที่นั่ง

ดุสิตมหาปราสาท ในเวลาเช้ามีพระสงฆ์สวดพระพุทธรูป เทศน์กัณฑ์หนึ่ง แล้วถวายภัตตาหารเพล ช่วงค่ำมีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม เป็นดังนี้เสมอมาตราบกระทั่งปัจจุบัน

ระหว่างนี้เอง รัฐบาลในนามของประชาชนชาวไทย ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดงานพระเมรุถวาย เพื่อสนองพระเดชพระคุณที่มีมาแต่ทนต์ การก่อสร้างพระเมรุและอาคารประกอบต่างๆ ที่ท้องสนามหลวง การซ่อม ราชยานและราชรถ ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ รวมถึงการซักซ้อมข้อปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ได้ดำเนินก้าวหน้ามาจนถึงเวลาที่เป็นกำหนดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนนี้แล้ว

ท่านที่มีโอกาสผ่านไปบริเวณท้องสนามหลวง และได้ชื่นชมกับความงดงามวิจิตรของพระเมรุที่ปลูกสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมไทยอย่างสง่างามเป็นที่สุด หรือมีโอกาสได้ชมการฝึกซ้อมริ้วขบวนต่างๆ สำหรับการซ้อมย่อยที่ผ่านมา และจะมีการซ้อมใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ในวันอาทิตย์ที่ ๒ พฤศจิกายน นี้ ตั้งแต่เช้าจรดบ่าย คงเห็นพ้องกันว่า ทุกคนทุกฝ่ายที่มีหน้าที่ต่างก็ได้ลงแรงลงใจทำงานสำคัญชิ้นนี้ของชาติ ในฐานะตัวแทนของพลนิกรทั้งแผ่นดินอย่างเต็มที่ งานพระราชพิธีที่จะมีขึ้นในอีกไม่กี่วันข้างหน้า นอกจากจะเป็นการแสดงความอาลัยรักภักดี ที่มีอยู่เต็มเปี่ยมในหัวใจของพวกเรา ต่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐพระองค์นั้นแล้ว ยังเป็นอีกครั้งหนึ่ง ที่เราจะได้พบเห็นงานพิธีการสำคัญ ที่บ่งบอกถึงความเป็นชนชาติอารยะของเราอย่างเต็มภาคภูมิอีกด้วย **ชาติที่เกิดใหม่หรือไว้วัฒนธรรมย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดงานอย่างนี้ให้ปรากฏแก่ตาของชาวโลกได้อย่างแน่นอน**

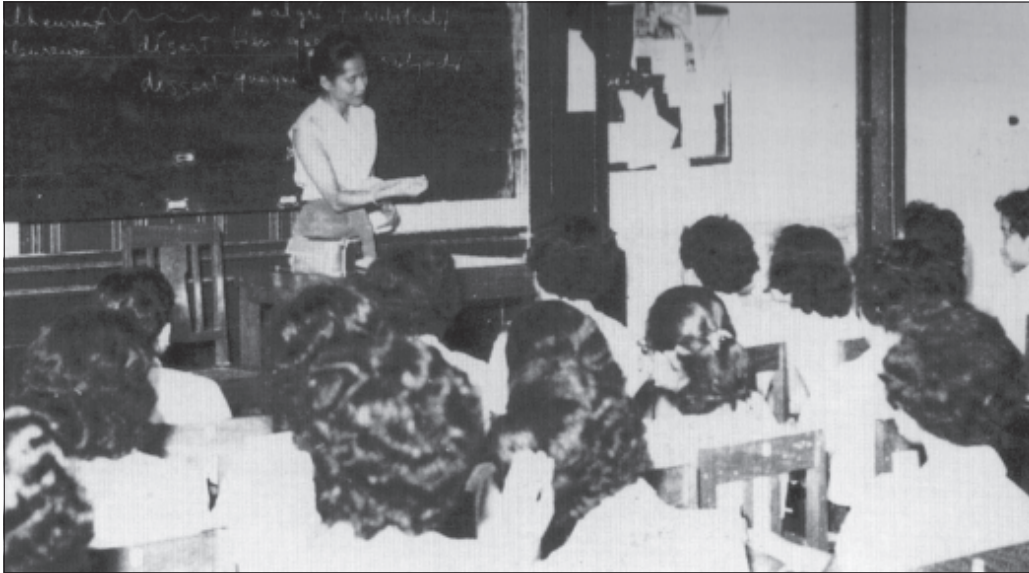
พระเมรุงามสง่าแสนเหมือนแดนฟ้า
อีกที่ปีพระกรุณาค่านันต์

คอยท่าเจ้าฟ้าเสด็จสวรรคต
คงอยู่กลางใจนิรันดร์อันนันทกาล

ธงทอง จันทรางศุ

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๒

พระกัลยาณมิตรจารย์

อีกไม่กี่วันข้างหน้าแล้ว จักเป็นงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ตลอดทั้ง สัปดาห์นี้ ส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ได้ร่วมใจกันจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ด้วยความ สำนึกในพระกรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นนอเนกอนันต์

โอกาสนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขอให้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ ให้เฉลิมพระเกียรติ โดยถวายพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรจารย์” อันมีความหมายว่า ทรงเป็นอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ ประเสริฐ และในเช้าวันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน นี้ อันเป็นวันเริ่มต้นแห่งการพระราชพิธี สถานศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการทุกแห่ง จะได้จัดพิธีประกาศอภิเสดุดีเฉลิมพระสมัญญาข้างต้น แต่สมเด็จพระเจ้า พี่นางเธอฯ พร้อมเพรียงกันทั่วราชอาณาจักร

ตลอดพระชนมายุกว่าแปดสิบปีที่ทำงานหนัก เหนื่อย และทรงทุ่มเทอุทิศทั้งพระวรกาย พระสติปัญญา ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเมืองไทยและคนไทย อาจกล่าวได้ว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเลือกประกอบวิชาชีพครูเป็นอาชีพหลักของพระองค์ตั้งแต่เริ่มต้น ทรงมีพระปณิธานแต่แรกแล้วว่าทรง “อยากเป็นครู” แต่การศึกษาเพื่อรับปริญญาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่ทรงพำนักอยู่ในเวลานั้น ถ้าจะเรียนวิชาครูแล้ว ระเบียบการมีข้อกำหนดว่าไม่ได้รับปริญญากับมหาวิทยาลัย ทรงอธิบายว่า “ที่จริงชอบวิชาครูมากกว่า และอยากจะเป็นครูตั้งแต่ต้น...คนก็บอกว่าถ้าไม่ได้รับปริญญาจะไป ทำอะไรที่เมืองไทยไม่ได้ ก็เลยไม่ได้เรียน”

ลงท้ายจึงทรงเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเคมี มหาวิทยาลัยโลซาน แต่ถึงกระนั้น เมื่อ ทรงเรียนจบและเสด็จกลับมาเมืองไทยก็ทรงเริ่มทำงานในหน้าที่ “ครู” หรืออาจารย์มหาวิทยาลัย โดยทรงสอน วิชาภาษาฝรั่งเศสที่คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นปฐมแล้วภายหลังได้ทรงเป็นอาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษในอีกหลายมหาวิทยาลัย

แรกที่เดียวที่จะทรงสอนหนังสือ นั่น ทรงเล่าว่า

“...ฉันชอบการสอนหนังสือตั้งแต่เด็กๆ สอนหมด... ชอบสอนหนังสือเด็กๆ มากเลย คิดว่ายังไง ฉันจะต้องเป็นครูแน่... จบกลับมาสอนเพราะแม่บอกว่าอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไร ควรจะสอนเสียบ้าง แล้วฉันก็ชอบเป็นครูอยู่แล้ว ที่นี้ภาษาฝรั่งเศสจะไปสอนเด็กอนุบาลได้อย่างไร ก็ต้องจุฬาฯ แม่ก็ไปสอบถามให้โดยไม่ได้ไปสอบไปสมัครอะไรเพียงไปพูดกับเขาว่าเขาอยากสอนนะเออ...เลยเริ่มสอนที่จุฬาฯ ”

และมีอยู่คราวหนึ่ง ทรงเล่าย้อนอดีตถึงความสนพระทัยในความเป็นครู ตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์ ว่า

“...ลูกศิษย์คนหนึ่งที่สำคัญมากก็รัชกาลที่ ๙ เพราะรัชกาลที่ ๙ เป็นผู้ที่สนใจอะไรๆ มาก แล้วตั้งแต่สมัยฉันเรียนพวกอเมริกากลาง หรือ อะไรอย่างนี้ ท่านยังเรียนไม่ถึงหรือที่ท่านก็มานั่งด้วย...ท่านก็ชอบมานั่งซ้อนหลัง มาดูอะไรต่ออะไร แล้วก็รู้เรื่องดีหมดเลยที่ฉันต้องท่องต้องศึกษา ตอนนั้นท่านเก่งมาก แล้วพอเราอธิบาย ท่านก็ฟัง เลยชอบเป็นลูกศิษย์กันแบบนี้ ท่านสนใจอะไรก็มาฟัง เราก็อธิบายแบบครู...”

เมื่อทรงสอนหนังสือเป็นครั้งแรกในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ นั้น แน่แน่นอนว่าการมี “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ” มาทรงสอนหนังสือแก่นิสิตนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจตื้นตันกันมาก นิสิตคนหนึ่งในครั้งนั้น (ซึ่งบัดนี้คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์) เขียนบันทึกความทรงจำย้อนอดีตเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า

ทุกชั่วโมงที่พระองค์ทรงบรรยาย นิสิตทุกคนต้องเตรียมตัวพร้อมก่อนเวลา และระมัดระวังตนให้เรียบร้อยเป็นพิเศษ เนื่องด้วยพระอาจารย์เสด็จเข้าสอนตรงเวลาและเต็มเวลา เนื้อหาสาระเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศฝรั่งเศสนั้น ทรงบรรยายชัดเจนจนศิษย์สามารถนึกภาพและจินตนาการตามไปด้วยอย่างสนใจต่อเนื่อง พระสุรเสียงแจ่มใส ไพเราะ ทรงเป็นกันเองและแววพระเนตรฉายความเมตตาแก่นิสิตทุกคน ทำให้นิสิตรู้สึกผ่อนคลาย สร้างความสนใจใฝ่รู้และเสียสละที่เวลาของการบรรยายได้หมดชั่วโมงอย่างรวดเร็ว

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นต้นแบบของครูผู้เปี่ยมด้วยกัลยาณมิตรธรรม ทรงเอาพระทัยใส่ในนิสิตแต่ละคน และทรงเตือนพวกเราที่มักจะมัวมองพระพักตร์พระองค์ท่าน ให้รู้จักจดบันทึกสาระสำคัญของเนื้อหาที่ทรงบรรยาย พระองค์ทรงอธิบายความงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และชีวิตความคิดของชาวฝรั่งเศสรวมไปถึงความเป็นอยู่และธรรมชาติของประเทศสวีเดนแลนด์ด้วย พระองค์ทรงทำหน้าที่ของพระอาจารย์อย่างสมบูรณ์ แม้เมื่อต้องเสด็จกลับไปต่างประเทศก็ทรงนำข้อสอบไปตรวจและทรงส่งคะแนนสอบมายังคณะอักษรศาสตร์ตามเวลาที่กำหนด

นอกจากจะทรงให้คะแนนแล้ว พระองค์ยังทรงวิจารณ์การตอบข้อสอบของนิสิตอีกด้วย ทรงเขียนถึงยูพา เพื่อนคนหนึ่งของเราว่า

“...การสอบของพวกเธอไม่เลว แต่เขียนมากมายเหลือเกิน เช่นว่า Formation du pays ทุกคนเขียน histoire มาทั้งอัน ฉันต้องการทราบว่าประเทศเกิดขึ้นมาอย่างไรเท่านั้น...” (ลายพระหัตถ์ทรงเขียนถึงยูพา อุณจิตติ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๕)

คุณยุพา อุ๋นจิตติ นิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่น ๑๘ เพื่อนของศาสตราจารย์กิตติคุณสมณะ เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ที่มีโชคความสนาอย่างยิ่ง เพราะแม่ไม่ได้ทรงเป็นอาจารย์ผู้สอนโดยตรงแล้วแต่คุณยุพา ก็ยังเขียนจดหมายกราบทูลรายงานทุกซ่สุขในชีวิต และได้รับพระราชทานลายพระหัตถ์ทรงแนะนำ ตักเตือนทั้งเรื่องชีวิตส่วนตัว ทั้งเรื่องการเรียนเสมอมา ด้วยพระกรุณาธิคุณ และน้ำพระทัยใสสะอาดเกินจะประมาณ

โปรดพิจารณาลายพระหัตถ์ที่พระราชทานคุณยุพา ในวาระโอกาสต่างๆ ดังนี้

“๒๖ กุมภาพันธ์ ๕๖

ยุพา

ได้รับจดหมายแล้ว จดหมายฉบับนี้จะถึงก่อนสอบพอดี หวังว่าจะสอบได้ดีทุกคน จะให้พรทำอะไรก็ไม่พอถ้าไม่ได้ทำงานไว้ก่อน

ฉันไม่เห็นว่าเป็นนักศึกษาที่เลวเมื่อเปลี่ยนความคิดตามคนอื่น เมื่อเห็นว่าคุณคิดของเขาถูก ถ้าเราคิดอะไรไว้อย่างหนึ่งและไม่เปลี่ยนแปลงตลอดชีวิต ถึงแม้ว่าเห็นว่าความคิดนี้อาจไม่ถูก เราก็เป็นคนแข็งมาก...”

“...๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗

ยุพา

ได้รับจดหมายของเธอ ๓ ฉบับแล้ว ที่ไม่ได้ตอบไม่ใช่เพราะรบกวน แต่เพราะไม่มีเวลา และคอยดูผลการสอบของเธอ นอกจากนั้น ฉันก็ได้ให้ทางเมืองไทยสอบสวนเรื่องการเรียนและความประพฤติและความเพียรของเธออยู่

เมื่อได้รับจดหมายฉบับแรกของเธอ ฉันก็นึกอยากจะช่วยให้เธอเรียน ป.ม. ถึงได้ให้ทางเมืองไทย สอบสวนเรื่องของเธอ จดหมายฉบับสุดท้ายของเธอทำให้ฉันไม่พอใจเลย จะมาให้ฉันตัดสินใจเรื่องที่เราควรจะทำเอง การที่จะเขียนมาปรึกษาหรือขอคำแนะนำฉันไม่ว่าเลย แต่ถึงเวลาที่ตัดสินใจในสิ่งที่สำคัญสำหรับตัวเองต้องทำเอง เธอก็ไม่ใช่เด็กแดงๆ ต้องรู้จักมี responsibility บ้าง

ถึงอย่างไร ฉันได้ตกลงจะช่วยเหลือเธอแล้ว ก็จะไม่เปลี่ยนใจ เพราะฉันเห็นว่าเธอสมควรจะได้ การช่วยเหลือ แต่ขอให้เธอใช้ความคิดมากๆ หน่อย ในปีนี้ ต้องเป็นผู้ใหญ่เสียที การเป็นนักเรียนสบายดี เพราะไม่ต้องมี responsibility แต่จะเป็นนักเรียนตลอดชีวิตก็ไม่ได้ อีกปีหนึ่งเธอก็จะเป็นครูแล้ว...

...หวังว่าเธอจะตั้งใจเรียนดี และไม่ทำให้ฉันเสียใจที่ได้ตัดสินใจช่วยเธอ ขออย่างเดียว อย่าพูดให้มากนัก คิดให้มากๆ หน่อย และขอให้เขียนมาถึงฉันบ้าง เล่าถึงการเรียน การอยู่ของเธอ

คิดถึงเสมอ

กัลยาณีวัฒนา

“...วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๗

ยุพา

ได้รับจดหมายลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม และ ๒๐ มิถุนายน แล้ว ทั้ง ๒ ฉบับ การที่เธอเขียนมาถึงฉัน ฉันไม่เบื่อเลย เป็นของดีสำหรับเธอที่ได้พูดถึงเรื่องการเรียนการอยู่ของเธอเสียบ้าง ฉันก็จะพยายามตอบตามที่ตอบได้ แต่อาจตอบช้าหน่อย...

...ฉันเห็นด้วยกับเธอที่ได้เลือกประถมศึกษาเป็น major ที่จริงการสอนเด็กเล็กๆ สำคัญมาก ถ้าครูเป็นคนดี รักเด็กจริง และเป็นครูที่ดี ทำประโยชน์ได้มาก สำหรับชั้นมัธยม วิชาต้องดีกว่า แต่สำหรับชั้นประถม วิธีสอนต้องดี...

...เวลานี้ ฉันไม่ต้องการใช้เธอให้ทำอะไร นอกจากให้ตั้งใจเรียนดีๆ

คิดถึงเสมอ

กัลยาณีวัฒนา

ประโยคหนึ่งจากลายพระหัตถ์ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ที่อัญเชิญมาแสดงในข้างต้นทรงมีความเห็นว่า “ถ้าครูเป็นคนดี รักเด็กจริง และเป็นครูที่ดี ทำประโยชน์ได้มาก” แม้จะทรงเขียนพระราชทาน ลูกศิษย์ของพระองค์เป็นการภายใน แต่ความซื่อนี้ ทราบไปถึงครูคนไหนก็ตาม ก็เป็นเสมือนดังหยาดน้ำทิพย์ ชโลมใจให้หัวใจของครูเต็มตื่นด้วยความภาคภูมิใจ และทรงนงในเกียรติของความเป็นครู

เรื่องราวที่เล่ามาข้างต้น เป็นเพียงเลี้ยวเล็กน้อยของพระจริยวัตรในฐานะที่ทรงเป็น “ครู” มีอาชีพทรงไฟพระฤกษ์อุปถัมภ์บำรุงการศึกษาของชาติด้วยประการต่างๆ ดังสรุปความใน “ประกาศอภิสดุดิแด่พระกัลยาณมิตรอาจารย์” ที่ตีพิมพ์พร้อมกันนี้แล้ว

ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ พฤศจิกายน คกนี้ คนไทยทั้งประเทศจะได้ร่วมใจกันบำเพ็ญกรณียอันประเสริฐ คือ ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในงานพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ผู้เป็นที่เคารพสักการะของเรา ตามกำลังและความพร้อมของทุกคน ดอกไม้จันทน์แต่ละดอก แต่ละช่อ จะแทนความจงรักภักดี และร่วมอาลัยน้อมถวายเป็นสักการะในวาระสุดท้ายนี้เต็มตลอดทั้งแผ่นดิน

ดอกไม้จันทน์น้อมถวายรายเต็มพื้น
ส่งเสด็จเจ้าฟ้าสวรรคาลัย

และแล้วผืนปฐพีก็รำไห้
โปรดทอดพระเนตรประเทศไทยถวายบังคม

ธงทอง จันทรางศุ

ที่มา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๙

เฉลิมพระกัลยาณเกียรต์

การสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นำมาซึ่งความเสียใจแก่ชาวไทยทั่วทุกหล้า เพื่อร่วมแสดงความไว้อาลัยและร่วมส่งเสด็จสู่สวรรคาลัยด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระกรุณาธิคุณ จึงขอถ่ายทอดเรื่องราวพระประวัติของพระองค์จากคำบอกเล่าของ รองศาสตราจารย์รองทอง จันกรางฟู เพื่อเป็นความรู้แก่มวลชนต่อไป

ถาม : อยากทราบพระประวัติสังเขปของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ตอบ : สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เป็นพระธิดาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติในสมัยรัชกาลที่ ๖ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๖๖ เมื่อแรกประสูตินั้น ทรงมียศเป็น “หม่อมเจ้า” แต่เมื่อล่วงสู่รัชกาลที่ ๗ ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาขึ้นเป็น “พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า” พร้อมกันกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘ ซึ่งตอนนั้นทรงเป็น หม่อมเจ้าอาเนนทมทิดล ต่างจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่ประสูติในรัชกาลที่ ๗ ภายหลังจากที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ว่า “พระโอรส ธิดา ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ที่พระชนนีทรงศักดิ์ชั้นสมเด็จพระมารดา มิได้เป็นเจ้า ให้ทรงดำรงพระยศเป็น “พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า” แต่แรกประสูติแล้ว” ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ภูมิพลอดุลยเดช แต่แรกเสด็จพระบรมราชสมภพ

เมื่อเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ ๘ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากัลยาณิวัฒนา จึงได้ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า” ในฐานะที่ทรงเป็นพระเชษฐภคินีของ พระมหากษัตริย์ และคงไม่ผิดหากจะกล่าวว่า **พระองค์ทรงดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ยาวนานที่สุดในพงศาวดารไทย** เพราะทรง

ดำรงฐานะพระเชษฐภคินี หรือ “พี่สาว” ของพระเจ้าแผ่นดินทั้งรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลที่ ๙ รวมเวลากว่า ๗ ทศวรรษ ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอที่เคารพยกย่องของประชาชนชาวไทย ยิ่งยืนยาวนานเหนือสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอพระองค์อื่นใด

ถาม : พระอิสริยยศของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ อยู่ในลำดับใด และนัยความหมายแห่งพระนามแต่ละส่วนนั้นเป็นอย่างไร

ตอบ : การขานพระนามอยู่ในขณะนี้ มีอยู่ทั้งหมดสามส่วนด้วยกัน

“**สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ**” เป็นส่วนแรก ซึ่งแปลว่าเป็นพี่สาวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“**เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา**” เป็นส่วนที่สอง คำว่า “กัลยาณิวัฒนา” เป็นพระนามที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่เมื่อแรกประสูติ

และ “**กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์**” เป็นส่วนที่สาม เป็นพระนามกรมที่ทรงได้รับเป็นพระอิสริยยศเพิ่มพูนขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๘ ทั้งนี้ คำเหล่านี้มีความหมายทั้งสิ้น

ขออธิบายเริ่มจากคำว่า “เจ้าฟ้า” ซึ่งเป็นพระอิสริยยศที่มีศักดิ์รองลงมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นคำที่ใช้กับพระโสทรภคินีหรือพระโสทรภราดา อันหมายถึง “พี่น้องร่วมท้องเดียวกัน” กับพระมหากษัตริย์ และพระราชโอรสธิดา อันหมายถึง “ลูก” ของพระมหากษัตริย์ที่ประสูติแต่สมเด็จพระอัครมเหสีหรือพระมเหสีเทวีที่เป็นพระราชธิดาในพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อนๆ รวมทั้งเจ้านายที่ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นเจ้าฟ้าในกรณีอื่นๆ อีกหลายประการ ซึ่งมีรายละเอียดปลีกย่อยที่น่าสนใจและสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ เรื่อง “ธรรมเนียมราชตระกูลในกรุงสยาม”

ส่วนคำว่า “กัลยาณิวัฒนา” เป็นพระนาม และ “กรมหลวง” เป็นพระอิสริยยศเพิ่มเติมขึ้นภายหลังเมื่อทรงกรม

ถาม : การทรงกรมคืออะไร

ตอบ : “**กรม**” หมายถึงหมวดหมู่คนที่มารวมอยู่ด้วยกัน การทรงกรมนั้นจึงได้แก่การพระราชทานบรรดาศักดิ์ในสังกัดของเจ้านายผู้ทรงประกอบคุณงามความดีเป็นพิเศษให้เพิ่มพูนมากขึ้น ในสมัยก่อนประเทศไทยยังใช้ระบบไพร่ ไพร่จะอยู่ในสังกัดของมูลนายแต่ละพระองค์หรือแต่ละคน ทั้งนี้

การทรงกรมนั้นเริ่มแต่ กรมหมื่น กรมขุน กรมหลวง กรมพระ และสูงสุดที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ต่อมาสิ้นพิเศษ อีกชั้นหนึ่งเรียกว่า “กรมสมเด็จพระ” หรือในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้คำว่า “สมเด็จพระ”

อึ่ง ในแต่ละกรมจะมีข้าราชการในสังกัด ตั้งแต่เจ้ากรม ปลัดกรม สมุหบัญชี จะสังกัดง่าย ๆ ว่า “เจ้ากรม” จะมีบรรดาศักดิ์ตามพระนามกรมที่ พระมหากษัตริย์พระราชทาน เช่น กรมหลวงโยธาเทพ มีเจ้ากรมคือ “หลวงโยธาเทพ” กรมพระนเรศวรฤทธิ์ มีเจ้ากรมคือ “พระนเรศวรฤทธิ์” เป็นต้น ฉะนั้น นามกรมแท้จริงก็คือชื่อของขุนนางเจ้ากรมนั่นเอง

การออกพระนามเจ้านายในสมัยก่อนนั้น โบราณท่านถือว่าไม่เพียงออกพระนามโดยตรง เพราะ เป็นการละเมิดต่ำสูง เช่น วัดมกุฏกษัตริยารามซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาไว้ ผู้คนในสมัยรัชกาลที่ ๔ ไม่กล้าเรียกชื่อวัดที่โปรดพระราชทาน เพราะ “มกุฏ” เป็นพระนามเดิมใน รัชกาลที่ ๔ ชาวบ้านจึงยกเอียงไปเรียกว่าวัดพระนามบัญญัติ จนล่วงเข้ารัชกาลที่ ๕ แล้วจึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า วัดมกุฏกษัตริย์ฯ ได้ตามนามพระราชทาน เหตุนี้เอง ทำให้มีการ ออกพระนามเจ้านาย ผู้ทรงเป็นเจ้าของกรมนั้นๆ ตามนามของข้าราชการผู้เป็นหัวหน้าในกรมเช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ คนโบราณท่านไม่กล้าออกพระนาม “รพีพัฒนศักดิ์” ตรงๆ เมื่อทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็น “กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ในรัชกาลที่ ๕ และเป็น “กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ในรัชกาลที่ ๖ ผู้คนจึงยกเอียงไปเรียกพระนามเจ้านายโดยอ้างถึงชื่อ กรมและชื่อขุนนางผู้เป็น “เจ้ากรม” นั้นๆ ซึ่งได้แก่ “หลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ผลที่สุดจึงกลายเป็น การออกพระนามเจ้านายพระองค์นั้น โดยลาลองว่า “เสด็จกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ดังนี้ เป็นต้น

ปกติชาววังจะออกพระนามเจ้านายชั้น “เจ้าฟ้า” ว่า “ทูลกระหม่อม” หรือ “สมเด็จพระ” แล้วแต่ กรณี ซึ่งมีรายละเอียดปลีกย่อยน่าศึกษา ส่วนพระนามเจ้านายที่เป็น “พระองค์เจ้า” ชั้นลูกหลวง (ชั้นพระราชโอรสธิดาของพระมหากษัตริย์) ชาววังจะออกพระนามโดยลาลองว่า “เสด็จ”

มีเกร็ดเสริมเกี่ยวกับการอ่านว่า กรมหมื่น กรมขุน กรมหลวง กรมพระ นั้นจะออกเสียงเป็น สามพยางค์ ว่า กรม-มะ-หมื่น กรม-มะ-ขุน กรม-มะ-หลวง และกรม-มะ-พระ แต่พอเป็นกรมพระยา จะออกเสียงเป็นเพียง กรม-พระ-ยา ไม่มีเสียง “มะ” ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยท่านอธิบายไว้ว่า ที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อความไพเราะในการออกเสียง เป็นวัฒนธรรมทางภาษาอีกส่วนหนึ่ง

ในปัจจุบันยังคงธรรมเนียมการสถาปนากรมพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์อยู่เหมือน เช่นอดีต เพียงแต่เป็นการพระราชทานพระเกียรติยศพิเศษ ไม่ได้มีการพระราชทานไพร่ในสังกัด หรือ ข้าราชการหลวงใดๆ เพิ่มเติมอย่างเช่นโบราณ

ถาม : “นราธิวาสราชานครินทร์” มีความหมายอย่างไร

ตอบ : ก่อนอื่นขออนุญาตเรียนก่อนว่า การที่เจ้านาย จะทรงกรมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงพระราชดำริผูกถ้อยคำที่ไพเราะขึ้น พระราชทานเป็นพระนามกรม สุดแต่จะทรง พระราชดำริเห็นสมควร ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ ก็มีธรรมเนียมใหม่เกิดขึ้น คือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือก พระนามกรมจากชื่อของหัวเมืองสำคัญๆ อนุโลมตามธรรมเนียมประเทศตะวันตก ที่เจ้านายหรือ ขุนนางสำคัญ จะมีเขตอาณาในการปกครองส่วนพระองค์หรือส่วนตน เช่น เจ้าชายแห่งเวลส์ ดยุก แห่งเอดินบะระ ดยุกแห่งยอร์ก เป็นต้น พระนามของเจ้านายเหล่านั้นก็จะออกตามนามหัวเมืองที่ ทรงได้รับพระราชทานให้ทรงปกครองดูแล แต่ในประเทศไทย เจ้านายที่ได้รับพระราชทานพระนาม กรมเป็นนามหัวเมืองต่างๆ นั้น ไม่ได้ทรงปกครองหัวเมืองนั้นๆ จริง คงเป็นแต่เพียงหมายแสดง เกียรติยศเท่านั้น

ส่วนเจ้าฟ้าพระราชโอรสธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสายที่ประสูติ แต่สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวีพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ซึ่งหมายถึง ราชสกุลมหิดลด้วยนั้น ทุกพระองค์ทรงได้รับพระนามกรมเป็นชื่อหัวเมืองจังหวัดทางปักษ์ใต้ทั้งนั้น เช่น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ใหญ่ใน พระราชสำนักท่านเล่าว่า สมเด็จพระพี่นางเธอฯ ทรงพอพระทัยที่จะทรงรับพระราชทานการสถาปนา กรมไปในทางปักษ์ใต้ดูเดียวกัน และหัวเมืองที่สำคัญหัวเมืองหนึ่งในรัชกาลนี้ก็คือ “นราธิวาส” ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างพระราชทาน คือ “ทักษิณราชินเวศน์” ไว้ นับเป็นหัวเมือง เอกที่สำคัญยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระราชทานสถาปนาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เป็น “กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ทั้งนี้โดยคำว่า “ราชนครินทร์” แปลว่า เมืองที่เป็นพระราชฐาน

รงทอง จันทรางศุ

ที่มา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๙

อภิสุตติแด่พระกัลยาณมิตรจารย์

ด้วยในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ ให้ประกาศถวายพระสมัญญาแด่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐแก่วงการศึกษไทย ว่า “พระกัลยาณมิตรจารย์” อันมีความหมายว่า ทรงเป็นอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ และบัดนี้ถึงวาระพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ พระองค์นั้น ในวันที่เสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เราทั้งหลาย อันมีกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานประธาน จึงพร้อมประชุมกัน ณ ที่นี้ เพื่อประกาศสดุดีแสดงความอาลัยและสำนึกในพระกรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ทรงเปี่ยมด้วยพระเดชพระคุณเป็นล้นพ้น ทรงตั้งพระปณิธานที่จะทำนุบำรุงความก้าวหน้าแก่วงการศึกษ ทรงตั้งพระหฤทัยปรารถนาที่จะทรงเป็นครู นับตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ มีพระอัจฉริยภาพในศิลปะและศาสตร์หลากสาขา ถึงพร้อมด้วยพระปรีชาสามารถ ด้วยเหตุที่ได้ทรงศึกษตามหลักสูตร และทรงมุ่งมั่นศึกษาค้นคว้าด้วยพระองค์เอง ทำให้ทรงรับปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาฝรั่งเศส เสด็จไปทรงอบรมสั่งสอนศิษย์ในหลายมหาวิทยาลัย ด้วยความเสียสละทุ่มเท ทรงมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ในขณะที่เดียวกัน ก็ทรงเอาพระทัยใส่ศึกษาเรียนรู้ตลอดพระชนม์ชีพ ด้วยแนวทางอย่างนักปราชญ์ คือ ฟัง คิด ถาม และเขียนอย่างจริงจัง อีกทั้งเสด็จทัศนศึกษาไปทุกถิ่นที่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์เสริมความรู้ เป็นแบบอย่างอันล้ำเลิศ แก่ผู้เป็นครูและนักเรียนทุกคน ครั้นพิจารณาถึงบพระนิพนธ์อันหลากหลาย สามารถกล่าวได้ว่าเป็นยอดของสื่อด้านความรู้ ช่วยเชิดชูสติปัญญาแก่ผู้อ่าน ยิ่งไปกว่านั้น พระกรุณาธิคุณน่านับการที่ทรงอุปการะองค์การด้านการศึกษา ไม่ว่าจะด้วยเงินทุนพระราชทานหรือด้วยการที่ทรงรับหน่วยงานไว้ในพระอุปถัมภ์ ทำให้บรรดานักเรียน นิสิต และนักศึกษา ได้พัฒนาตนเองเติบโตใหญ่ เป็นสมาชิกของสังคมไทยที่มีคุณภาพ ทั้งยังทรงสนับสนุนความเป็นเลิศในการแข่งขันเชิงวิชาการระดับโลก จึงนับเป็นโชคของปวงชนชาวไทย ที่ได้มีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ทรงเป็นนักการศึกษาผู้ยิ่งใหญ่ และทรงถึงพร้อมด้วยความเป็นครูต้นแบบ ผู้มีน้ำพระทัยใสสะอาด เป็นมิตรแท้แก่ศิษย์และเหล่าราษฎรทั้งปวง

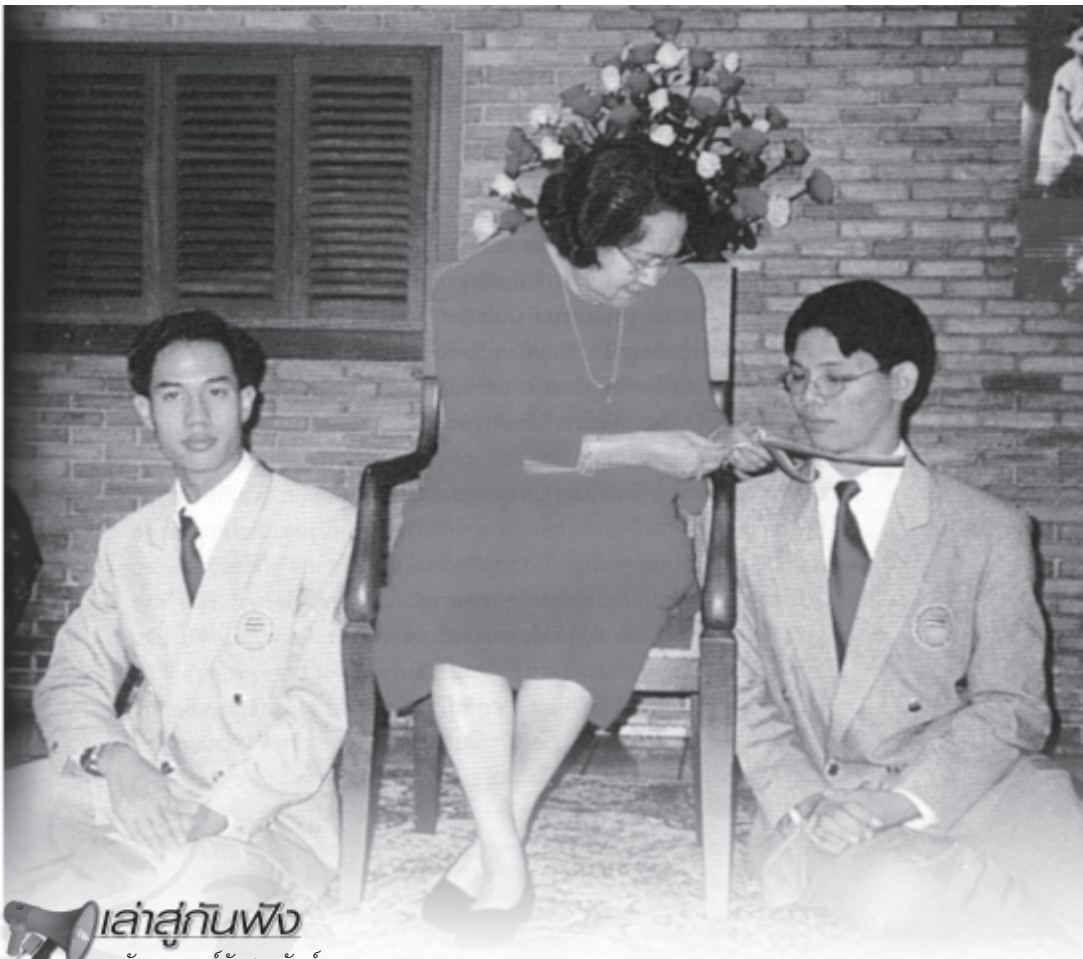
อีกไม่ช้านาน แม้พระวรกายจักสิ้นสลายไป แต่พระเกียรติคุณอันยิ่งใหญ่ได้ประกาศข่างต้นแล้ว จักแจ่มกระจ่างอยู่กลางดวงใจ ให้พวกเราเหล่าครูอาจารย์และนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนประชาชนโดยถ้วนทั่ว มุ่งมั่นประพฤติดีและปฏิบัติงาน สืบสานพระจริยวัตรและพระกรณียกิจ ตามรอยพระยุคลบาทสืบไป

ขอคุณงามความดีทั้งนั้นที่พสกนิกรทั้งหลายได้บำเพ็ญ จงสำเร็จเป็นทิพย์สุขแด่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ “พระกัลยาณมิตรจารย์” ผู้สิ้นพระชนม์ไปแล้วนั้น ทุกประการ

(อภิสุตติฉบับนี้ อ่านเนื่องในพิธีอภิสุตติเฉลิมพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรจารย์”

แต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ หน่วยงานและสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ)

เล่าสู่กันฟัง
อัมพร พงษ์กั้งสนานนท์

"กัลยาณมิตรอาจารย์" : อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ

ภาพรีว้ชบวนพระอิสริยยศในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อเช้าวันที่ ๑๕ พฤศจิกายนที่ผ่านมา จบถึงพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ พลสกนิกรชาวไทยที่ร่วมถวายอาลัย ณ ท้องสนามหลวงอย่างเนืองแน่น รวมไปถึงคนไทยทุกคนและชาวต่างประเทศกว่า ๑๗๐ ประเทศทั่วโลก ที่ได้รับชมพระราชพิธีฯ ทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ต่างประจักษ์ถึงความยิ่งใหญ่ ความงดงาม และได้ร่วมร้อยดวงใจถวายความอาลัย และพร้อมใจกันส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นพระธิดาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรม

ราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๖๖ ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร พระองค์ทรงเป็นสมเด็จพระโสทรเชษฐภคินีของพระเจ้าอยู่หัวถึง ๒ รัชกาล คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

ตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ ทรงมีคุณูปการที่ล้วนสร้างประโยชน์สุขแก่พลสกนิกร พระกรุณาธิคุณที่ใหญ่หลวงยิ่งนักทั้งด้านการสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านดนตรี ด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการการศึกษาที่พระองค์ทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่ของพระชนม์ชีพในด้านความเป็นครู ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

พระราชทานสัมภาษณ์นิตยสารพลอยแถมเพชรที่ได้จัดทำฉบับพิเศษ ๗๒ พรรษา ตอนหนึ่งว่า “ฉันชอบการสอนหนังสือตั้งแต่เด็กๆ สอนหมด ชอบสอนหนังสือเด็กๆ มาก เลยคิดว่ายังไง ฉันจะต้องเป็นครูแน่” ซึ่งพระปณิธานของพระองค์เป็นไปตามที่ตั้งพระหฤทัย เมื่อทรงรับคำทูลเชิญเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี ๒๔๙๕ ทรงสอนนิชาวรรณคดีฝรั่งเศสให้แก่คณะอักษรศาสตร์ชั้นปีที่ ๔ ในภาคการศึกษาต้น ต่อมาเมื่อปี ๒๕๑๒ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอพระราชทานเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย โดยทรงรับหลายหน้าที่ ทรงเป็นหัวหน้าสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส ผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ ทรงดูแลมาตรฐานการสอนของคณาจารย์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทรงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส เป็นต้น และยังทรงเป็นอาจารย์พิเศษทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลที่ทรงมุ่งส่งเสริมและพัฒนาทางการศึกษาของประเทศ พระองค์ทรงก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานการสอนวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์ (ส.อ.ว.น.) มูลนิธิสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยในพระอุปถัมภ์ (ส.ส.อ.ท.) และสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (ส.ค.ฟ.ท.) รวมทั้งพระราชทานทุนทรัพย์ในการพัฒนาครูสอนฝรั่งเศส และส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการ เป็นต้น

พระองค์ทรงส่งเสริมและสนับสนุนต่อเด็กและเยาวชนไทยทุกกลุ่ม ทั้งเด็กผู้มีความสามารถพิเศษ เด็กด้อยโอกาสทุกหนแห่ง และทรงอุปถัมภ์คนพิการให้มีโอกาสทั้งในทางการศึกษาและพัฒนาอาชีพ ทรงก่อตั้งและรับเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนหลายแห่ง

ด้วยพระปณิธานและพระหฤทัยที่ตั้งมั่นในความเป็นครูของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เป็นที่ประจักษ์ต่อครูทั่วประเทศ จากพระโอวาทตอนหนึ่ง

เมื่อครั้งเสด็จประพาสเรือขุดหมายเขตชูเกียรติครูต้นแบบ ครูแห่งชาติเมื่อปี ๒๕๔๐ ตอนหนึ่งว่า “หน้าที่ของครูที่สำคัญประการหนึ่งคือ การค้นคว้าหาวิธีการศึกษาเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่เสมอ เพื่อให้ศิษย์ทุกคนถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติประเสริฐ ๓ ประการ คือ เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะเกื้อกูลให้เกิดความมั่นใจไปบุปผ์แก่ชาติบ้านเมือง”

ด้วยพระจริยวัตรด้านความเป็นครูที่งดงามยิ่งของพระองค์ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ได้ถวายพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรอาจารย์” อันมีความหมายว่า ทรงเป็นอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ และด้วยพระกรุณาธิคุณอย่างอเนกอนันต์ในทางการศึกษาระหว่างวันที่ ๙-๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงาน “แสงหนึ่งส่องสว่าง ณ กลางใจ” เพื่อถวายอาลัยและนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ บริเวณลานเซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร

และเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงานประกาศอภิสดุดีเฉลิมพระนาม “พระกัลยาณมิตรอาจารย์” โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูง ข้าราชการทุกสังกัด สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่งทั่วประเทศร่วมประกาศอภิสดุดีอย่างยิ่งใหญ่

พระกรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อวงชนชาวไทยตลอดพระชนม์ชีพ ๘๔ พรรษา ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะตราตรึงและประทับไว้ในความทรงจำของพสกนิกรชาวไทยทั่วหล้าตลอดกาล

ขอพระองค์ทรงสถิต ณ สรวงสวรรค์ตรพานิจนิรันดร์

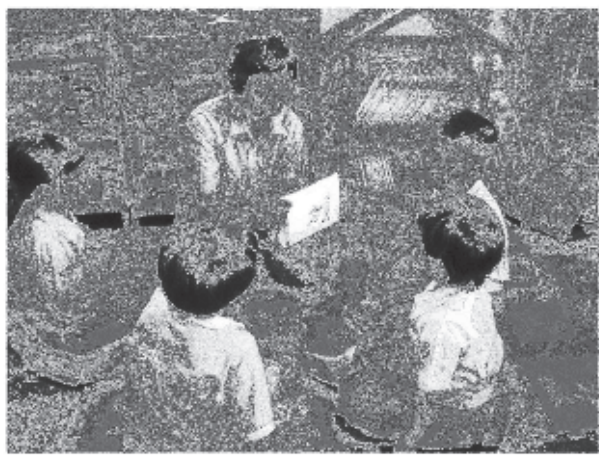

การกระจายอำนาจทางศึกษาสู่ท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามาตั้งแต่ในอดีตและยิ่งมีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคตอันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80(4)บัญญัติให้ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัด มาตรา 289 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด

สำหรับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กรุงเทพมหานครและ เมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความครอบคลุมถึงการถ่ายโอนภารกิจการศึกษา

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาท้องถิ่น

ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)เป็นจำนวน 7,853 แห่ง ประกอบด้วย อบจ. 75 แห่ง อบต. 6,157 แห่ง เทศบาล 1,619 กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 290 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 3.7 ที่จัดการศึกษาในระบบ(ที่มีโรงเรียนในสังกัด) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1,413 แห่ง (ที่จัดตัวเอง 1,032 แห่งและที่รับโอน 381 แห่ง) มีนักเรียนประมาณร้อยละ 6.3 ของนักเรียนทั้งประเทศ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียง 2 แห่ง เท่านั้น คือ กรุงเทพมหานคร มีวิทยาลัยแพทยศาสตร์และวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ และเทศบาลนครนครปฐมซึ่งเปิดสอนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สำหรับด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพระดับดีสูงกว่าในภาพรวมทั้งประเทศและสูงกว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเกือบทุกมาตรฐาน

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96.3 ที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาในระบบนั้น ได้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น 1) จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) การส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น 3) การให้ความรู้และการฝึกอบรมอาชีพในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม 4) การจัดอบรมและกิจกรรมให้ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

กับการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ เช่น สุขอนามัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรมและกีฬา

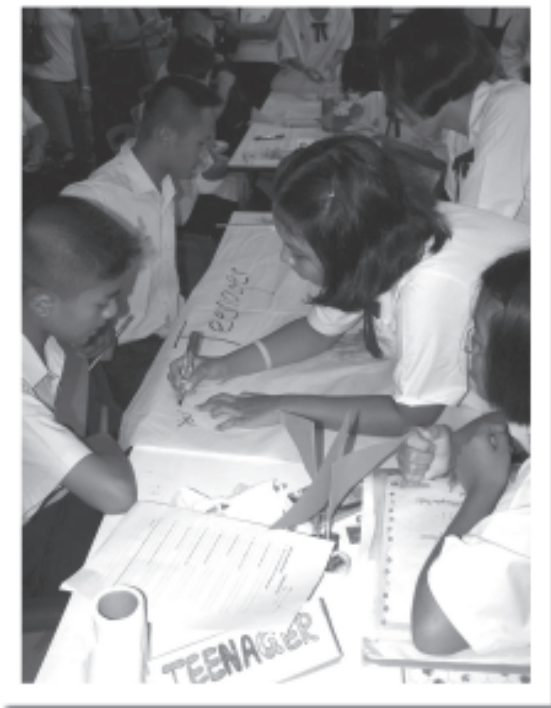
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบทบาทใน การมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่นๆ

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนไม่น้อยที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น จนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญคือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา มีการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษา ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษาและขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการถ่ายโอนสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความล่าช้าในการถ่ายโอนอันเนื่องมาจากมีขั้นตอนมากและซับซ้อน แนวนโยบายการถ่ายโอนไม่ชัดเจน ขาดการเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ด้านการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จะเห็นได้ว่ามีทั้ง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ดังนี้

ด้านจุดแข็ง

อปท. หลายแห่งมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่น ประกอบกับ อปท. มีพื้นที่ขนาดเล็กและมีโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลไม่มาก จึงสามารถสนับสนุนการศึกษาได้อย่างเต็มที่ อปท. สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายและวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ดีกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และ อปท. สามารถมีจุดเน้นด้านการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงได้ทั้งในเชิงกลุ่มเป้าหมายและในเชิงเนื้อหา รวมทั้งจุดเน้นในเชิงรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่ง

สามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน สามารถสร้างเอกลักษณ์และริเริ่มนวัตกรรมทางการศึกษาได้ นอกจากนี้ อปท. ยังมีพันธะกับประชาชนสูงทั้งพันธะทางสังคมและการเมือง

ด้านจุดอ่อน

ผู้บริหาร อปท. สมาชิกสภาท้องถิ่นและบุคลากรท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษา และมักจะขาดความต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหาร อปท. ส่วนหนึ่งที่รับถ่ายโอนสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ด้านการศึกษาเนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มแรกของการถ่ายโอน อปท. ส่วนหนึ่งยังมีปัญหาขาดแคลนศึกษานิเทศ และขาดการนิเทศอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้สถานศึกษาของ อปท. ยังมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไม่ทัดเทียมกัน เนื่องจาก อปท. มีศักยภาพและความพร้อมแตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีทรัพยากรจำกัด

ด้านโอกาส

นโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษากำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรค ซึ่งทำให้การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความคล่องตัว การแทรกแซงการศึกษาโดยการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารหรือระบบ

การจัดซื้อ จัดจ้าง และการหาประโยชน์จากการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาของ อปท. และบทบาทของประชาชนต่อการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่สามารถมีบทบาทเท่าที่ควรในการประสานส่งเสริม การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบผลสำเร็จได้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาและรับถ่ายโอนสถานศึกษา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายและวิถีชีวิตของท้องถิ่นโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาระบบสนับสนุนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและภาวะคุกคามที่เป็นอุปสรรค และใช้จุดแข็งและโอกาสที่มีอยู่เพื่อการผลักดันให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้กฎหมายดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545).
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2551). **รายงานผลการประชุมสัมมนาเรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น”.**
กรุงเทพมหานคร :พริกหวานกราฟฟิค
- _____. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.** กรุงเทพมหานคร :
วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

* Professor Kristan A. Morrison, Radford University, VA, USA
School of Teacher Education and Leadership

สืบพลการเรียนรู้...การศึกษาแบบ Unconventional (2)

**กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานทางการศึกษา
สามารถทำอะไรได้บ้างในการผลักดันการเปลี่ยนแปลง**

การประยุกต์หลักการเรียนรู้แบบ Unconventional ในการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องการการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งต้องการการสนับสนุนจากทุกคนและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จะช่วยกันผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

**ปรับเปลี่ยนข้อกำหนดของหลักสูตรเดิม เช่น การกำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน หรือ
แม้กระทั่งการวัดประเมินผล**

ดิฉันได้มีโอกาสเดินทางไปสังเกตการณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนต่างๆ ทั้งในประเทศไทย และสหรัฐอเมริกาที่ได้มีความพยายามที่จะประยุกต์การเรียนรู้แบบ Unconventional เข้าไป แต่ก็ยังคงมีข้อจำกัดในการที่ยังคงอยู่ในกรอบข้อกำหนดของระบบการเรียนการสอนแบบเดิม ยกตัวอย่างเช่น ครูจะสามารถสอนความรู้ต่างๆ ด้านให้นักเรียนเข้าใจและรู้คุณค่าของความรู้และข้อมูลนั้น ตลอดจนบูรณาการองค์ความรู้ทั้งหมดให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันได้อย่างไร ถ้าครูเหล่านั้นมีความกังวล มีจิตใจจดจ่ออยู่กับข้อจำกัดด้านเวลาในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เขามัวแต่กังวลว่าพวกเขาจะสอนไปได้ไม่กี่ชั่วโมงและก็วิชาแล้ว และเป็นไปตามที่ข้อกำหนดของหลักสูตรได้กำหนดไว้หรือไม่

อีกประการหนึ่งคือ จะสามารถประเมินการเรียนการสอนแบบใหม่ (Unconventional) ด้วยเครื่องมือเดิมได้อย่างไร ดังนั้นวิธีการประเมินผลจึงจำเป็นต้องวัดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมและพุ่งเป้าไปที่

การเรียนรู้ระดับลึกมากกว่าการเรียนรู้ระดับผิวเผิน (ให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ - ผู้เรียบเรียง) การที่จะแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการประเมินแบบมาตรฐาน (เช่น O-Nets) แต่ควรขึ้นอยู่กับวิธีการประเมินแบบใหม่ เช่น ประเมินโดยใช้การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ การประเมินแบบสุ่ม และแฟ้มสะสมผลงาน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนภายใต้ระบบนี้ได้เป็นอย่างดี

การที่จะนำการเรียนการสอนแบบใหม่ไปประยุกต์ใช้กับการประเมินแบบเก่า จะทำให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่แย่ง ถ้าโรงเรียนยังคงถูกประเมินโดยระบบเก่า พวกเขาจะสามารถสนองความต้องการของทั้งสองระบบในเวลาเดียวกันได้อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนเทศบาล 4 ที่ดิฉันได้มีโอกาสไปสังเกตการณ์ชั้นเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบ Constructionism เข้ากับหลักสูตรการศึกษาของระบบเดิม ครูท่านนี้ได้สละเวลาหลายชั่วโมงที่จะทำการติดตามผลงานของนักเรียน แต่จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนของครูท่านนี้ไม่ประสบความสำเร็จกับการสอบแบบประเมินมาตรฐาน ผลงานการเรียนแบบใหม่ของครูท่านนี้ที่ได้สละเวลาทำ ควรจะถูกโยนทิ้งออกไปนอกหน้าต่างและบอกว่าไม่ประสบผลสำเร็จด้วยหรือไม่

เวลาที่ลงทุนไปมากมายกับการพัฒนาและผลที่ไม่สามารถคาดเดาได้จากการเรียนการสอนแบบใหม่นี้ แต่กลับจะต้องถูกประเมินโดยระบบแบบเก่า จะมีครูสักกี่คนที่เต็มใจเปลี่ยนแปลงการสอนโดยที่ยังคงถูกจำกัดอยู่ในสิ่งแวดล้อมและข้อกำหนดต่างๆ ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างยากลำบาก ครูส่วนใหญ่คงจะไม่เต็มใจที่จะเปลี่ยนอย่างแน่นอน

มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรมีการพิจารณาเกณฑ์การเข้ามหาวิทยาลัยใหม่

เราจะให้บรรดาผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้แบบใหม่ได้อย่างไร ถ้าพวกเขายังคงเห็นว่าเกณฑ์การพิจารณารับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยยังคงไม่เปลี่ยน และนี่ก็คือ ข้อจำกัดที่โรงเรียนครูณลิกขาลัยกำลัง

เผชิญอยู่ ณ ขณะนี้ผู้ปกครองต้องการความแน่ใจว่าลูกๆ ของพวกเขาจะสามารถเข้าสู่มหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายของการเรียนรู้แบบโครงการสำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา เพื่อการเตรียมตัวเข้าสอบ IGCSEs นี่เป็นสิ่งที่ขัดกับความเชื่อและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างใหญ่หลวงเช่นกัน แต่โรงเรียนก็จำเป็นต้องทำเพราะทางโรงเรียนตระหนักดีว่าผู้ปกครองมีความกังวลเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาของลูกๆ มากเพียงใด

การเปลี่ยนแปลงจะต้องเกิดขึ้นทุกๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (ทั้งระบบ) หรืออย่างน้อยที่สุดสิ่งที่เป็นอยู่ก็ต้องถูกหยุดไว้ ณ ช่วงเวลาของการทดลองแนวการศึกษาแนวใหม่ (พูดถึงงานวิจัยชื่อ “การวิจัย 8 ปี”) การวิจัยชิ้นนี้ทำขึ้นเมื่อช่วงปี 1930s ซึ่งอยู่ในช่วงพัฒนาการสูงสุดของการศึกษาแนว Progressive ในประเทศสหรัฐอเมริกา จากผลการศึกษา วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยรวม 300 แห่งทำข้อตกลงที่จะเปลี่ยนเกณฑ์การรับนักศึกษาใหม่ สำหรับนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมที่ถูกคัดเลือก 30 แห่ง โดยแยกจากการคัดเลือกแบบข้อสอบเข้าธรรมดา และเกณฑ์ต่างๆ ที่ต้องการหน่วยการเรียนจากวิชาที่กำหนดไปเป็นการรับสมัครที่ใช้การตัดสินจาก Recommendation และประวัติของนักเรียนในระหว่างการเรียนอยู่ที่โรงเรียน ตลอดจนตัดสินจากกิจกรรมและความสนใจ รวมถึงผลของการสอบ ตัวชี้วัดที่หลากหลาย และหลักฐานอื่นๆ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของผลงานของผู้สมัคร

สิ่งนี้ทำให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาพยายามปรับรูปแบบการเรียนรู้ โดยนำการเรียนรู้แบบนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้กับการเรียน ซึ่งทำให้การบูรณาการการเรียนรู้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ทางเลือกสำหรับนักเรียนมากขึ้นในสิ่งที่พวกเขาต้องการจะเรียนและจัดทำกรเรียนการสอนโดยผ่านประสบการณ์จริงมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งทำให้ทางโรงเรียนไม่จำเป็นต้องกังวลกับนักเรียนในการที่จะเข้าไปศึกษาต่อในระดับวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ดังนั้นขอบเขตของงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างโรงเรียนเหล่านี้กับโรงเรียนมัธยมในระบบเดิม และติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนที่ได้ไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัย ซึ่งสิ่งที่การวิจัยค้นพบแบบเห็นได้ชัดก็คือ นักศึกษาที่ผ่านการเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่มีการสอนแบบนวัตกรรมมีผลการเรียนรู้ได้ดีเยี่ยมเมื่อประเมินจากเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

- ความสามารถในด้านสติปัญญา
- การพัฒนาในด้านของวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เช่น การใช้เวลาว่าง การมีความคิดสร้างสรรค์และเหมาะสม ความสามารถในทางปฏิบัติ สำคัญสำนึกและการตัดสินใจที่เหมาะสม ทักษะพื้นฐานทั่วไป การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
- ปรัชญาชีวิต (เป้าหมายชีวิต)
- ลักษณะนิสัย (ความประพฤติ นิสัยใจคอ)
- ความมั่นคงทางอารมณ์ (รวมไปถึงสุขภาพจิต)
- การเข้ากับสังคม
- ความรู้สึกต่อปัญหาสังคม
- ความแข็งแรงทางด้านร่างกาย (ความรู้และการปฏิบัติเพื่อสุขภาพ)

กระทรวงศึกษาธิการต้องลงทุนกับการศึกษาอย่างจริงจัง

ยกตัวอย่างเช่น การลดขนาดของห้องเรียน (ลดจำนวนนักเรียนต่อห้อง) และการจัดงบประมาณด้านการเรียนการสอนให้มากขึ้น ให้นักเรียนได้มีโอกาสที่จะออกไปเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้ไปฝึกฝนการเป็นประชากรโลก นักเรียนจะสามารถเห็นถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลและความรู้ต่างๆ ในโลกแห่ง

ความเป็นจริงได้อย่างไร ถ้าพวกเขายังคงถูกให้นั่งเรียนเงียบๆ ในห้องเกือบทุกวัน เด็กๆ จะสามารถพัฒนา
 อัจฉลักษณ์ของตนเองและค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจได้อย่างไร ถ้าพวกเขายังคงเป็นแค่เด็กคนหนึ่งท่ามกลาง
 นักเรียน 30 40 50 หรือแม้แต่ 60 คน และนี่เป็นงานที่ยิ่งใหญ่และยากมากๆ หากเราเพียงแต่มอบหมาย
 ให้ครูไปลงมือทำ โดยที่ไม่ได้แบ่งเบาภาระหน้าที่ในระบบเก่าลงเลย

**กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่องให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานใหม่
 ไม่ใช่เพียงแต่สั่งให้พวกเขาทำงานในกระบวนการใหม่ โดยที่ไม่ได้สนใจ ช่วยเหลือ หรือสนับสนุน
 อย่างต่อเนื่อง และคาดหวังว่าจะได้รับผลงานที่ดีโดยอัตโนมัติ**

ไม่ใช่เพียงแค่พูด หรือกล่าวถึงอยู่เสมอๆ เท่านั้น แต่ยังคงเห็นการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร
 เพื่อที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างการศึกษแบบ Conventional และ
 Unconventional ได้

การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับ Unconventional Education ให้แก่สาธารณชน

ท้ายที่สุดหน่วยงานทางด้านการศึกษาก็ต้องช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้
 สาธารณชนด้วย เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาแรงต้านจากสังคมภายนอกได้ มิเช่นนั้น หลายคนในสังคมจะ
 ยังติดอยู่ในกรอบความคิดที่ว่า “ฉันคนหนึ่งก็เป็นผลผลิตของระบบ Conventional และผลก็ออกมาดี”
 หน่วยงานทางด้านการศึกษาของรัฐบาลจะต้องให้ความรู้และช่วยประชาชนตั้งคำถามว่า “ความหมายที่แท้จริง
 ของคำว่า “ดี” คืออะไร?”

“ดี” มันอาจหมายถึง เป็นการที่คุณสามารถมีผลการเรียนที่ดีในโรงเรียน หรือการที่คุณมีงานที่ดีทำ

หรือแม้หมายถึง การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่ในความเป็นจริงนั้น การประสบความสำเร็จในการทำงานของใครคนหนึ่ง นั้นก็ได้แปลว่า บุคคลนั้นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเสมอไป บางบุคคลก็มียศ ตำแหน่ง หน้าที่การงานที่ดี โดยไม่ได้มาด้วยความถูกต้องชอบธรรมก็มีมากมาย

มีคำกล่าวที่ว่า “พวกเราควรจะต้องเติบโตและเรียนรู้ให้เต็มศักยภาพของการเป็นมนุษย์ของเรา เพื่อที่จะช่วยกันทำให้โลกดีขึ้น” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความจริงที่ว่า มีเพียงคนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จในระบบโรงเรียนแบบเดิม ไม่ใช่ทุกคนที่จะเป็นผู้ชนะ แล้วเราจะทำอย่างไรกับพวกที่เหลือ กับผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนแบบ Conventional และจะทำอย่างไรกับนักเรียนที่ถูกทำให้หมดกำลังใจและไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นผลจากระบบการเรียนแบบนี้ และจะทำอย่างไรกับศักยภาพความสามารถที่หายไปเพราะไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเต็มที่

ความจริงแล้วเรื่องนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การเสียประโยชน์สำหรับตัวนักเรียนเองเท่านั้น แต่มันเป็นความเสียหายของสังคมโดยรวมด้วย นักการศึกษาแนว Unconventional เรียกร้องให้หน่วยงานต่างๆ ทางด้านการศึกษา พยายามที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา เพื่อที่จะสามารถทำให้มีจำนวนผู้ชนะในระบบการศึกษามากขึ้น มีผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองมากขึ้น และลดจำนวนผู้แพ้ลง

แม้การที่จะให้หน่วยงานทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงปัจจัยทุกอย่างพร้อมกันทีเดียวนั้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็มีคำถามขึ้นมาว่า การเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เป็นเวลามากกว่า 150 ปีแล้วนั้น มันมากพอแล้วหรือยังที่จะพิสูจน์ว่า แท้ที่จริงแล้วคงจะถึงเวลาที่ต้องทดลอง ลงมือแก้ไขปัญหาการศึกษาโดยนำนวัตกรรมทางด้านการศึกษามาใช้แก้ปัญหการศึกษาทั้งระบบอย่างเต็มที่ (Radically Innovative Solutions) บางคนถามว่า ถ้าไม่สามารถเปลี่ยนทุกโรงเรียนได้ในแนวกว้างหรือทั้งระบบ ทำไม่ไม่ทดลองเปลี่ยนกับโรงเรียนนำร่อง (Pilot schools) ก่อนแล้ว

ในความคิดของดิฉันเมื่อพวกเขาพูดถึง Pilot schools ดิฉันเชื่อว่าการทำเช่นนี้ไม่สามารถละทิ้งระบบการเรียนแบบ Conventional ได้ทั้งหมด การทดสอบแบบมาตรฐานยังคงมีให้เห็นอยู่ในโรงเรียนนำร่อง หลักสูตรแห่งชาติยังคงถูกใช้ และขนาดของชั้นเรียนก็ยังคงใหญ่เหมือนเดิม การพยายามที่จะใช้วิธีการเรียนแบบ Conventional ควบคู่ไปกับ Unconventional จะทำให้เกิดคำถาม ข้อสงสัยต่างๆ ในด้านลบมากมายเกี่ยวกับ Unconventional นักการศึกษาในระบบ Unconventional ต้องการทำการทดลองอย่างจริงจัง

ในที่นี้หมายถึงทุกๆ ตัวแปร โครงสร้างต้องถูกเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการเรียนแบบ Unconventional ทั้งหมด เพื่อที่จะได้พิสูจน์ให้เห็นจริงๆ ว่าการเรียนแบบ Unconventional เป็นระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ ถ้าเราไม่ยอมให้เกิดการพัฒนา ทดลองอย่างจริงจังไปจนถึงที่สุด เราจะไม่ทราบผลที่แท้จริงได้อย่างไร ดังนั้นสำหรับท่านผู้เสนอและสนับสนุนการเรียนการสอนแบบนี้ ดิฉันขอเร่งให้พวกคุณในฐานะสมาชิกและผู้ถืออำนาจของกระทรวงศึกษาธิการในประเทศไทยทดสอบและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จริงจังให้เป็นไปอย่างลึกซึ้งและทั้งระบบ และให้เวลาในการลงมือทำและทดลองไปนานจนกระทั่งสามารถตัดสินใจได้แล้วว่ามันดีหรือไม่ดีอย่างไร และคุ้มค่ามากแค่ไหน ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาดังกล่าวอย่างน้อยประมาณ 8-10 ปี

ดิฉันเชื่อเหมือนกับหลายๆ คนว่า การทำเช่นนี้จะได้อะไรมากมาย การที่เราเปลี่ยนแนวการศึกษาทั้งระบบ (Shifting our educational paradigm) พวกเราจะสามารถรองรับความต้องการของสังคมได้ เราจะเห็นการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทั้งด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจะเพิ่มความเท่าเทียมให้มากขึ้นในสังคม จะมีความยุติธรรมมากขึ้นและจะทำให้เราอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม รวมไปถึงการพัฒนาประชากรที่

มีความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการเผชิญความเสี่ยงและสามารถแก้ไขปัญหาที่ยาก และซับซ้อนในสังคมและโลกได้

ดิฉันขอทิ้งท้ายด้วยคำถามเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งคำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่ฉันมักจะครุ่นคิดอยู่เสมอ และฉันก็ขอเชิญทุกท่านครุ่นคิดถึงมันเช่นเดียวกับฉัน

1. สิ่งแวดล้อมแบบไหนที่สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้ อยากรู้อะไรและคิดวิเคราะห์ วิจัยได้มากขึ้น ระหว่างสิ่งแวดล้อมที่เด็กมีอิสระในการถามสิ่งที่พวกเขาสงสัยและอยากรู้ หรือสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาถูกบอกให้ถามและบอกให้คิด โดยที่ไม่สนใจประสบการณ์และความสนใจของเด็ก

2. เด็กจะสามารถเปิดตัวเองสู่การเรียนรู้ ความคิดเห็นที่หลากหลายได้ไหม ถ้าทุกอย่างถูกเรียนรู้แบบมีขอบเขตและถูกกำหนดเวลา เด็กเหล่านี้จะเรียนรู้แค่เฉพาะแนวคิดที่ถูกคัดเลือกมา ทำให้เรียนรู้ได้จากแนวคิดเพียงแคบๆ และรู้แค่เฉพาะความคิดเห็นที่คล้ายๆ กัน ซึ่งอยู่บนตำราเรียนและแบบฝึกหัดเท่านั้น

3. เด็กจะสามารถเข้าใจความซับซ้อนและความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างความคิดเห็น รวมไปถึงองค์ความรู้ที่ได้รับได้หรือไม่ ถ้าเด็กยังคงเรียนแบบแยกสาขาวิชาและเรียนเนื้อหาแยกส่วนและถูกทำให้ง่ายเกินไปเมื่อเทียบกับปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง

4. สิ่งแวดล้อมแบบไหนที่เด็กจะสามารถรู้และเข้าใจตนเองได้ ระหว่างสิ่งแวดล้อมที่อนุญาตให้เด็กแสดงออกและเรียนรู้ ค้นคว้าสิ่งที่เขาสนใจจริงๆ หรือในสิ่งแวดล้อมแบบ Conventional school ที่ซึ่งความสนใจของพวกเขาและความเป็นตัวตนที่แท้จริงของพวกเขาถูกเหมารวม และถูกจัดให้เป็นกลุ่มๆ โดยเนื้อหาความรู้แบบมาตรฐาน ซึ่งพวกเขาไม่สามารถกำหนดได้เอง

5. เราอยากให้เด็กเติบโตมาที่มีความคิดและมีบุคลิกลักษณะเหมือนกันหมด หรืออยากให้เด็กได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง ได้พัฒนาทักษะ พรสวรรค์ ปฏิภาณของตนเองอย่างเต็มศักยภาพของบุคคล

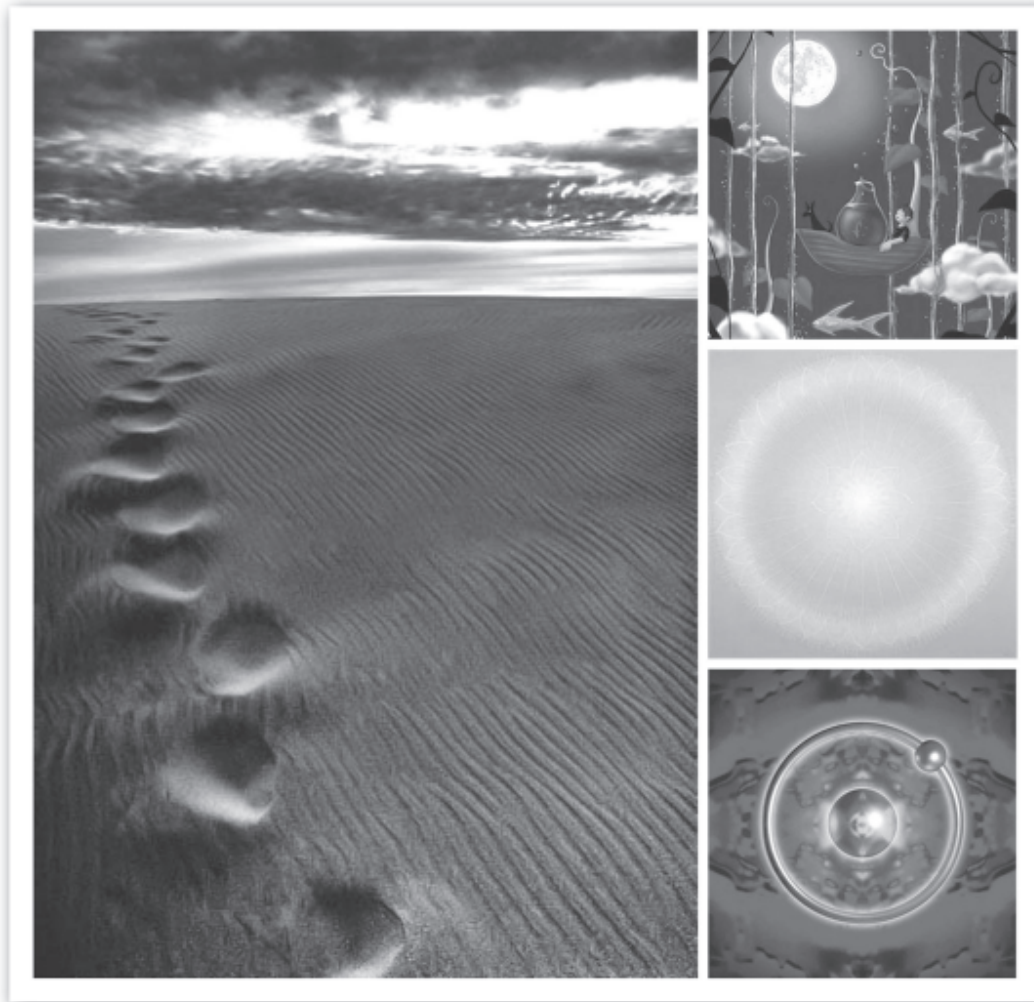

6. ในสถานการณ์ใดที่เด็กจะสามารถเรียนรู้ประโยชน์ของความคิดเห็นต่างๆ และเคารพในความคิดเห็นของคนอื่นๆ ที่แตกต่างจากตัวเขา มันจะเกิดขึ้นในโรงเรียนแบบ Conventional ได้ไหม ที่ซึ่งเด็กๆ ถูกสั่งให้เงียบซะส่วนใหญ่ และถูกจัดกลุ่มให้อยู่กับคนอื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันเท่านั้น หรือเราจะสามารถเห็นสิ่งเหล่านี้ในโรงเรียนที่ซึ่งเด็กและผู้ใหญ่ในทุกเพศทุกวัย ทุกความสามารถความสนใจ และอารมณ์รวมอยู่ด้วยกันอย่างอิสระ

7. เด็กจะสามารถมีความรับผิดชอบมากขึ้น เชื่อมั่นในตนเองและมีความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างไรในสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาไม่มีสิทธิที่จะคิด ไม่มีทางเลือกและไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้เลย ซึ่งในโรงเรียน Conventional นักเรียนจะถูกบอกกว่า พวกเขาจะใช้เวลาแบบไหน จะทำอะไรในโรงเรียน

8. ท้ายที่สุด เด็กจะเห็นว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เต็มไปด้วยความสุขความพอใจได้ (ซึ่งรวมไปถึงเด็กจะกลายเป็นคนที่สนใจและใส่ใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองไปตลอดชีวิต) ในสิ่งแวดล้อมแบบไหน ในสิ่งแวดล้อมที่บ่มเรื้อนและข้อสอบต่างๆ ทำให้พวกเขาอึดอัด ถูกบังคับให้กล่ำกลืนวิชาความรู้ลงไป หรือในสิ่งแวดล้อมที่ให้พวกเขาสามารถใช้เวลาไปกับสิ่งที่พวกเขาสนใจและคิดว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับชีวิตพวกเขา

จริยธรรมทางธุรกิจของเบนริัมฟานปรัชญาของโบตรียาร์: การศึกษางานแบบองค์การของ อีซายะ อีธาน

จริยธรรมธุรกิจเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่ใช้การปกครองระบบประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ระบบการค้าเสรี ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น วัตถุดิบ แรงงาน เงิน และการจัดการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัดและต้องการทำอะไรเพื่อขยายความมั่งคั่งและอำนาจทางการค้า จึงก่อให้เกิดปัญหาการแข่งขันและแก่งแย่งทรัพยากรกัน การโฆษณาเกินความจริง การไม่รับผิดชอบต่อผู้บริโภค การเอารัดเอาเปรียบต่อคู่แข่งทางการค้าและต่อผู้บริโภค จนเกิดปัญหาด้านจริยธรรมทางธุรกิจทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษา เกี่ยวกับ Ethical Philosophy ทำให้เกิดความคิดว่า นอกจากธุรกิจจะแสวงหาความมั่งคั่งของผลกำไรจากการดำเนินงานแล้ว สิ่งที่นักธุรกิจควรจะทำคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าการมีชีวิตที่ดี เพื่อเสริมสร้างให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยเริ่มศึกษาสิทธิประโยชน์นิยมของเบนธัม ซึ่งมีหลักการว่า “The greatest happiness for the greatest number”¹ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจได้

แต่เมื่อศึกษาแล้ว ผู้วิจัยพบว่า หลักประโยชน์นิยมของเบนธัมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โลกมีความเจริญก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยี มีการใช้ระบบการสื่อสารมวลชน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการค้าใหม่ ๆ การโฆษณาสินค้า กระบวนการผลิต กระบวนการจัดจำหน่ายและปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจ ยังมีความซับซ้อนมากขึ้น ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ระหว่างระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งส่งผลถึงกระบวนการทัศน์ของประชาชนในสังคมหลักประโยชน์นิยมของเบนธัมนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจได้ทั้งหมด

ระบบการค้าเสรี การที่จะนำธุรกิจไปสู่ความก้าวหน้าทางด้านธุรกิจในการประยุกต์ประโยชน์นิยมในการปฏิบัติของธุรกิจนั้น ประเด็นที่ผู้วิจัยมองคือ จริยธรรมทางธุรกิจ เมื่อประชาชนถูกเอาเปรียบหรือการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่ยุติธรรม

ประเด็นปัญหา

จริยธรรมของเบนธัมและมิลล์เป็นการใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปกครองของรัฐ โดยใช้กฎหมายควบคุมไม่ให้คนก้าวก่ายกัน โดยมุ่งให้กฎหมายดูแลและสร้างความสงบในสังคม ในทำนองเดียวกันมีผู้เสนอให้ใช้หลักปรัชญาของคานท์ มาแก้ปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจ ซึ่งปรัชญาของคานท์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมและศาสนานั้น เป็นเหตุผลปฏิบัติ (Practical reason) นั้นมนุษย์ต้องปฏิบัติ ถือเป็นหน้าที่ (duty to be done)² ถ้าไม่ทำจะถือว่าผิด ดังนั้นจริยธรรมของคานท์เรียกว่า เป็นจริยธรรมแห่งเจตนาดี (Morality of Good Will) ในการศึกษาปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้วิจัยมองเห็นว่าปัญหาด้านจริยธรรมของธุรกิจนั้น แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. ผิดกฎหมายและผิดหลักจริยธรรม คือ การที่นักธุรกิจละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือละเมิดกฎหมาย ทำให้เกิดการก้าวก่าย หรือเอาเปรียบกันในสังคม มุ่งหาประโยชน์ส่วนตน โดยลืมนำประโยชน์ส่วนรวม เช่น การค้ากำไรเกินควร ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย การทำลายสิ่งแวดล้อม การโฆษณาเกินความจริง สิ่งเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นในสังคม แม้รัฐบาลจะพยายามออกกฎหมายเพื่อป้องกัน แต่ปัญหาเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นในสังคมและยังรอการแก้ไข

2. ปัญหาที่เป็นลักษณะ 2 ด้าน (dilemma) คือ ถูกกฎหมายแต่ผิดจริยธรรม หรืออาจไม่ผิดจริยธรรมสำหรับสังคมหนึ่งแต่ผิดจริยธรรมในอีกสังคมหนึ่งคือ การที่นักธุรกิจทำธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและศีลธรรม เช่น เมื่อรัฐสั่งควบคุมราคาสินค้า ผู้ผลิตก็พยายามหาวิธีการลดต้นทุนการผลิต นำอุปกรณ์บางส่วนออกไป เพื่อรักษากำไรให้เท่าเดิมมากที่สุด บางบริษัทอาจปรับลดคนงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ธุรกิจเกี่ยวกับบอขายอยู่ที่ใกล้บริเวณสถานศึกษา ธุรกิจการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ทำธุรกิจหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาเรื่องหยวนบนดิน ธุรกิจสถานเสริมสวย ธุรกิจจำหน่ายเหล้า เบียร์ใกล้ๆ สถานศึกษา การจำหน่ายบุหรี่ให้กับประชาชน การนำเอาหุ้นของบริษัทที่ผลิตสุราและเบียร์เข้าตลาดหลักทรัพย์

¹ See David Stewart, *Business Ethics* (New York : Mc Graw-Hill International, 1999), P. 74-75.

² *Ibid.*, p. 20.

การกระทำเหล่านี้อาจไม่ผิดกฎหมาย แต่ไม่สอดคล้องกับจริยธรรมอันดีของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นจะเห็นว่าจริยธรรมทางธุรกิจเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนกว่ากฎหมาย เพราะหากผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจ โดยมีนโยบายตามตัวอักษรของกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ในสังคม กฎหมายก็ไม่ศักดิ์สิทธิ์มั่นคง หรือคุ้มครองคนอีกต่อไปได้นั่นเอง แต่จะกลับเป็นเครื่องมือให้มนุษย์ที่ฉลาดที่มีโอกาสมาก เอาเปรียบมนุษย์ที่ด้อยกว่า หรือมีโอกาสน้อยกว่าแทน และจะเกิดการขัดแย้งขึ้นในสังคมในระบบธุรกิจก็มี code of ethic แต่ก็ยังเป็นลักษณะจริยธรรมตามบริบท (contextual ethics) หรือจริยธรรมตามสถานการณ์ (ethics of situation)

ปรัชญาโบ德里อาร์และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

จากการศึกษา พบว่า ปรัชญาในกระบวนทัศน์ที่ 4 ที่นิยมวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น เป็นกระบวนทัศน์ที่ยึดถือเหตุและผลเป็นสำคัญ รูปแบบของสังคมในสมัยนั้นเอื้ออำนวยในการที่จะใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อคิดค้นทฤษฎีและกฎต่างๆ รวมทั้งใช้วิชาคณิตศาสตร์และตรรกวิทยา เพื่อที่จะเชื่อมโยงกฎและทฤษฎีต่างๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงทำให้เกิดการยึดมั่นถือมั่น และเมื่อสังคมได้ดำเนินมาถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีการค้นคว้าหาแนวคิดทางด้านปรัชญาในรูปแบบใหม่ เพื่อจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ข้าพเจ้าได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาจากความก้าวหน้าของมนุษย์ พบว่า ในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า ความเชื่อในเรื่องกระบวนทัศน์ปรัชญาที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ตามกระแสของสังคมและปรัชญาที่เหมาะสมที่สุดในสังคมโลกาภิวัตน์คือ ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (moderate postmodern philosophy)³ โดยใช้หลักวิจารณ์ญาณ (critical mind) คือ การวิเคราะห์ (analysis) วิจัย (appreciative) และวิธาน (applicative) เป็นเครื่องมือที่สำคัญ รวมทั้งใช้หลักการตีความ (hermeneutics) เข้ามาช่วยในการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา

ซึ่งผู้วิจัยได้พบจากการศึกษาปรัชญาของโบ德里อาร์ เพื่อนำมามองปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่า แนวคิดของโบ德里อาร์ เกี่ยวกับ “simulacrum, implosion, spectacle, symbolic exchange, fatal strategies, the system of the object and ecstasy and inertia”⁴ มีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการมองปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและรู้เท่าทันปัญหา และที่สำคัญที่สุดคือ งานเขียนของท่านแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับแนวความคิดของท่าน จากกระบวนทัศน์ที่ 4 มาสู่กระบวนทัศน์ที่ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นในหนังสือยุทธศาสตร์เสี่ยงตาย (The Fatal Strategies) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดเกี่ยวกับอภิปรัชญา (Metaphysic) ของท่านอย่างชัดเจน

การแก้ปัญหา

แนวทางการแก้ปัญหาคือ ในกรณีของผู้ที่แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodern Philosophy) นั้น ต้องใช้ความอดทนและความเสียสละอย่างสูง ต้องใช้เวลาในการชี้ให้สังคมมีความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นให้เกิดการยอมรับ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาอย่างเต็มที่ เมื่อได้ศึกษาเรื่องนี้ทำให้เห็นช่องทางในการแก้ปัญหาความชอบธรรมทางสังคม (society justice) ได้ โดยให้การศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง modern philosophy, extreme postmodern

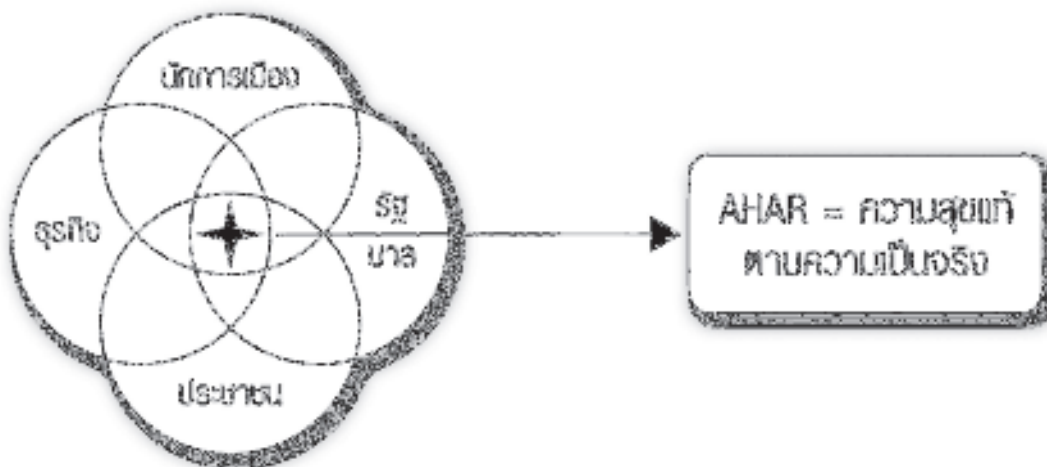
3 กิริติ บุญเจือ, เริ่มรู้จักปรัชญา (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนตจอร์จ, 2003), p. 30.

4 Douglas Kellner, Baudrillard, A Critical Reader (Cambridge: Basil Blackwell, 1995), p.8-15.

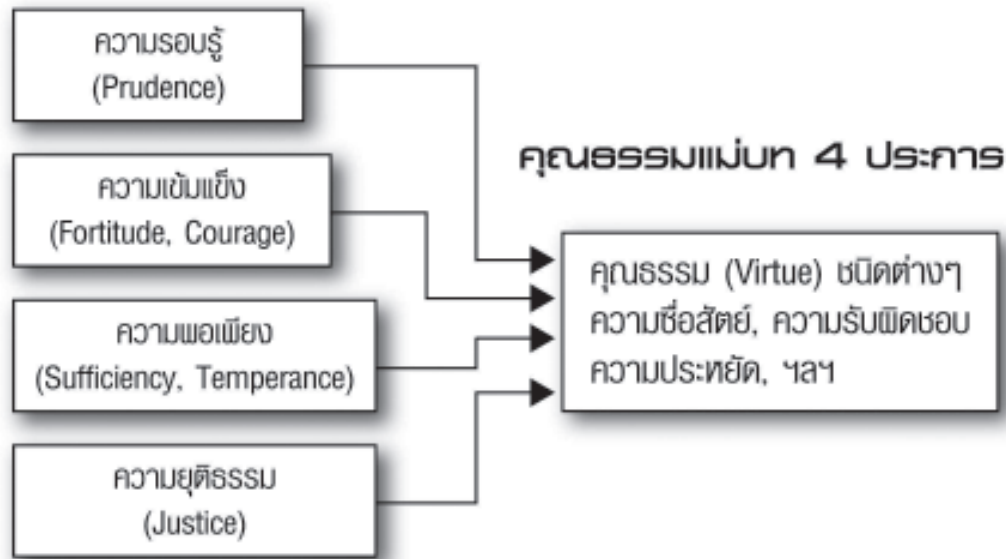
philosophy และ moderate postmodern philosophy

จากการเปรียบเทียบ พบว่า ปรัชญาแบบ moderate postmodern ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์มีระบบเครือข่ายของตนเองที่เชื่อมล้ากันและกัน มนุษย์มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นกันและกัน และผู้รับผิดชอบสังคม ก็จะต้องเตรียมรับมือกับผู้ที่ยังไม่ยอมรับอุดมการณ์นี้ ถ้าไม่ยอมรับต้องใช้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ ภาครัฐบาลต้องใช้วิธีการของเบนธัม ด้านกฎหมายใช้วิธีการของมิลล์ ด้านการให้การศึกษา กับประชาชนในเรื่องของจริยธรรม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของโบดริยาร์และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง เพื่อจะรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ และใช้วิธีการของคานท์ เพื่อจะเป็นแนวทางที่จะสร้างและพัฒนาากลุ่มองค์กรอิสระ (NGO) เพื่อช่วยรัฐบาลในการแก้ปัญหาเรื่องความเป็นธรรมในสังคม

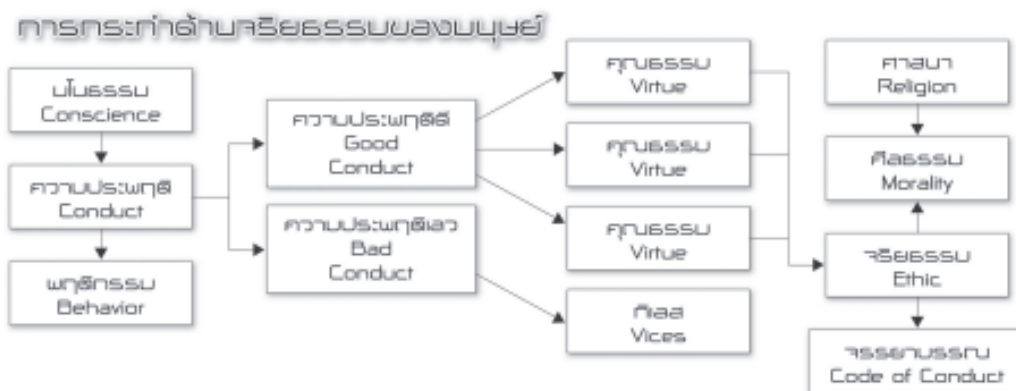
ทำนองเดียวกันในแต่ละธุรกิจ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญด้านความรับผิดชอบต่อ โดยใช้หลัก 3 กล้า (Three's Dare) และมีคุณธรรมรู้จักพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เมื่อศึกษาปรัชญาของโบดริยาร์แล้วนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับปรัชญาหลังของยุคสายกลาง (moderate postmodern) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ (analysis) วิจารณ์ (appreciation) และวิธาน (applicability) ซึ่งเสนอวิธีการแก้ปัญหา คือ การหาจุดร่วม (the stand point) ให้สังคมยอมรับนั้น คือ มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการ “ความสุขแท้ตามความเป็นจริง” (Authentic happiness according to reality) (AHAR)

ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีคุณธรรมที่เสนอในหนังสือและบทความต่างๆ มากมาย บางครั้งมีการกำหนดจรรยาบรรณ (code of ethic) แต่ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับหลักศาสนา บางครั้งผู้ที่นับถือศาสนาต่างออกไป ไม่กล้าที่จะนำไปปฏิบัติ เพราะกลัวขัดกับหลักคำสอนศาสนาและเมื่อผู้วิจัยได้อ่านหนังสือของท่านอาจารย์กรีติ บุญเจือ ท่านได้อธิบายหลักคุณธรรมแม่บท 4 (Cardinal Virtue) ของท่านอริสโตเติล(Aristotal) เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม ความรู้รอบ (prudence) ความกล้าหาญ (Courage) ความพอเพียง (sufficiency) และความยุติธรรม (justice) ถือว่าเป็นคุณธรรมที่เป็นแกนกลางและสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้เป็นคุณธรรมพื้นฐานคุณธรรมต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นภาพประกอบ ดังนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับหลักจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจนั้น ผู้วิจัยเกิดลำดับความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจกระทำการใดของมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสามารถอธิบายลำดับของการตัดสินใจเกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมและเมื่อนำมาประกอบกับหลักการของหลักการ Cardinal Virtue ที่ประกอบด้วย คุณธรรมแม่บท 4 ประการเป็นพื้นฐานที่จะสามารถนำไปใช้ประกอบคุณธรรมด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีและสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับตนเองและสังคมต่อไป ดังภาพแผนภูมิ

บทสรุป

ผลที่ได้รับจากการวิจัย พบว่า การศึกษาปรัชญาของไบเบรียร์และปรัชญาหลังนวยุคสายกลางทำให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาจริยธรรมธุรกิจ ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เพื่อให้รู้จักมองหาคำตอบทุกคำตอบที่เป็นไปได้
3. เพื่อรู้จักเก็บส่วนดีจากทุกคำตอบและนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
4. เพื่อรู้จักสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการดำเนินธุรกิจซึ่งทำให้ธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้า และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ถ้าธุรกิจและนักธุรกิจมีจริยธรรมทางธุรกิจจะสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ประชาชน สังคม และต่อโลก จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีและสันติภาพในโลก ซึ่งสงครามและความขัดแย้งจะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกคนยอมรับการไม่ยึดมั่นถือมั่น โดยใช้ทางสายกลางตามหลักศาสนาที่สอนตามแก่นของศาสนาที่แต่ละคนนับถือจะทำให้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อยกระดับชีวิตของตนให้เกิดความสุขแท้ตามความเป็นจริง (Authentic happiness according to reality (AHAR))

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. “เริ่มรู้จักปรัชญา”, เล่มต้น ในชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2546.
- _____ . “ ย้อนอ่านปรัชญากังขาของมนุษย์ชาติ ”, เล่ม 5 ในชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์ จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2546.
- _____ . “ ปรัชญาอรรถปริวรรต ”, เล่ม 6 ในชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น , 2546.
- _____ . *พื้นฐานจริยศาสตร์วิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2538.
- _____ . *ปรัชญาหลังนวยุคแนวคิดเพื่อการศึกษาแผนใหม่*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2545.
- _____ . *วิธีการศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการมนุษย์รู้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- _____ . *อรรถปริวรรตกับหลังนวยุค*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เซนต์จอห์น, 2547.
- คณะกรรมการการศึกษา ห้วข้อ “การมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล.” กรุงเทพฯ : แกนจันทร์ จำกัด, 2548.
- พระมหาวิโรจน์ วิโรจโน. *การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องประโยชน์นิยมในพุทธปรัชญาเถรวาท*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, 2543.

- Baudrillard, Jean. *America translated by Chris Turner*. London : n.b., 1999.
- _____ . *The Consumer Society Myths and Structures : Translated by Chris Turner*.
London : Sage Publication, 2005.
- Bernard, Williams. *Utilitarianism for and against*. USA : Cambridge University Press, 1992.
- Best, Steven and Kellner, Douglas. *Postmodern Theory Critical Interrogations*. New York :
The Guilford Press, 1991.
- Bunchua Kirti. *Contextual Philosophy*. Bangkok : Assumption University Press, 1993.
- _____ . *Contextual Religious*. Bangkok : Assumption University Press, 1998.
- Craig, Edward. *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Volume 1*. London and New York :
Routledge University Press, 1998.
- _____ . *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Volume 4*. London and New York :
Routledge University Press, 1998.
- _____ . *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Volume 9*. London and New York :
Routledge University Press, 1998.
- Crisp, Roger. *Mill on Utilitarianism*, First published. London England : Routledge, 1997.
- Felicity, Haynes. *The Ethical School*. London : Routledge, 1988.
- Flew, Antony (Edition consultant). *A Dictionary of Philosophy*, (updateed and revised edition).
The Macmillan Reference Book, Pan Books Ltd. And the Macmillan Press Ltd.
- Harre, Rom. *One Thousand Years Of Philosophy*. Malden, Massachusetts, : Blackwell
Publishers Inc., 2001.

บทบรรณาธิการ

นับตั้งแต่ประกาศสำนักพระราชวัง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จประทับรักษาพระอาการประชวร ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2550 ซึ่งคณะแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุดความสามารถ และสิ้นพระชนม์เมื่อเวลา 2 นาฬิกา 54 นาที เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2551 รวมพระชันษา 84 ปี ได้สร้างความเศร้าโศกให้แก่ประชาชนชาวไทยทั้งปวง

ด้วยพระกรณียกิจที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงบำเพ็ญตลอดพระชนม์ชีพล้วนเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์ พสกนิกรชาวไทยล้วนรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณที่ใหญ่หลวง ต่างถวายความอาลัยและร่วมส่งเสด็จสู่สวรรคาลัยอย่างยิ่งใหญ่ ด้วยการพร้อมใจกันเข้าถวายสักการะพระศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง จวบจนการจัดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ระหว่างวันที่ 14 - 19 พฤศจิกายน 2551

แม้พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพจะผ่านไป แต่ประชาชนชาวไทยที่ลี้ภัยมาจากทุกสารทิศ รวมทั้งชาวต่างประเทศจำนวนมาก ได้เดินทางมาชมความวิจิตรงดงามของพระเมรุขมนิทรศการพระประวัติและพระกรณียกิจ ณ ท้องสนามหลวงอย่างเนืองแน่นก่อนที่จะถูกรื้อถอนเพื่อเก็บไว้ในความทรงจำ

วารสารการศึกษาไทยปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2551 จึงได้รวบรวมพระประวัติพระกรณียกิจและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับพระองค์ท่าน โดยได้นำงานเขียนเพื่อร่วมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ของรองศาสตราจารย์ทรงทอง จันทรางศุ เลขาธิการสภาการศึกษา ที่เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์เดลินิวส์รวม 3 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ ส่งเสด็จเจ้าฟ้า พระกัลยาณมิตรอาจารย์ และเฉลิมพระกัลยาณเกียรติ

นอกจากนี้ ยังมีพระประวัติ และอภิเสดดีเฉลิมพระสมัญญาแต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ รวมทั้ง “กัลยาณมิตรอาจารย์” อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐในคอลัมน์เล่าสู่กันฟัง

ด้วยพระเมตตาที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยทั่วทุกหย่อมหญ้า โดยไม่ทรงเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะศาสนาหรือเชื้อชาติใด และไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก ทรงอุทิศพระองค์แม้ในวัยสูงพระชันษา ด้วยพระปณิธานมุ่งมั่นอยากทรงเห็นคนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ด้วยคุณงามความดีอันประเสริฐของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะทรงอยู่ในความทรงจำของปวงชนชาวไทยตลอดไป และขอพระองค์ทรงสถิต ณ สรวงสวรรค์ตราบนิรันดร์กาล

อัมพร พงษ์กึ่งสนานันท์

สารบัญ

Contents

ประวัติ

3

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สังเสด็จเจ้าฟ้า

7

- รศ.หญิงทอง จันทรางศุ

พระกัลยาณมิตรจารย์

10

- รศ.หญิงทอง จันทรางศุ

เฉลิมพระกัลยาณเกียรติ

15

- รศ.หญิงทอง จันทรางศุ

อภิสดุติ

19

อภิสดุติเฉลิมพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรจารย์”

เล่าสู่กันฟัง

20

“กัลยาณมิตรจารย์” อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ

- อัมพร พงษ์กึ่งสนานันท์

บทความพิเศษ

22

การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น

- ประภาพรชน ไชยวงษ์

บทความวิจัย 1

27

สัมพัทธ์การเรียนรู้...การศึกษาแบบ Unconventional (2)

- * Professor Kristan A. Morrison, Radford University, VA, USA

School of Teacher Education and Leadership

บทความวิจัย 2

34

จริยธรรมทางธุรกิจของเบนธัมผ่านปรัชญาของโบคิริยาร์ :

การศึกษาตามแนวทางวิเคราะห์ วิจัย วิชาน

- อุไรวรรณ สัตตะบุษย์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นพระธิดาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๖ ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร พระองค์มีพระอนุชาที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ไทยถึง ๒ พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

เมื่อแรกประสูติพระนามในสูติบัตรใช้ตามเดือนเกิดว่า MAY ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “หม่อมเจ้ากัลยาณิวัฒนา” ในพ.ศ. ๒๔๗๐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาเป็น “พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากัลยาณิวัฒนา” และในพ.ศ. ๒๔๗๘ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงเฉลิมพระเกียรติเป็น “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา” เมื่อพระองค์มีพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศศักดิ์เป็น **“สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์”**

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้ารับการศึกษาในระดับอนุบาลที่โรงเรียนพาร์ก (Park School) เมืองบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ. ๒๔๗๑ สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) จึงทรงนำครอบครัวเสด็จกลับประเทศไทยที่ประเทศไทย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา

วารสาร การศึกษาไทย Thailand Education Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ISSN 1686-5073 พฤศจิกายน 2551

www.onec.go.th

คณะที่ปรึกษา

รศ.ธงทอง จันทรางศุ
นายนพพร สุวรรณรุจิ
นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล
นางสุรางค์ โพธิ์พุกขาววงศ์

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน
นายก้องเกียรติ สหวรรณางกูร
ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี
ดร.ประภาพรพรรณ ไชยวงษ์

ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง
นายกิตติรัตน์ มิ่งคละศิริ
ดร.วิทย์พร แสงนภาพาร

วัตถุประสงค์การจัดทำ

1. เพื่อรายงานความก้าวหน้าข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
2. เพื่อนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ ต่อสาธารณชน
3. เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง สำนักงานฯ กับบุคคล/หน่วยงานต่างๆ
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
5. เพื่อเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิจัย และบทความ/รายงานเกี่ยวกับการศึกษา

กองบรรณาธิการ

ดร.อัมพร พงษ์กั้งสนานันท์
นางสาวทัศนวัลย์ เนียมมวบผา
นายกวิน เสือสกุล
นายฉวัลย์ มาจจรัส
นางสาวไอลีตา สดสมศรี

บรรณาธิการ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
คณะกรรมการจัดทำวารสาร
คณะกรรมการจัดทำวารสาร
คณะกรรมการจัดทำวารสาร

หากท่านต้องการแสดงความคิดเห็น
กรุณาส่งมาที่ กองบรรณาธิการวารสารการศึกษาไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อ.สุโขทัย อุดมดี กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2668-7123 ต่อ 1116 โทรสาร 0-2243-0083
เจ้าของ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
พิมพ์ที่ : บริษัท เอส.พี.วี. การพิมพ์ (2550) จำกัด โทร./โทรสาร 0-2447-6280-1

ที่โรงเรียนราชินี หลังจากที่สมเด็จพระบรมราชชนกเสด็จ
ทิวงคต ในพ.ศ. ๒๔๗๒ สมเด็จพระบรมราชชนนีได้รับ
พระบรมราชานุญาตให้หน้าพระธิดาและพระโอรสทั้ง ๓ พระองค์
ไปประทับ ณ เมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ณ เมือง
โลซาน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเข้ารับการศึกษาเพื่อเรียนรู้
ภาษาฝรั่งเศสในสถานรับเลี้ยงเด็กของโซเลย์ (Champ Soleil)
เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่
โรงเรียนเมียร์มองต์ (Miremont) ในระดับมัธยมศึกษา
พระองค์ทรงเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนสตรี ชื่อ Ecole
Superieure de jeunes Filles de la Ville de Lausanne
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างนี้ทรงได้ศึกษาภาษาเยอรมัน
และภาษาละตินด้วย เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๑ พระองค์ทรงย้ายไป
ศึกษาอยู่โรงเรียนประจำที่โรงเรียนนานาชาติเจนีวา (Internat-
ional School of Geneva) ณ โรงเรียนแห่งนี้ ทรงสอบ
ผ่านชั้นสูงสุดของระดับมัธยมศึกษาได้ยอดเยี่ยมเป็นที่ ๑ ของ
โรงเรียนและที่ ๓ ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ในระดับปริญญาตรี พระองค์ทรงศึกษาสาขาวิชาเคมี
ในคณะวิทยาศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยโลซาน ระหว่างที่ทรง
ศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ทรงเข้ารับการศึกษาหลักสูตร
สังคมศาสตร์ - ครุศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยศาสตร์ของ
วิชาต่างๆ ในสาขาการศึกษา จิตวิทยา วรรณคดี และปรัชญา
และแม้จะทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีแล้ว ยังทรงศึกษา
วิชาวรรณคดีและปรัชญาต่ออย่างลึกซึ้งด้วยความสนพระทัย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จกลับประเทศไทยใน
พ.ศ. ๒๔๙๓ สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงทราบว่าพระธิดา
โปรดการเป็นครูมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ จึงทรงแนะนำให้ทรง
งานเป็นอาจารย์ จึงได้ทรงรับงานเป็นอาจารย์พิเศษสอน
ภาษาฝรั่งเศสที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทรงสอนวิชาสหนาภาษาฝรั่งเศส วิชาอารยธรรมฝรั่งเศส และ
วิชาวรรณคดีฝรั่งเศส ต่อมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้
กราบทูลเชิญให้ทรงเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ทรงรับงานสอนและงานบริหาร ทรงเป็น
หัวหน้าสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส และ
ผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ อีกทั้งทรงเป็นอาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พระองค์
ทรงเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยขึ้น

ในพ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนประสบการณ์
การปรับปรุงวิธีการสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
ทรงดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔
และดำรงตำแหน่งนายกิตติมศักดิ์ของสมาคมจนถึงปัจจุบัน
และด้วยพระปรีชาของพระองค์ รัฐบาลฝรั่งเศสตระหนักถึง
พระภารกิจที่ทรงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน ทำให้การ
เรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสมีความเจริญก้าวหน้า จึงได้ขอ
พระราชทานถวายเครื่องอิสริยาภรณ์สูงสุดทางด้านศิลปะและ
อักษรศาสตร์ นอกจากนี้องค์การศึกษาศาสตร์และ
วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ขอพระราชทาน
ถวายเหรียญ Victor Hugo อันเป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ
ด้านอักษรศาสตร์ ทรงเป็นบุคคลที่ได้รับเหรียญเป็นลำดับที่ ๔
ซึ่ง ๓ อันดับแรกเป็นชาวต่างชาติทั้งสิ้น

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสมรสกับ พันเอกราม
รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ และมีพระธิดา คือท่านผู้หญิงทัศนาวลัย
ศรีสงคราม (ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย สมรสกับนายสินธุ์
ศรีสงคราม มีบุตรชาย คือ ร้อยเอก จิทัศ ศรีสงคราม)

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระกรุณาธิคุณอย่าง
ใหญ่หลวงต่อพสกนิกรชาวไทยในด้านต่างๆ เป็นอเนกประการ
เช่น ด้านการศึกษา นอกจากพระองค์ทรงเป็นพระอาจารย์แล้ว
ยังทรงปฏิบัติพระกรณียกิจอื่นๆ เช่น ทรงดำเนินงาน
โครงการศิลปะประดิษฐ์และสื่อการสอน เพื่อช่วยเสริม
ทักษะและช่วยการเรียนรู้ของเด็กๆ ในลักษณะเกม เมื่อครา
โดยเสด็จ สมเด็จพระบรมราชชนนีเยี่ยมพสกนิกรในถิ่น
ทุรกันดาร ก็ทรงสนพระทัยนำชุดสื่อการสอนเสริมทักษะ
ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ เช่น เกมบัตรอักษร ๓ หมู่
เกมต่อบัตรภาพ เกมต่อบัตรคณิตศาสตร์ ฯลฯ ไปสาธิตและ
ทดลอง พระองค์ยังมีพระดำริให้จัดเกมเสริมประสบการณ์ชีวิต
ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการงานพื้นฐานอาชีพและด้านสังคม
อีกด้วย พระองค์มีพระดำริไว้ว่า

“ครูผู้สอนควรทำงานเพื่อเด็ก ด้วยความอดทน และ
เสียสละ ควรศึกษาหาความรู้ในสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ บ่อยๆ
แก่เด็ก ควรสอนให้อ่านได้ มีใช้ทองได้และควรควรประดิษฐ์
อุปกรณ์การสอนขึ้นเอง พยายามใช้วัสดุที่หาง่าย เช่น วัสดุ
เหลือใช้หรือที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่ควรหวังสิ่งบริจาคนำไป”

พระองค์ยังได้พระราชทานเงินทุนสำหรับสร้าง
โรงเรียน หลายแห่ง เช่น โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๑ จ.พิษณุโลก

ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตตำรวจชายแดน โรงเรียนกัลยาณีวัฒนา ๒ จ.หนองคาย โรงเรียนนรวิวัฒนา จ.บุรีรัมย์ และโรงเรียน วรนาารี จ.สงขลา เป็นต้น

พระองค์ทรงเป็นนักการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ ที่มีสายพระเนตรอันกว้างไกล ทรงเห็นความสำคัญของการ ศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาประเทศ จึงได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ จัดตั้งกองทุนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เพื่อโครงการโอลิมปิกวิชาการ และต่อมาทรงอนุญาตให้จัด ตั้งมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐาน วิทยาศาสตร์ศึกษาในพระอุปถัมภ์ขึ้น พระองค์ทรงมีเมตตา ต่อคณาจารย์และนักเรียนเสมอมา ทำให้นักเรียนไทย ประสบความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของตนเองจนได้ รับรางวัลจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการมากขึ้นโดยลำดับ พระองค์ได้พระราชทานโอวาทเตือนสติผู้เข้าแข่งขันทุกรุ่นว่า อย่าลืมหิวและให้ตอบแทนสังคม ดังพระดำรัสต่อไปนี้

“การศึกษาจะแบ่งเป็นสามส่วน คือ พวกที่เก่งมากๆ พวกกลางๆ และพวกที่ไม่เก่งเลย ร่างกายไม่อำนวยไม่ไหว เราจะต้องสร้างให้คนเก่งมีอยู่เสมอไปเพราะจะเป็นผู้ช่วยให้ ประเทศดีขึ้น และช่วยให้คนเก่งไม่หายหมดไป แต่การ ส่งเสริมคนเก่งยังไม่เพียงพอ มีแต่ทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น ขอให้ไปแข่งขันให้ดีที่สุด คิดว่าต้องได้เหรียญทองกลับมา ถึงแม้จะได้เหรียญทองมา เก่งแค่ไหนก็ไม่หยุดเท่านั้น เรามีหน้าที่คือทำให้ชีวิตให้ดีขึ้น ไม่ใช่เก่งเฉยๆ ต้องใช้ความเก่ง ของตนทำประโยชน์ให้แก่สังคมเพื่อช่วยคนที่เก่งน้อยกว่า ไม่ใช่ได้เหรียญทองมาแล้วก็นำมาคล้องด้วยความภาคภูมิใจ อย่างเดียว ก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร...”

พระโอวาทของพระองค์ทรงคุณค่าเป็นดังแสง ส่องนำทางในการดำเนินชีวิตของนักเรียน นิสิต นักศึกษาได้ เป็นอย่างดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เป็น หน่วยงานหนึ่งที่ได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเจ้า พี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อครั้งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังเป็นสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ขณะนั้นเป็นช่วงเตรียม การปฏิรูปการศึกษา ในปี ๒๕๔๐ สำนักงานฯ ได้รับ พระกรุณาธิคุณจากพระองค์ เสด็จไปทรงเป็นประธานในการ มอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ และครูภูมิปัญญาไทย ยังความปีติแก่ครูเป็นล้นพ้น (การ สรรหาครูต้นแบบ ครูแห่งชาติและครูภูมิปัญญาไทยเป็นการ

สรรหา ครูเก่ง ครูดี ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น มีการ จัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณธรรม มีความ คิดสร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อยกย่องเชิดชู เกียรติให้เป็นต้นแบบต่อไป)

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระปรีชาสามารถ ในศาสตร์และศิลป์ในด้านต่างๆ ทั้งด้านดนตรี กีฬา ศิลปวัฒนธรรม การบิน การถ่ายภาพ และการประพันธ์ พระองค์สามารถตรัสได้ถึง ๕ ภาษา คือ ไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และละติน พระนิพนธ์ของพระองค์ทรงคุณค่า เป็นที่ประจักษ์ ถึง ๒๖ เรื่อง แบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

พระนิพนธ์เกี่ยวกับพระราชวงศ์ - ๑.จุฬาลงกรณ ราชสันตติวงศ์ พระนามพระราชโอรส ธิดาและพระราชนัดดา ๒.แม่เล้าให้ฟัง ๓.พระราชธิดาในรัชกาลที่ ๕ ๔.เวลาเป็น ของมีค่า ๕.เจ้านายเล็กๆ ยุวกษัตริย์ ๖.ไปรษณียบัตรเจ้าฟ้า ๗.เจ้าฟ้าทหารเรือ พ.ศ.๒๔๕๔ ถึง พ.ศ.๒๔๕๘ (ค.ศ.๑๙๑๑ ถึง ค.ศ.๑๙๑๖) ๘.ตราแผ่นดิน ตราราชสกุลและสกุล อักษร พระนาม และพระนามย่อ ๙.สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ และงาน ศิลปะ ๑๐.จดหมายเหตุชาวบ้าน ชาวสมเด็จพระเจ้าสุวรงค์จาก หนังสือพิมพ์ ๑๑.ส่งเสริมสมเด็จพระเจ้า ประมวลเรื่องจาก หนังสือพิมพ์ ๑๒.มหามกุฏ ราชสันตติวงศ์ พระนามพระราช โอรสธิดา พระราชนัดดา

พระนิพนธ์แปล - ๑.นิทานสำหรับเด็ก ๒.แม่เล้าให้ ฟัง (ภาค ๒) ๓.ราชาภิเษกพระเจ้ากรุงสเปน

พระนิพนธ์เกี่ยวกับสารคดีท่องเที่ยว - ๑.หนึ่งโหลในเมืองจีน ๒.ยูนนาน ๓.สายอารยธรรมจีน : ๗ ธาณีแห่งอาณาจักรกลาง ๔.จากโครีโอสูโครีเรีย : ๘ วันในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ๕.ภูฏาน : เกาะเขี้ยวบนแผ่นดิน ๖.ที่ไซบีเรียหนาวใหม่ ๗.ตุรกี : ดินแดนจักรพรรดิโรมันและสุลต่านออตโตมัน ๘.ซินเจียงและกานซู่ : ภาพจากดินแดนสุดห่าฟ้าเขียว ๙.จีนตะวันออก ขึ้นเขา ลงทะเลสาบ เข้าวัด ๑๐.จีนอีสานและเสฉวน : จากแดนแมนจูสู่ฮ้อไบ๊

บทความวิชาการ - Du bon et du mauvais usage

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระจริยวัตรที่งดงาม ความกตัญญูของพระองค์ที่มีต่อสมเด็จพระบรมราชชนนีเป็นที่ประจักษ์ชัดพระองค์ทรงปรนนิบัติถวายงานในทุกโอกาสด้วยความกตัญญู และโดยเสด็จเคียงคู่สมเด็จพระบรมราชชนนีไปทุกหนแห่ง ภาพเหล่านั้นยังประทับอยู่ในดวงใจชนชาวไทยเสมอมา พระดำรัสตอนหนึ่งพระองค์แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทรงรักประชาชนของพระองค์เพียงใด

“...ในครอบครัวเรา ความรับผิดชอบเป็นของที่ไม่ต้องคิด เป็นธรรมชาติ สิ่งที่สองกันอันดับแรก คือ เราทำอะไรให้เมืองไทย...”

ตลอดพระชนมายุของพระองค์ พระองค์แสดงให้เห็นว่าทรงทุ่มเทพระวรกายปฏิบัติพระกรณียกิจเพื่อราษฎรของพระองค์อย่างแท้จริง พระองค์เสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทุกหนแห่งแม้ในถิ่นทุรกันดาร ทรงรับมูลนิธิต่างๆ ไว้ในพระอุปถัมภ์ เช่น มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย รวมทั้งเมื่อสมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต พระองค์ทรงรับสืบสานพระราชปณิธานและพระราชภารกิจของพระบรมราชชนนีต่อ ในด้านการศึกษา พระองค์ทรงมีคุณูปการอย่างยิ่งยวดต่อเนื่องตลอดมา พระดำรัสของพระองค์ ครั้งเป็นพระอาจารย์ แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาของพระองค์ที่มีต่อศิษย์ และเป็นต้นแบบที่ดีของครู

“จะให้ฉันอธิบายสักสิบครั้งก็ได้ ขอให้นักศึกษาเข้าใจก็แล้วกัน”

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สิริพระชนมายุได้ ๘๔ พรรษา ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศต่างปรวิติกเมื่อได้รับทราบข่าวว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้ารับการรักษาพระองค์ ณ โรงพยาบาลศิริราช พระองค์มีพระอาการผิดปกติเกี่ยวกับพระนาภี คณะแพทย์ได้ถวายการตรวจพระวรกายและเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์พบมะเร็ง แม้จะถวายการรักษาอย่างสุดความสามารถแต่พระอาการเริ่มทรุดลงตามลำดับ ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ พระองค์สิ้นพระชนม์เมื่อเวลา ๒ นาฬิกา ๕๔ นาที ยังความโศกเศร้าอาดูรแก่พสกนิกรทั่วหล้า

ในงานพระราชพิธี สวดพระอภิธรรมพระศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง จวบถึงงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ณ พระเมรุ ท้องสนามหลวง ประชาชนกว่า ๑๐ ล้านคนทั่วประเทศต่างพร้อมใจกันมาแสดงความเคารพ แสดงความอาลัย และต่างขอให้พระองค์เสด็จสู่สวรรคาลัย

ตราบจนถึงทุกวันนี้ แม้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะสิ้นพระชนม์แล้ว แต่พระจริยวัตรอันงดงามและพระกรุณาธิคุณเป็นอเนกอนันต์ยังคงตราตรึงอยู่ในหัวใจของพสกนิกรชาวไทย เป็นดั่งแรงบันดาลใจ เป็นต้นแบบคุณงามความดีที่พสกนิกรของพระองค์จะยึดถือปฏิบัติสืบไป...

ทัศนีย์ นعيمบุปผา / เรียบเรียง

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. อาทิตยคุณธรรมของการศึกษาไทย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์. ชุมนุมสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย. ๒๕๕๑.
เว็บส่วนพระองค์และโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ www.Hrh84.yrs.org

ส่งเสด็จเจ้าฟ้า

ธรรมเนียมนิยมของบรรพบุรุษไทยที่มีมาแต่อดีตกาลย่อมจะเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิตของอนุชนรุ่นหลังที่จะได้ยึดถือและปฏิบัติตาม มีธรรมเนียมนิยมบางอย่างที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ อันมีลักษณะที่ประสมประสานกันอยู่ระหว่างวัฒนธรรมสองฝ่าย ฝ่ายแรกคือวัฒนธรรมตาม “ลัทธิเทวราช” ฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือ ความเชื่อตามหลักใน “พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท” โดยคนไทยยึดเอาธรรมะในพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เป็นแหล่งที่มาแห่งคุณค่าทั้งปวง และเป็นเครื่องกำหนดศีลธรรมแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น “ธรรมะ” สำหรับผู้ครองแผ่นดินที่เรียกว่า “ทศพิธราชธรรม” เป็นต้น อิทธิพลของลัทธิเทวราช ซึ่งยกย่องนับถือว่า “ราชา” หรือ “พระมหากษัตริย์” เป็น “เทวะ” เทียบได้กับพระคเริะ ผู้ทรงสถิตอยู่ยอดเขาไกรลาศนั้น ธรรมเนียมของไทยเรารับเข้ามาใช้เท่าที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือคุณค่าในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น

และกิริยามรรยาทของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงเมื่อมีเกิดขึ้นก็ย่อมมีความเลื่อมและสลายไปเป็นธรรมดา ข้อนี้เป็นหลักความจริงที่พระพุทธศาสนาสั่งสอนพสกนิกรชาวไทยสืบเนื่องมาหลายร้อยปีแล้ว แม้พระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีตลอดจนสมเด็จพระบรมวงศ์ทั้งหลายก็ย่อมตกอยู่ในกระแสความจริงข้อนี้ด้วย เพียงแต่เมื่อมาประสานกับลัทธิเทวราชแล้ว การสิ้นพระชนม์ซึ่งพัดไปจากมนุษยโลกนั้น เป็นการที่เรียกว่า “เสด็จสวรรคต” คือ เสด็จกลับคืนสู่สวรรคตอันเป็นที่สถิตของพระองค์มาแต่เดิม และเมื่อมีการเสด็จสวรรคตหรือสิ้นพระชนม์แต่ละคราวย่อมเป็นที่แน่นอนว่า ข้าทูลละอองธุลีพระบาทและพสกนิกรที่อยู่ข้างหลังย่อมประกอบพิธี “พระบรมศพหรือพระศพ” โดยเต็มตามพระเกียรติยศ ด้วยเป็นโอกาสสุดท้ายแล้วที่จะได้สนองพระเดชพระคุณให้เต็มกำลังความสามารถ การกุศลทักษิณานุประทาน ที่บำเพ็ญอุทิศถวาย จึงยึดข้อธรรมคำสั่งสอนตามพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เจือเข้ากับคติความเชื่ออย่างอื่นๆ สุดแล้วแต่พสกนิกรผู้ภักดีจะมีศรัทธาและบำเพ็ญถวาย เช่น ธรรมเนียมที่ชาวจีนและชาวจีนที่มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร จัดการพิธีงัดเกวียน หรือพสกนิกรเชื้อสายมอญน้อมเกล้าฯ จัดพิธีตามคติความเชื่อของชาวมอญถวาย เป็นต้น

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงเป็นพระโสทรเชษฐภคินีพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทรงมีพระกรุณาธิคุณใหญ่หลวงแก่ประเทศไทยเสมอมา สิ้นพระชนม์ล่วงลับไปเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ ที่ผ่านมา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประดิษฐานพระศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง พระราชทานพระลองทองใหญ่และสัปตปฏิภาณเศวตฉัตรเป็นพระเกียรติยศพิเศษ มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมตั้งเวลากลางวัน กลางคืน และมีชาวพนักงานประโคมย่ำยามตามราชประเพณี กำหนดหนึ่งร้อยวัน และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเจ็ดวัน ห้าสิบวัน และหนึ่งร้อยวัน พระราชทานโดยลำดับ

เมื่อพ้นจากกำหนดหนึ่งร้อยวันแรกซึ่งเป็นงานของหลวงแล้ว ขณะที่เตรียมการก่อสร้างพระเมรุและการจัดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณะบุคคลและหน่วยงานต่างๆ เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย ณ พระที่นั่ง

ดุสิตมหาปราสาท ในเวลาเช้ามีพระสงฆ์สวดพระพุทธรูป เทศน์กัณฑ์หนึ่ง แล้วถวายภัตตาหารเพล ช่วงค่ำมีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม เป็นดังนี้เสมอมาตราบกระทั่งปัจจุบัน

ระหว่างนี้เอง รัฐบาลในนามของประชาชนชาวไทย ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดงานพระเมรุถวาย เพื่อสนองพระเดชพระคุณที่มีมาแต่ทนต์ การก่อสร้างพระเมรุและอาคารประกอบต่างๆ ที่ท้องสนามหลวง การซ่อม ราชยานและราชรถ ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ รวมถึงการซักซ้อมข้อปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ได้ดำเนินก้าวหน้ามาจนถึงเวลาที่เป็นกำหนดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนนี้แล้ว

ท่านที่มีโอกาสผ่านไปบริเวณท้องสนามหลวง และได้ชื่นชมกับความงดงามวิจิตรของพระเมรุที่ปลูกสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมไทยอย่างสง่างามเป็นที่สุด หรือมีโอกาสได้ชมการฝึกซ้อมริ้วขบวนต่างๆ สำหรับการซ้อมย่อยที่ผ่านมา และจะมีการซ้อมใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ในวันอาทิตย์ที่ ๒ พฤศจิกายน นี้ ตั้งแต่เช้าจรดบ่าย คงเห็นพ้องกันว่า ทุกคนทุกฝ่ายที่มีหน้าที่ต่างก็ได้ลงแรงลงใจทำงานสำคัญชิ้นนี้ของชาติ ในฐานะตัวแทนของพลนิกรทั้งแผ่นดินอย่างเต็มที่ งานพระราชพิธีที่จะมีขึ้นในอีกไม่กี่วันข้างหน้า นอกจากจะเป็นการแสดงความอาลัยรักภักดี ที่มีอยู่เต็มเปี่ยมในหัวใจของพวกเรา ต่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐพระองค์นั้นแล้ว ยังเป็นอีกครั้งหนึ่ง ที่เราจะได้พบเห็นงานพิธีการสำคัญ ที่บ่งบอกถึงความป็นชนชาติอารยะของเราอย่างเต็มภาคภูมิอีกด้วย **ชาติที่เกิดใหม่หรือไว้วัฒนธรรมย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดงานอย่างนี้ให้ปรากฏแก่ตาของชาวโลกได้อย่างแน่นอน**

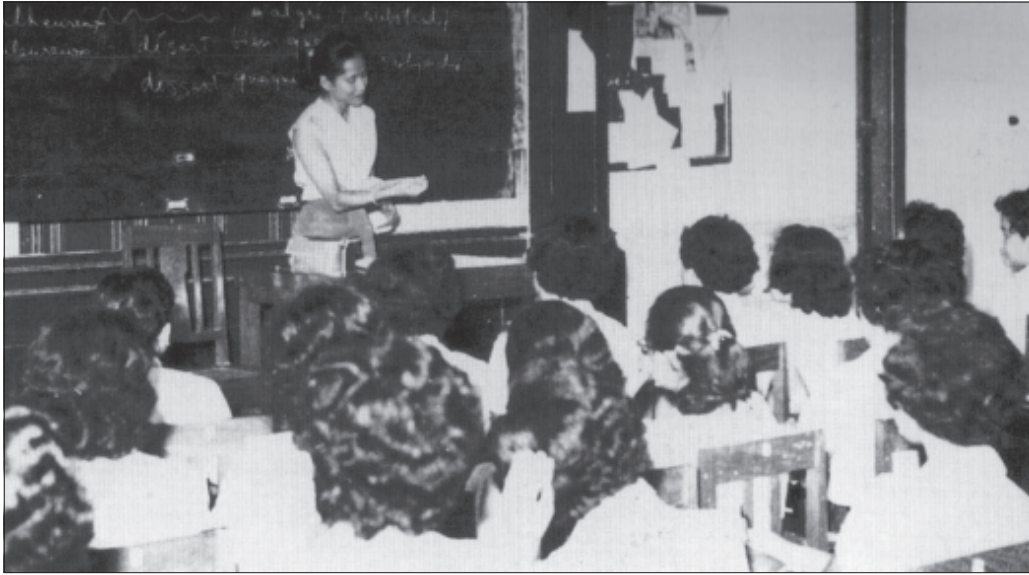
พระเมรุงามสง่าแสนเหมือนแดนฟ้า
อีกที่ปีพระกรุณาค่านันต์

คอยท่าเจ้าฟ้าเสด็จสวรรคต
คงอยู่กลางใจนิรันดร์อันนันทกาล

ธงทอง จันทรางศุ

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๒

พระกัลยาณมิตรจารย์

อีกไม่กี่วันข้างหน้าแล้ว จักเป็นงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ตลอดทั้ง สัปดาห์นี้ ส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ได้ร่วมใจกันจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ด้วยความ สำนึกในพระกรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นนอเนกอนันต์

โอกาสนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขอให้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ ให้เฉลิมพระเกียรติ โดยถวายพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรจารย์” อันมีความหมายว่า ทรงเป็นอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ ประเสริฐ และในเช้าวันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน นี้ อันเป็นวันเริ่มต้นแห่งการพระราชพิธี สถานศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการทุกแห่ง จะได้จัดพิธีประกาศอภิเสดุดีเฉลิมพระสมัญญาข้างต้น แต่สมเด็จพระเจ้า พี่นางเธอฯ พร้อมเพรียงกันทั่วราชอาณาจักร

ตลอดพระชนมายุกว่าแปดสิบปีที่ทำงานหนัก เหนื่อย และทรงทุ่มเทอุทิศทั้งพระวรกาย พระสติปัญญา ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเมืองไทยและคนไทย อาจกล่าวได้ว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเลือกประกอบวิชาชีพครูเป็นอาชีพหลักของพระองค์ตั้งแต่เริ่มต้น ทรงมีพระปณิธานแต่แรกแล้วว่าทรง “อยากเป็นครู” แต่การศึกษาเพื่อรับปริญญาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่ทรงพำนักอยู่ในเวลานั้น ถ้าจะเรียนวิชาครูแล้ว ระเบียบการมีข้อกำหนดว่าไม่ได้รับปริญญากับมหาวิทยาลัย ทรงอธิบายว่า “ที่จริงชอบวิชาครูมากกว่า และอยากจะเป็นครูตั้งแต่ต้น...คนก็บอกว่าถ้าไม่ได้รับปริญญาจะไป ทำอะไรที่เมืองไทยไม่ได้ ก็เลยไม่ได้เรียน”

ลงท้ายจึงทรงเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเคมี มหาวิทยาลัยโลซาน แต่ถึงกระนั้น เมื่อ ทรงเรียนจบและเสด็จกลับมาเมืองไทยก็ทรงเริ่มทำงานในหน้าที่ “ครู” หรืออาจารย์มหาวิทยาลัย โดยทรงสอน วิชาภาษาฝรั่งเศสที่คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นปฐมแล้วภายหลังได้ทรงเป็นอาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษในอีกหลายมหาวิทยาลัย

แรกที่เดียวที่จะทรงสอนหนังสือ นั่น ทรงแล้วว่า

“...ฉันชอบการสอนหนังสือตั้งแต่เด็กๆ สอนหมด... ชอบสอนหนังสือเด็กๆ มากเลย คิดว่ายังไง ฉันจะต้องเป็นครูแน่... จบกลับมาสอนเพราะแม่บอกว่าอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไร ควรจะสอนเสียบ้าง แล้วฉันก็ชอบเป็นครูอยู่แล้ว ที่นี้ภาษาฝรั่งเศสจะไปสอนเด็กอนุบาลได้อย่างไร ก็ต้องจุฬาฯ แม่ก็ไปสอบถามให้โดยไม่ได้ไปสอบไปสมัครอะไรเพียงไปพูดกับเขาว่าเขาอยากสอนนะเออ...เลยเริ่มสอนที่จุฬาฯ ”

และมีอยู่คราวหนึ่ง ทรงเล่าย้อนอดีตถึงความสนพระทัยในความเป็นครู ตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์ ว่า

“...ลูกศิษย์คนหนึ่งที่สำคัญมากก็รัชกาลที่ ๙ เพราะรัชกาลที่ ๙ เป็นผู้ที่สนใจอะไรๆ มาก แล้วตั้งแต่สมัยฉันเรียนพวกอเมริกากลาง หรือ อะไรอย่างนี้ ท่านยังเรียนไม่ถึงหรือที่ท่านก็มานั่งด้วย...ท่านก็ชอบมานั่งซ้อนหลัง มาดูอะไรต่ออะไร แล้วก็รู้เรื่องดีหมดเลยที่ฉันต้องท่องต้องศึกษา ตอนนั้นท่านเก่งมาก แล้วพอเราอธิบาย ท่านก็ฟัง เลยชอบเป็นลูกศิษย์กันแบบนี้ ท่านสนใจอะไรก็มาฟัง เราก็อธิบายแบบครู...”

เมื่อทรงสอนหนังสือเป็นครั้งแรกในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ นั้น แน่แน่นอนว่าการมี “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ” มาทรงสอนหนังสือแก่นิสิตนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจตื้นตันกันมาก นิสิตคนหนึ่งในครั้งนั้น (ซึ่งบัดนี้คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์) เขียนบันทึกความทรงจำย้อนอดีตเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า

ทุกชั่วโมงที่พระองค์ทรงบรรยาย นิสิตทุกคนต้องเตรียมตัวพร้อมก่อนเวลา และระมัดระวังตนให้เรียบร้อยเป็นพิเศษ เนื่องด้วยพระอาจารย์เสด็จเข้าสอนตรงเวลาและเต็มเวลา เนื้อหาสาระเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศฝรั่งเศสนั้น ทรงบรรยายชัดเจนจนศิษย์สามารถนึกภาพและจินตนาการตามไปด้วยอย่างสนใจต่อเนื่อง พระสุรเสียงแจ่มใส ไพเราะ ทรงเป็นกันเองและแววพระเนตรฉายความเมตตาแก่นิสิตทุกคน ทำให้นิสิตรู้สึกผ่อนคลาย สร้างความสนใจใฝ่รู้และเสียสละที่เวลาของการบรรยายได้หมดชั่วโมงอย่างรวดเร็ว

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นต้นแบบของครูผู้เปี่ยมด้วยกัลยาณมิตรธรรม ทรงเอาพระทัยใส่ในนิสิตแต่ละคน และทรงเตือนพวกเราที่มักจะมัวมองพระพักตร์พระองค์ท่าน ให้รู้จักจดบันทึกสาระสำคัญของเนื้อหาที่ทรงบรรยาย พระองค์ทรงอธิบายความงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และชีวิตความคิดของชาวฝรั่งเศสรวมไปถึงความเป็นอยู่และธรรมชาติของประเทศสวีเดนแลนด์ด้วย พระองค์ทรงทำหน้าที่ของพระอาจารย์อย่างสมบูรณ์ แม้เมื่อต้องเสด็จกลับไปต่างประเทศก็ทรงนำข้อสอบไปตรวจและทรงส่งคะแนนสอบมายังคณะอักษรศาสตร์ตามเวลาที่กำหนด

นอกจากจะทรงให้คะแนนแล้ว พระองค์ยังทรงวิจารณ์การตอบข้อสอบของนิสิตอีกด้วย ทรงเขียนถึงยูพา เพื่อนคนหนึ่งของเราว่า

“...การสอบของพวกเธอไม่เลว แต่เขียนมากมายเหลือเกิน เช่นว่า Formation du pays ทุกคนเขียน histoire มาทั้งอัน ฉันต้องการทราบว่าประเทศเกิดขึ้นมาอย่างไรเท่านั้น...” (ลายพระหัตถ์ทรงเขียนถึงยูพา อุณจิตติ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๕)

คุณยุพา อุ๋นจิตติ นิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ รุ่น ๑๘ เพื่อนของศาสตราจารย์กิตติคุณสมณะ เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ที่มีโชคความสนาียงนั้ก เพราะแม่ไม่ได้ทรงเป็นอาจารย์ผู้สอนโดยตรงแล้วแต่คุณยุพา ก็ยังเขียนจดหมายกราบทูลรายงานทุกขั้สขุในชีวิต และได้รับพระราชทานลายพระหัตถ์ทรงแนะนำ ตักเตือนทั้งเรื่องชีวิตส่วนตัว ทั้งเรื่องการเรียนเสมอมา ด้วยพระกรุณาธิคุณ และน้ำพระทัยใสสะอาดเกินจะประมาณ

โปรดพิจารณาลายพระหัตถ์ที่พระราชทานคุณยุพา ในวาระโอกาสต่างๆ ดังนี้

“๒๖ กุมภาพันธ์ ๕๖

ยุพา

ได้รับจดหมายแล้ว จดหมายฉบับนี้คงจะถึงก่อนสอบพอดี หวังว่าจะสอบได้ดีทุกคน จะให้พรทำอะไรก็ไม่พอถ้าไม่ได้ทำงานไว้ก่อน

ฉันไม่เห็นว่าเป็นนักศึกษาที่เลวเมื่อเปลี่ยนความคิดตามคนอื่น เมื่อเห็นว่าคุณคิดของเขาถูกถ้าเราคิดอะไรไว้อย่างหนึ่งและไม่เปลี่ยนแปลงตลอดชีวิต ถึงแม้ว่าเห็นว่าคุณคิดนี้อาจไม่ถูก เราก็เป็นคนแข็งมาก...”

“...๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ยุพา

ได้รับจดหมายของเธอ ๓ ฉบับแล้ว ที่ไม่ได้ตอบไม่ใช่เพราะรบกวน แต่เพราะไม่มีเวลา และคอยดูผลการสอบของเธอ นอกจากนั้น ฉันก็ได้ให้ทางเมืองไทยสอบสวนเรื่องการเรียนและความประพฤติและความเพียรของเธออยู่

เมื่อได้รับจดหมายฉบับแรกของเธอ ฉันก็นึกอยากจะช่วยให้เธอเรียน ป.ม. ถึงได้ให้ทางเมืองไทย สอบสวนเรื่องของเธอ จดหมายฉบับสุดท้ายของเธอทำให้ฉันไม่พอใจเลย จะมาให้ฉันตัดสินใจเรื่องที่เราควรจะทำเอง การที่จะเขียนมาปรึกษาหรือขอคำแนะนำฉันไม่ว่าเลย แต่ถึงเวลาที่ตัดสินใจในสิ่งที่สำคัญสำหรับตัวเองต้องทำเอง เธอก็ไม่ใช่เด็กแดงๆ ต้องรู้จักมี responsibility บ้าง

ถึงอย่างไร ฉันได้ตกลงจะช่วยเหลือเธอแล้ว ก็จะไม่เปลี่ยนใจ เพราะฉันเห็นว่าเธอสมควรจะได้ การช่วยเหลือ แต่ขอให้เธอใช้ความคิดมากๆ หน่อย ในป.นี้ ต้องเป็นผู้ใหญ่เสียที การเป็นนักเรียนสบายดี เพราะไม่ต้องมี responsibility แต่จะเป็นนักเรียนตลอดชีวิตก็ไม่ได้ อีกปีหนึ่งเธอก็จะเป็นครูแล้ว...

...หวังว่าเธอจะตั้งใจเรียนดี และไม่ทำให้ฉันเสียใจที่ได้ตัดสินใจช่วยเธอ ขออย่างเดียว อย่าพูดให้มากนัก คิดให้มากๆ หน่อย และขอให้เขียนมาถึงฉันบ้าง เล่าถึงการเรียน การอยู่ของเธอ

คิดถึงเสมอ

กัลยาณีวัฒนา

“...วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๗

ยุพา

ได้รับจดหมายลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม และ ๒๐ มิถุนายน แล้ว ทั้ง ๒ ฉบับ การที่เธอเขียนมาถึงฉัน ฉันไม่เบื่อเลย เป็นของดีสำหรับเธอที่ได้พูดถึงเรื่องการเรียนการอยู่ของเธอเสียบ้าง ฉันก็จะพยายามตอบตามที่ตอบได้ แต่อาจตอบช้าหน่อย...

...ฉันเห็นด้วยกับเธอที่ได้เลือกประถมศึกษาเป็น major ที่จริงการสอนเด็กเล็กๆ สำคัญมาก ถ้าครูเป็นคนดี รักเด็กจริง และเป็นครูที่ดี ทำประโยชน์ได้มาก สำหรับชั้นมัธยม วิชาต้องดีกว่า แต่สำหรับชั้นประถม วิธีสอนต้องดี...

...เวลานี้ ฉันไม่ต้องการใช้เธอให้ทำอะไร นอกจากให้ตั้งใจเรียนดีๆ

คิดถึงเสมอ

กัลยาณีวัฒนา

ประโยคหนึ่งจากลายพระหัตถ์ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ที่อัญเชิญมาแสดงในข้างต้นทรงมีความเห็นว่า “ถ้าครูเป็นคนดี รักเด็กจริง และเป็นครูที่ดี ทำประโยชน์ได้มาก” แม้จะทรงเขียนพระราชทาน ลูกศิษย์ของพระองค์เป็นการภายใน แต่ความซื่อนี้ ทราบไปถึงครูคนไหนก็ตาม ก็เป็นเสมือนดังหยาดน้ำทิพย์ ชโลมใจให้หัวใจของครูเต็มตื่นด้วยความภาคภูมิใจ และทรงนงในเกียรติของความเป็นครู

เรื่องราวที่เล่ามาข้างต้น เป็นเพียงเลี้ยวเล็กน้อย ส่วนน้อย ของพระจริยวัตรในฐานะที่ทรงเป็น “ครู” มีอาชีพรองใฝ่พระหฤทัยอุปถัมภ์บำรุงการศึกษาของชาติด้วยประการต่างๆ ดังสรุปความใน “ประกาศอภิสดุดิแด่พระกัลยาณมิตรอาจารย์” ที่ตีพิมพ์พร้อมกันนี้แล้ว

ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ พฤศจิกายน คกนี้ คนไทยทั้งประเทศจะได้ร่วมใจกันบำเพ็ญกรณียอันประเสริฐ คือ ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในงานพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ผู้เป็นที่เคารพสักการะของเรา ตามกำลังและความพร้อมของทุกคน ดอกไม้จันทน์แต่ละดอก แต่ละช่อ จะแทนความจงรักภักดี และร่วมอาลัยน้อมถวายเป็นสักการะในวาระสุดท้ายนี้เต็มตลอดทั้งแผ่นดิน

ดอกไม้จันทน์น้อมถวายรายเต็มพื้น
ส่งเสด็จเจ้าฟ้าสวรรคาลัย

และแล้วผืนปฐพีก็รำไห้
โปรดทอดพระเนตรประเทศไทยถวายบังคม

ธงทอง จันทรางศุ

ที่มา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๙

เฉลิมพระกัลยาณเกียรต์

การสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นำมาซึ่งความเสียใจแก่ชาวไทยทั่วทุกสำ เพื่อร่วมแสดงความไว้อาลัยและร่วมส่งเสด็จสู่สวรรคาลัยด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระกรุณาธิคุณ จึงขอถ่ายทอดเรื่องราวพระประวัติของพระองค์จากคำบอกเล่าของ รองศาสตราจารย์รองทอง จันทรางศุ เพื่อเป็นความรู้แก่มวลชนต่อไป

ถาม : อยากทราบพระประวัติสังเขปของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ตอบ : สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เป็นพระธิดาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติในสมัยรัชกาลที่ ๖ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๖๖ เมื่อแรกประสูตินั้น ทรงมียศเป็น “หม่อมเจ้า” แต่เมื่อล่วงสู่รัชกาลที่ ๗ ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาขึ้นเป็น “พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า” พร้อมกันกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘ ซึ่งตอนนั้นทรงเป็น หม่อมเจ้าอาเนนทมทิดล ต่างจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่ประสูติในรัชกาลที่ ๗ ภายหลังจากที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ว่า “พระโอรส ธิดา ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ที่พระชนนีทรงศักดิ์ชั้นสมเด็จพระมารดา มิได้เป็นเจ้า ให้ทรงดำรงพระยศเป็น “พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า” แต่แรกประสูติแล้ว” ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ภูมิพลอดุลยเดช แต่แรกเสด็จพระบรมราชสมภพ

เมื่อเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ ๘ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากัลยาณิวัฒนา จึงได้ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า” ในฐานะที่ทรงเป็นพระเชษฐภคินีของ พระมหากษัตริย์ และคงไม่ผิดหากจะกล่าวว่า **พระองค์ทรงดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ยาวนานที่สุดในพงศาวดารไทย** เพราะทรง

ดำรงฐานะพระเชษฐภคินี หรือ “พี่สาว” ของพระเจ้าแผ่นดินทั้งรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลที่ ๙ รวมเวลากว่า ๗ ทศวรรษ ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอที่เคารพยกย่องของประชาชนชาวไทย ยิ่งยืนยาวนานเหนือสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอพระองค์อื่นใด

ถาม : พระอิสริยยศของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ อยู่ในลำดับใด และนัยความหมายแห่งพระนามแต่ละส่วนนั้นเป็นอย่างไร

ตอบ : การขานพระนามอยู่ในขณะนี้ มีอยู่ทั้งหมดสามส่วนด้วยกัน

“**สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ**” เป็นส่วนแรก ซึ่งแปลว่าเป็นพี่สาวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“**เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา**” เป็นส่วนที่สอง คำว่า “กัลยาณิวัฒนา” เป็นพระนามที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่เมื่อแรกประสูติ

และ “**กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์**” เป็นส่วนที่สาม เป็นพระนามกรมที่ทรงได้รับเป็นพระอิสริยยศเพิ่มพูนขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๘ ทั้งนี้ คำเหล่านี้มีความหมายทั้งสิ้น

ขออธิบายเริ่มจากคำว่า “เจ้าฟ้า” ซึ่งเป็นพระอิสริยยศที่มีศักดิ์รองลงมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นคำที่ใช้กับพระโสทรภคินีหรือพระโสทรภราดา อันหมายถึง “พี่น้องร่วมท้องเดียวกัน” กับพระมหากษัตริย์ และพระราชโอรสธิดา อันหมายถึง “ลูก” ของพระมหากษัตริย์ที่ประสูติแต่สมเด็จพระอัครมเหสีหรือพระมเหสีเทวีที่เป็นพระราชธิดาในพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อนๆ รวมทั้งเจ้านายที่ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นเจ้าฟ้าในกรณีอื่นๆ อีกหลายประการ ซึ่งมีรายละเอียดปลีกย่อยที่น่าสนใจและสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ เรื่อง “ธรรมเนียมราชตระกูลในกรุงสยาม”

ส่วนคำว่า “กัลยาณิวัฒนา” เป็นพระนาม และ “กรมหลวง” เป็นพระอิสริยยศเพิ่มเติมขึ้นภายหลังเมื่อทรงกรม

ถาม : การทรงกรมคืออะไร

ตอบ : “**กรม**” หมายถึงหมวดหมู่คนที่มารวมอยู่ด้วยกัน การทรงกรมนั้นจึงได้แก่การพระราชทานบรรดาศักดิ์ในสังกัดของเจ้านายผู้ทรงประกอบคุณงามความดีเป็นพิเศษให้เพิ่มพูนมากขึ้น ในสมัยก่อนประเทศไทยยังใช้ระบบไพร่ ไพร่จะอยู่ในสังกัดของมูลนายแต่ละพระองค์หรือแต่ละคน ทั้งนี้

การทรงกรมนั้นเริ่มแต่ กรมหมื่น กรมขุน กรมหลวง กรมพระ และสูงสุดที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา ต่อมา มีชั้นพิเศษ อีกชั้นหนึ่งเรียกว่า “กรมสมเด็จพระ” หรือในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้คำว่า “สมเด็จพระ”

อึ่ง ในแต่ละกรมจะมีข้าราชการในสังกัด ตั้งแต่เจ้ากรม ปลัดกรม สมุหบัญชี จะสังกัดง่าย ๆ ว่า “เจ้ากรม” จะมีบรรดาศักดิ์ตามพระนามกรมที่ พระมหากษัตริย์พระราชทาน เช่น กรมหลวงโยธาเทพ มีเจ้ากรมคือ “หลวงโยธาเทพ” กรมพระนเรศวรฤทธิ์ มีเจ้ากรมคือ “พระนเรศวรฤทธิ์” เป็นต้น ฉะนั้น นามกรมแท้จริงก็คือชื่อของขุนนางเจ้ากรมนั่นเอง

การออกพระนามเจ้านายในสมัยก่อนนั้น โบราณท่านถือว่าไม่เพียงออกพระนามโดยตรง เพราะ เป็นการละเมิดต่ำสูง เช่น วัดมกุฏกษัตริยารามซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาไว้ ผู้คนในสมัยรัชกาลที่ ๔ ไม่กล้าเรียกชื่อวัดที่โปรดพระราชทาน เพราะ “มกุฏ” เป็นพระนามเดิมใน รัชกาลที่ ๔ ชาวบ้านจึงยกเอียงไปเรียกว่าวัดพระนามบัญญัติ จนล่วงเข้ารัชกาลที่ ๕ แล้วจึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า วัดมกุฏกษัตริย์ฯ ได้ตามนามพระราชทาน เหตุนี้เอง ทำให้มีการ ออกพระนามเจ้านาย ผู้ทรงเป็นเจ้าของกรมนั้นๆ ตามนามของข้าราชการผู้เป็นหัวหน้าในกรมเช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ คนโบราณท่านไม่กล้าออกพระนาม “รพีพัฒนศักดิ์” ตรงๆ เมื่อทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็น “กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ในรัชกาลที่ ๕ และเป็น “กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ในรัชกาลที่ ๖ ผู้คนจึงยกเอียงไปเรียกพระนามเจ้านายโดยอ้างถึงชื่อ กรมและชื่อขุนนางผู้เป็น “เจ้ากรม” นั้นๆ ซึ่งได้แก่ “หลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ผลที่สุดจึงกลายเป็น การออกพระนามเจ้านายพระองค์นั้น โดยลาลองว่า “เสด็จกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ดังนี้ เป็นต้น

ปกติชาววังจะออกพระนามเจ้านายชั้น “เจ้าฟ้า” ว่า “ทูลกระหม่อม” หรือ “สมเด็จพระ” แล้วแต่ กรณี ซึ่งมีรายละเอียดปลีกย่อยน่าศึกษา ส่วนพระนามเจ้านายที่เป็น “พระองค์เจ้า” ชั้นลูกหลวง (ชั้นพระราชโอรสธิดาของพระมหากษัตริย์) ชาววังจะออกพระนามโดยลาลองว่า “เสด็จ”

มีเกร็ดเสริมเกี่ยวกับการอ่านว่า กรมหมื่น กรมขุน กรมหลวง กรมพระ นั้นจะออกเสียงเป็น สามพยางค์ ว่า กรม-มะ-หมื่น กรม-มะ-ขุน กรม-มะ-หลวง และกรม-มะ-พระ แต่พอเป็นกรมพระยา จะออกเสียงเป็นเพียง กรม-พระ-ยา ไม่มีเสียง “มะ” ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยท่านอธิบายไว้ว่า ที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อความไพเราะในการออกเสียง เป็นวัฒนธรรมทางภาษาอีกส่วนหนึ่ง

ในปัจจุบันยังคงธรรมเนียมการสถาปนากรมพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์อยู่เหมือน เช่นอดีต เพียงแต่เป็นการพระราชทานพระเกียรติยศพิเศษ ไม่ได้มีการพระราชทานไพร่ในสังกัด หรือ ข้าราชการหลวงใดๆ เพิ่มเติมอย่างเช่นโบราณ

ถาม : “นราธิวาสราชานครินทร์” มีความหมายอย่างไร

ตอบ : ก่อนอื่นขออนุญาตเรียนก่อนว่า การที่เจ้านาย จะทรงกรมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงพระราชดำริผูกถ้อยคำที่ไพเราะขึ้น พระราชทานเป็นพระนามกรม สุดแต่จะทรง พระราชดำริเห็นสมควร ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ ก็มีธรรมเนียมใหม่เกิดขึ้น คือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือก พระนามกรมจากชื่อของหัวเมืองสำคัญๆ อนุโลมตามธรรมเนียมประเทศตะวันตก ที่เจ้านายหรือ ขุนนางสำคัญ จะมีเขตอาณาในการปกครองส่วนพระองค์หรือส่วนตน เช่น เจ้าชายแห่งเวลส์ ดยุก แห่งเอดินบะระ ดยุกแห่งยอร์ก เป็นต้น พระนามของเจ้านายเหล่านั้นก็จะออกตามนามหัวเมืองที่ ทรงได้รับพระราชทานให้ทรงปกครองดูแล แต่ในประเทศไทย เจ้านายที่ได้รับพระราชทานพระนาม กรมเป็นนามหัวเมืองต่างๆ นั้น ไม่ได้ทรงปกครองหัวเมืองนั้นๆ จริง คงเป็นแต่เพียงหมายแสดง เกียรติยศเท่านั้น

ส่วนเจ้าฟ้าพระราชโอรสธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสายที่ประสูติ แต่สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวีพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ซึ่งหมายถึง ราชสกุลมหิดลด้วยนั้น ทุกพระองค์ทรงได้รับพระนามกรมเป็นชื่อหัวเมืองจังหวัดทางปักษ์ใต้ทั้งนั้น เช่น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ใหญ่ใน พระราชสำนักท่านเล่าว่า สมเด็จพระพี่นางเธอฯ ทรงพอพระทัยที่จะทรงรับพระราชทานการสถาปนา กรมไปในทางปักษ์ใต้ดูเดียวกัน และหัวเมืองที่สำคัญหัวเมืองหนึ่งในรัชกาลนี้ก็คือ “นราธิวาส” ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างพระราชทาน คือ “ทักษิณราชินเวศน์” ไร่ นับเป็นหัวเมือง เอกที่สำคัญยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระราชทานสถาปนาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เป็น “กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ทั้งนี้โดยคำว่า “ราชนครินทร์” แปลว่า เมืองที่เป็นพระราชฐาน

รงทอง จันทรางศุ

ที่มา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๙

อภิสุตติแด่พระกัลยาณมิตรจารย์

ด้วยในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ ให้ประกาศถวายพระสมัญญาแด่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐแก่วงการศึกษไทย ว่า “พระกัลยาณมิตรจารย์” อันมีความหมายว่า ทรงเป็นอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ และบัดนี้ถึงวาระพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ พระองค์นั้น ในวันที่เสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เราทั้งหลาย อันมีกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานประธาน จึงพร้อมประชุมกัน ณ ที่นี้ เพื่อประกาศสดุดีแสดงความอาลัยและสำนึกในพระกรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ทรงเปี่ยมด้วยพระเดชพระคุณเป็นล้นพ้น ทรงตั้งพระปณิธานที่จะทำนุบำรุงความก้าวหน้าแก่วงการศึกษ ทรงตั้งพระหฤทัยปรารถนาที่จะทรงเป็นครู นับตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ มีพระอัจฉริยภาพในศิลปะและศาสตร์หลากสาขา ถึงพร้อมด้วยพระปรีชาสามารถ ด้วยเหตุที่ได้ทรงศึกษตามหลักสูตร และทรงมุ่งมั่นศึกษาค้นคว้าด้วยพระองค์เอง ทำให้ทรงรับปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาฝรั่งเศส เสด็จไปทรงอบรมสั่งสอนศิษย์ในหลายมหาวิทยาลัย ด้วยความเสียสละทุ่มเท ทรงมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ในขณะที่เดียวกัน ก็ทรงเอาพระทัยใส่ศึกษาเรียนรู้ตลอดพระชนม์ชีพ ด้วยแนวทางอย่างนักปราชญ์ คือ ฟัง คิด ถาม และเขียนอย่างจริงจัง อีกทั้งเสด็จทัศนศึกษาไปทุกถิ่นที่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์เสริมความรู้ เป็นแบบอย่างอันล้ำเลิศ แก่ผู้เป็นครูและนักเรียนทุกคน ครั้นพิจารณาถึงบพระนิพนธ์อันหลากหลาย สามารถกล่าวได้ว่าเป็นยอดของสื่อด้านความรู้ ช่วยเชิดชูสติปัญญาแก่ผู้อ่าน ยิ่งไปกว่านั้น พระกรุณาธิคุณน่ายกย่องที่ทรงอุปการะองค์การด้านการศึกษา ไม่ว่าจะด้วยเงินทุนพระราชทานหรือด้วยการที่ทรงรับหน่วยงานไว้ในพระอุปถัมภ์ ทำให้บรรดานักเรียน นิสิต และนักศึกษา ได้พัฒนาตนเองเติบโตใหญ่ เป็นสมาชิกของสังคมไทยที่มีคุณภาพ ทั้งยังทรงสนับสนุนความเป็นเลิศในการแข่งขันเชิงวิชาการระดับโลก จึงนับเป็นโชคของปวงชนชาวไทย ที่ได้มีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ทรงเป็นนักการศึกษาผู้ยิ่งใหญ่ และทรงถึงพร้อมด้วยความเป็นครูต้นแบบ ผู้มีน้ำพระทัยใสสะอาด เป็นมิตรแท้แก่ศิษย์และเหล่าราษฎรทั้งปวง

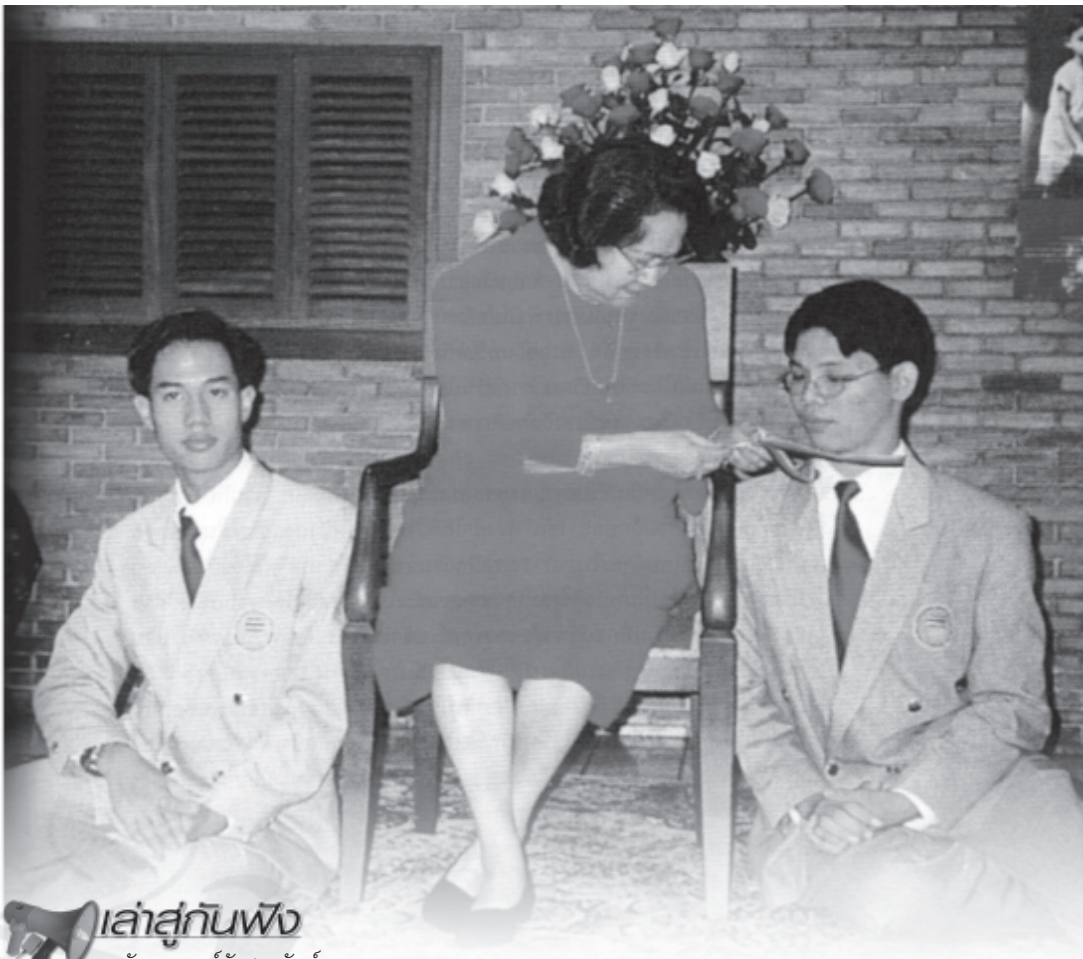
อีกไม่ช้านาน แม้พระวรกายจักสิ้นสลายไป แต่พระเกียรติคุณอันยิ่งใหญ่ดังได้ประกาศข้างต้นแล้ว จักแจ่มกระจ่างอยู่กลางดวงใจ ให้พวกเราเหล่าครูอาจารย์และนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนประชาชนโดยถ้วนทั่ว มุ่งมั่นประพฤติดีและปฏิบัติงาน สืบสานพระจริยวัตรและพระกรณียกิจ ตามรอยพระยุคลบาทสืบไป

ขอคุณงามความดีทั้งนั้นที่พสกนิกรทั้งหลายได้บำเพ็ญ จงสำเร็จเป็นทิพย์สุขแด่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ “พระกัลยาณมิตรจารย์” ผู้สิ้นพระชนม์ไปแล้วนั้น ทุกประการ

(อภิสุตติฉบับนี้ อ่านเนื่องในพิธีอภิสุตติเฉลิมพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรจารย์”

แต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ หน่วยงานและสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ)

เล่าสู่กันฟัง
อัมพร พงษ์กั้งสนานนท์

"กัลยาณมิตรอาจารย์" : อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ

ภาพรีว้ชบวนพระอิสริยยศในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อเช้าวันที่ ๑๕ พฤศจิกายนที่ผ่านมา จบถึงพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ พลสภานิกกรชาวไทยที่ร่วมถวายอาลัย ณ ท้องสนามหลวงอย่างเนื่องแน่น รวมไปถึงคนไทยทุกคนและชาวต่างประเทศกว่า ๑๗๐ ประเทศทั่วโลก ที่ได้รับชมพระราชพิธีฯ ทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ต่างประจักษ์ถึงความยิ่งใหญ่ ความงดงาม และได้ร่วมร้อยดวงใจถวายความอาลัย และพร้อมใจกันส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นพระธิดาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรม

ราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๖๖ ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร พระองค์ทรงเป็นสมเด็จพระโสทรเชษฐภคินีของพระเจ้าอยู่หัวถึง ๒ รัชกาล คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

ตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ ทรงมีคุณูปการที่ล้วนสร้างประโยชน์สุขแก่พลสภานิกกร พระกรุณาธิคุณที่ใหญ่หลวงยิ่งนักทั้งด้านการสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านดนตรี ด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการการศึกษาที่พระองค์ทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่ของพระชนม์ชีพในด้านความเป็นครู ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

พระราชทานสัมภาษณ์นิตยสารพลอยแถมเพชรที่ได้จัดทำฉบับพิเศษ ๗๒ พรรษา ตอนหนึ่งว่า “ฉันชอบการสอนหนังสือตั้งแต่เด็กๆ สอนหมด ชอบสอนหนังสือเด็กๆ มาก เลยคิดว่ายังไง ฉันจะต้องเป็นครูแน่” ซึ่งพระปณิธานของพระองค์เป็นไปตามที่ตั้งพระหฤทัย เมื่อทรงรับคำทูลเชิญเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี ๒๔๙๕ ทรงสอนนิชาวรรณคดีฝรั่งเศสให้แก่คณะอักษรศาสตร์ชั้นปีที่ ๔ ในภาคการศึกษาต้น ต่อมาเมื่อปี ๒๕๑๒ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอพระราชทานเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย โดยทรงรับหลายหน้าที่ ทรงเป็นหัวหน้าสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส ผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ ทรงดูแลมาตรฐานการสอนของคณาจารย์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทรงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส เป็นต้น และยังทรงเป็นอาจารย์พิเศษทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลที่ทรงมุ่งส่งเสริมและพัฒนาทางการศึกษาของประเทศ พระองค์ทรงก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานการสอนวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์ (ส.อ.ว.น.) มูลนิธิสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยในพระอุปถัมภ์ (ส.ส.อ.ท.) และสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (ส.ค.ฟ.ท.) รวมทั้งพระราชทานทุนทรัพย์ในการพัฒนาครูสอนฝรั่งเศส และส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการ เป็นต้น

พระองค์ทรงส่งเสริมและสนับสนุนต่อเด็กและเยาวชนไทยทุกกลุ่ม ทั้งเด็กผู้มีความสามารถพิเศษ เด็กด้อยโอกาสทุกหนแห่ง และทรงอุปถัมภ์คนพิการให้มีโอกาสทั้งในทางการศึกษาและพัฒนาอาชีพ ทรงก่อตั้งและรับเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนหลายแห่ง

ด้วยพระปณิธานและพระหฤทัยที่ตั้งมั่นในความเป็นครูของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เป็นที่ประจักษ์ต่อครูทั่วประเทศ จากพระโอวาทตอนหนึ่ง

เมื่อครั้งเสด็จประพาสเรือขุดหมายเขตชูเกียรติครูต้นแบบ ครูแห่งชาติเมื่อปี ๒๕๔๐ ตอนหนึ่งว่า “หน้าที่ของครูที่สำคัญประการหนึ่งคือ การค้นคว้าหาวิธีการศึกษาเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่เสมอ เพื่อให้ศิษย์ทุกคนถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติประเสริฐ ๓ ประการ คือ เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะเกื้อกูลให้เกิดความมั่นใจไปบุปผ์แก่ชาติบ้านเมือง”

ด้วยพระจริยวัตรด้านความเป็นครูที่งดงามยิ่งของพระองค์ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ได้ถวายพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรอาจารย์” อันมีความหมายว่า ทรงเป็นอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐ และด้วยพระกรุณาธิคุณอย่างอเนกอนันต์ในทางการศึกษาระหว่างวันที่ ๙-๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงาน “แสงหนึ่งส่องสว่าง ณ กลางใจ” เพื่อถวายอาลัยและนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ บริเวณลานเซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร

และเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงานประกาศอภิเสดุดีเฉลิม พระนาม “พระกัลยาณมิตรอาจารย์” โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูง ข้าราชการทุกสังกัด สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่งทั่วประเทศร่วมประกาศอภิเสดุดีอย่างยิ่งใหญ่

พระกรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อวงชนชาวไทยตลอดพระชนม์ชีพ ๘๔ พรรษา ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะตราตรึงและประทับไว้ในความทรงจำของพสกนิกรชาวไทยทั่วหล้าตลอดกาล

ขอพระองค์ทรงสถิต ณ สรวงสวรรค์ตรพานิจนิรันดร์

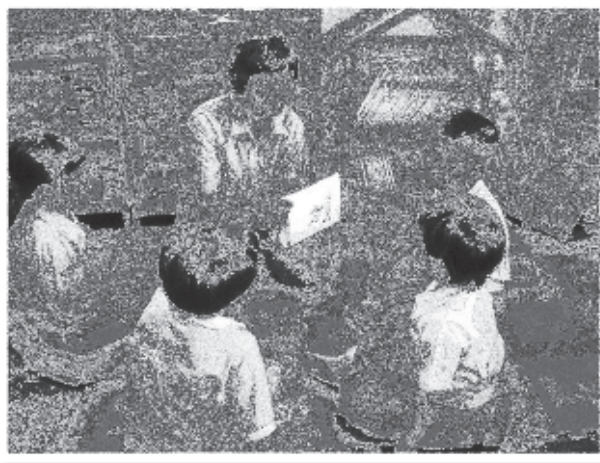

การกระจายอำนาจทางศึกษาสู่ท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามาตั้งแต่ในอดีต และยังมีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคตอันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80(4)บัญญัติให้ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัด มาตรา 289 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด

สำหรับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กรุงเทพมหานครและ เมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความครอบคลุมถึงการถ่ายโอนภารกิจการศึกษา

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาท้องถิ่น

ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)เป็นจำนวน 7,853 แห่ง ประกอบด้วย อบจ. 75 แห่ง อบต. 6,157 แห่ง เทศบาล 1,619 กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 290 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 3.7 ที่จัดการศึกษาในระบบ(ที่มีโรงเรียนในสังกัด) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1,413 แห่ง (ที่จัดตัวเอง 1,032 แห่งและที่รับโอน 381 แห่ง) มีนักเรียนประมาณร้อยละ 6.3 ของนักเรียนทั้งประเทศ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียง 2 แห่ง เท่านั้น คือ กรุงเทพมหานคร มีวิทยาลัยแพทยศาสตร์และวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ และเทศบาลนครนครปฐมซึ่งเปิดสอนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สำหรับด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพระดับดีสูงกว่าในภาพรวมทั้งประเทศและสูงกว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเกือบทุกมาตรฐาน

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96.3 ที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาในระบบนั้น ได้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น 1) จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) การส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น 3) การให้ความรู้และการฝึกอบรมอาชีพในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม 4) การจัดอบรมและกิจกรรมให้ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

กับการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ เช่น สุขอนามัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรมและกีฬา

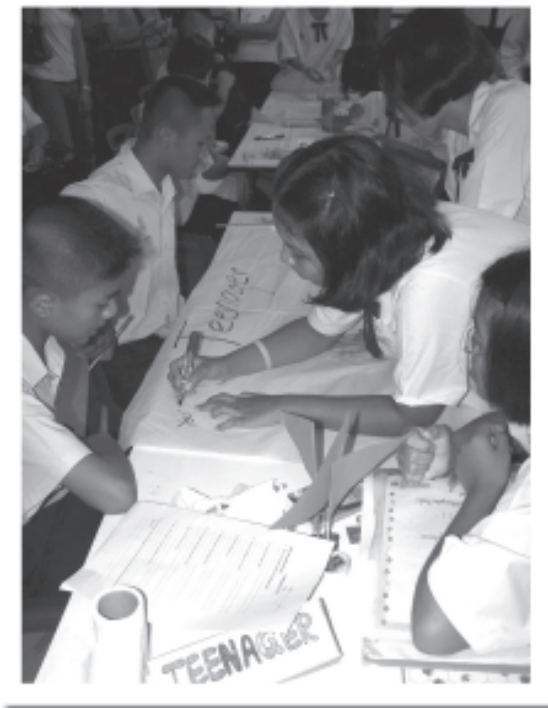
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบทบาทใน การมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่นๆ

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนไม่น้อยที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น จนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญคือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา มีการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษา ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษาและขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการถ่ายโอนสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความล่าช้าในการถ่ายโอนอันเนื่องมาจากมีขั้นตอนมากและซับซ้อน แนวนโยบายการถ่ายโอนไม่ชัดเจน ขาดการเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ด้านการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จะเห็นได้ว่ามีทั้ง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ดังนี้

ด้านจุดแข็ง

อปท. หลายแห่งมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่น ประกอบกับ อปท. มีพื้นที่ขนาดเล็กและมีโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลไม่มาก จึงสามารถสนับสนุนการศึกษาได้อย่างเต็มที่ อปท. สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายและวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ดีกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และ อปท. สามารถมีจุดเน้นด้านการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงได้ทั้งในเชิงกลุ่มเป้าหมายและในเชิงเนื้อหา รวมทั้งจุดเน้นในเชิงรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่ง

สามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน สามารถสร้างเอกลักษณ์และริเริ่มนวัตกรรมทางการศึกษาได้ นอกจากนี้ อปท. ยังมีพันธะกับประชาชนสูงทั้งพันธะทางสังคมและการเมือง

ด้านจุดอ่อน

ผู้บริหาร อปท. สมาชิกสภาท้องถิ่นและบุคลากรท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษา และมักจะขาดความต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหาร อปท. ส่วนหนึ่งที่รับถ่ายโอนสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ด้านการศึกษาเนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มแรกของการถ่ายโอน อปท. ส่วนหนึ่งยังมีปัญหาขาดแคลนคณาจารย์ และขาดการนิเทศอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้สถานศึกษาของ อปท. ยังมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไม่ทัดเทียมกัน เนื่องจาก อปท. มีศักยภาพและความพร้อมแตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีทรัพยากรจำกัด

ด้านโอกาส

นโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษากำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรค ซึ่งทำให้การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความคล่องตัว การแทรกแซงการศึกษาโดยการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารหรือระบบ

การจัดซื้อ จัดจ้าง และการหาประโยชน์จากการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาของ อปท. และบทบาทของประชาชนต่อการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่สามารถมีบทบาทเท่าที่ควรในการประสานส่งเสริม การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบผลสำเร็จได้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาและรับถ่ายโอนสถานศึกษา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายและวิถีชีวิตของท้องถิ่นโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาาระบบสนับสนุนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและภาวะคุกคามที่เป็นอุปสรรค และใช้จุดแข็งและโอกาสที่มีอยู่เพื่อการผลักดันให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้กฎหมายดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545).
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2551). **รายงานผลการประชุมสัมมนาเรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น”.**
กรุงเทพมหานคร :พริกหวานกราฟฟิค
- _____. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.** กรุงเทพมหานคร :
วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

* Professor Kristan A. Morrison, Radford University, VA, USA
School of Teacher Education and Leadership

สืบพลการเรียนรู้...การศึกษาแบบ Unconventional (2)

**กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานทางการศึกษา
สามารถทำอะไรได้บ้างในการผลักดันการเปลี่ยนแปลง**

การประยุกต์หลักการเรียนรู้แบบ Unconventional ในการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องการการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งต้องการการสนับสนุนจากทุกคนและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จะช่วยกันผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

**ปรับเปลี่ยนข้อกำหนดของหลักสูตรเดิม เช่น การกำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน หรือ
แม้กระทั่งการวัดประเมินผล**

ดิฉันได้มีโอกาสเดินทางไปสังเกตการณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนต่างๆ ทั้งในประเทศไทย และสหรัฐอเมริกาที่ได้มีความพยายามที่จะประยุกต์การเรียนรู้แบบ Unconventional เข้าไป แต่ก็ยังคงมีข้อจำกัดในการที่ยังคงอยู่ในกรอบข้อกำหนดของระบบการเรียนการสอนแบบเดิม ยกตัวอย่างเช่น ครูจะสามารถสอนความรู้ต่างๆ ด้านให้นักเรียนเข้าใจและรู้คุณค่าของความรู้และข้อมูลนั้น ตลอดจนบูรณาการองค์ความรู้ทั้งหมดให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันได้อย่างไร ถ้าครูเหล่านั้นมีความกังวล มีจิตใจจดจ่ออยู่กับข้อจำกัดด้านเวลาในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เขามัวแต่กังวลว่าพวกเขาจะสอนไปได้ไม่กี่ชั่วโมงและก็วิชาแล้ว และเป็นไปตามที่ข้อกำหนดของหลักสูตรได้กำหนดไว้หรือไม่

อีกประการหนึ่งคือ จะสามารถประเมินการเรียนการสอนแบบใหม่ (Unconventional) ด้วยเครื่องมือเดิมได้อย่างไร ดังนั้นวิธีการประเมินผลจึงจำเป็นต้องวัดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมและพุ่งเป้าไปที่

การเรียนรู้ระดับลึกมากกว่าการเรียนรู้ระดับผิวเผิน (ให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ - ผู้เรียบเรียง) การที่จะแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการประเมินแบบมาตรฐาน (เช่น O-Nets) แต่ควรขึ้นอยู่กับวิธีการประเมินแบบใหม่ เช่น ประเมินโดยใช้การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ การประเมินแบบสุ่ม และแฟ้มสะสมผลงาน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนภายใต้ระบบนี้ได้เป็นอย่างดี

การที่จะนำการเรียนการสอนแบบใหม่ไปประยุกต์ใช้กับการประเมินแบบเก่า จะทำให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่แย่ง ถ้าโรงเรียนยังคงถูกประเมินโดยระบบเก่า พวกเขาจะสามารถสนองความต้องการของทั้งสองระบบในเวลาเดียวกันได้อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนเทศบาล 4 ที่ดิฉันได้มีโอกาสไปสังเกตการณ์ชั้นเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบ Constructionism เข้ากับหลักสูตรการศึกษาของระบบเดิม ครูท่านนี้ได้สละเวลาหลายชั่วโมงที่จะทำการติดตามผลงานของนักเรียน แต่จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนของครูท่านนี้ไม่ประสบความสำเร็จกับการสอบแบบประเมินมาตรฐาน ผลงานการเรียนแบบใหม่ของครูท่านนี้ที่ได้สละเวลาทำ ควรจะถูกโยนทิ้งออกไปนอกหน้าต่างและบอกว่าไม่ประสบผลสำเร็จด้วยหรือไม่

เวลาที่ลงทุนไปมากมายกับการพัฒนาและผลที่ไม่สามารถคาดเดาได้จากการเรียนการสอนแบบใหม่นี้ แต่กลับจะต้องถูกประเมินโดยระบบแบบเก่า จะมีครูสักกี่คนที่เต็มใจเปลี่ยนแปลงการสอนโดยที่ยังคงถูกจำกัดอยู่ในสิ่งแวดล้อมและข้อกำหนดต่างๆ ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างยากลำบาก ครูส่วนใหญ่คงจะไม่เต็มใจที่จะเปลี่ยนอย่างแน่นอน

มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรมีการพิจารณาเกณฑ์การเข้ามหาวิทยาลัยใหม่

เราจะให้บรรดาผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้แบบใหม่ได้อย่างไร ถ้าพวกเขายังคงเห็นว่าเกณฑ์การพิจารณารับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยยังคงไม่เปลี่ยน และนี่ก็คือ ข้อจำกัดที่โรงเรียนครูณลิกขาลัยกำลัง

เผชิญอยู่ ณ ขณะนี้ผู้ปกครองต้องการความแน่ใจว่าลูกๆ ของพวกเขาจะสามารถเข้าสู่มหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายของการเรียนรู้แบบโครงการสำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา เพื่อการเตรียมตัวเข้าสอบ IGCSEs นี่เป็นสิ่งที่ขัดกับความเชื่อและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างใหญ่หลวงเช่นกัน แต่โรงเรียนก็จำเป็นต้องทำเพราะทางโรงเรียนตระหนักดีว่าผู้ปกครองมีความกังวลเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาของลูกๆ มากเพียงใด

การเปลี่ยนแปลงจะต้องเกิดขึ้นทุกๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (ทั้งระบบ) หรืออย่างน้อยที่สุดสิ่งที่เป็นอยู่ก็ต้องถูกหยุดไว้ ณ ช่วงเวลาของการทดลองแนวการศึกษาแนวใหม่ (พูดถึงงานวิจัยชื่อ “การวิจัย 8 ปี”) การวิจัยชิ้นนี้ทำขึ้นเมื่อช่วงปี 1930s ซึ่งอยู่ในช่วงพัฒนาการสูงสุดของการศึกษาแนว Progressive ในประเทศสหรัฐอเมริกา จากผลการศึกษา วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยรวม 300 แห่งทำข้อตกลงที่จะเปลี่ยนเกณฑ์การรับนักศึกษาใหม่ สำหรับนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมที่ถูกคัดเลือก 30 แห่ง โดยแยกจากการคัดเลือกแบบข้อสอบเข้าธรรมดา และเกณฑ์ต่างๆ ที่ต้องการหน่วยการเรียนจากวิชาที่กำหนดไปเป็นการรับสมัครที่ใช้การตัดสินจาก Recommendation และประวัติของนักเรียนในระหว่างการเรียนอยู่ที่โรงเรียน ตลอดจนตัดสินจากกิจกรรมและความสนใจ รวมถึงผลของการสอบ ตัวชี้วัดที่หลากหลายและหลักฐานอื่นๆ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของผลงานของผู้สมัคร

สิ่งนี้ทำให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาพยายามปรับรูปแบบการเรียนรู้ โดยนำการเรียนรู้แบบนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้กับการเรียน ซึ่งทำให้การบูรณาการการเรียนรู้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ทางเลือกสำหรับนักเรียนมากขึ้นในสิ่งที่พวกเขาต้องการจะเรียนและจัดทำการศึกษาการสอนโดยผ่านประสบการณ์จริงมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งทำให้ทางโรงเรียนไม่จำเป็นต้องกังวลกับนักเรียนในการที่จะเข้าไปศึกษาต่อในระดับวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ดังนั้นขอบเขตของงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างโรงเรียนเหล่านี้กับโรงเรียนมัธยมในระบบเดิม และติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนที่ได้ไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัย ซึ่งสิ่งที่การวิจัยค้นพบแบบเห็นได้ชัดก็คือ นักศึกษาที่ผ่านการเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่มีการสอนแบบนวัตกรรมมีผลการเรียนรู้ได้ดีเยี่ยมเมื่อประเมินจากเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

- ความสามารถในการตัดสินใจ
- การพัฒนาในด้านของวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เช่น การใช้เวลาว่าง การมีความคิดสร้างสรรค์และเหมาะสม ความสามารถในการปฏิบัติ สำคัญสำนึกและการตัดสินใจที่เหมาะสม ทักษะพื้นฐานทั่วไป การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
- ปรัชญาชีวิต (เป้าหมายชีวิต)
- ลักษณะนิสัย (ความประพฤติ นิสัยใจคอ)
- ความมั่นคงทางอารมณ์ (รวมถึงไปถึงสุขภาพจิต)
- การเข้ากับสังคม
- ความรู้สึกต่อปัญหาสังคม
- ความแข็งแรงทางด้านร่างกาย (ความรู้และการปฏิบัติเพื่อสุขภาพ)

กระทรวงศึกษาธิการต้องลงทุนกับการศึกษาอย่างจริงจัง

ยกตัวอย่างเช่น การลดขนาดของห้องเรียน (ลดจำนวนนักเรียนต่อห้อง) และการจัดงบประมาณด้านการเรียนการสอนให้มากขึ้น ให้นักเรียนได้มีโอกาสที่จะออกไปเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้ไปฝึกฝนการเป็นประชากรโลก นักเรียนจะสามารถเห็นถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลและความรู้ต่างๆ ในโลกแห่ง

ความเป็นจริงได้อย่างไร ถ้าพวกเขายังคงถูกให้นั่งเรียนเงียบๆ ในห้องเกือบทุกวัน เด็กๆ จะสามารถพัฒนา
 อัจฉลักษณ์ของตนเองและค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจได้อย่างไร ถ้าพวกเขายังคงเป็นแค่เด็กคนหนึ่งท่ามกลาง
 นักเรียน 30 40 50 หรือแม้แต่ 60 คน และนี่เป็นงานที่ยิ่งใหญ่และยากมากๆ หากเราเพียงแต่มอบหมาย
 ให้ครูไปลงมือทำ โดยที่ไม่ได้แบ่งเบาภาระหน้าที่ในระบบเก่าลงเลย

**กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่องให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานใหม่
 ไม่ใช่เพียงแต่สั่งให้พวกเขาทำงานในกระบวนการใหม่ โดยที่ไม่ได้สนใจ ช่วยเหลือ หรือสนับสนุน
 อย่างต่อเนื่อง และคาดหวังว่าจะได้รับผลงานที่ดีโดยอัตโนมัติ**

ไม่ใช่เพียงแค่พูด หรือกล่าวถึงอยู่เสมอๆ เท่านั้น แต่ยังคงเน้นการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร
 เพื่อที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างการศึกษแบบ Conventional และ
 Unconventional ได้

การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับ Unconventional Education ให้แก่สาธารณชน

ท้ายที่สุดหน่วยงานทางด้านการศึกษาก็ต้องช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้
 สาธารณชนด้วย เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาแรงต้านจากสังคมภายนอกได้ มิเช่นนั้น หลายคนในสังคมจะ
 ยังติดอยู่ในกรอบความคิดที่ว่า “ฉันคนหนึ่งก็เป็นผลผลิตของระบบ Conventional และผลก็ออกมาดี”
 หน่วยงานทางด้านการศึกษาของรัฐบาลจะต้องให้ความรู้และช่วยประชาชนตั้งคำถามว่า “ความหมายที่แท้จริง
 ของคำว่า “ดี” คืออะไร?”

“ดี” มันอาจหมายถึง เป็นการที่คุณสามารถมีผลการเรียนที่ดีในโรงเรียน หรือการที่คุณมีงานที่ดีทำ

หรือแม้หมายถึง การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่ในความเป็นจริงนั้น การประสบความสำเร็จในการทำงานของใครคนหนึ่ง นั้นก็ได้แปลว่า บุคคลนั้นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเสมอไป บางบุคคลก็มียศ ตำแหน่ง หน้าที่การงานที่ดี โดยไม่ได้มาด้วยความถูกต้องชอบธรรมก็มีมากมาย

มีคำกล่าวที่ว่า “พวกเราควรจะต้องเติบโตและเรียนรู้ให้เต็มศักยภาพของการเป็นมนุษย์ของเรา เพื่อที่จะช่วยกันทำให้โลกดีขึ้น” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความจริงที่ว่า มีเพียงคนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จในระบบโรงเรียนแบบเดิม ไม่ใช่ทุกคนที่จะเป็นผู้ชนะ แล้วเราจะทำอย่างไรกับพวกที่เหลือ กับผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนแบบ Conventional และจะทำอย่างไรกับนักเรียนที่ถูกทำให้หมดกำลังใจและไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นผลจากระบบการเรียนแบบนี้ และจะทำอย่างไรกับศักยภาพความสามารถที่หายไปเพราะไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเต็มที่

ความจริงแล้วเรื่องนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การเสียประโยชน์สำหรับตัวนักเรียนเองเท่านั้น แต่มันเป็นความเสียหายของสังคมโดยรวมด้วย นักการศึกษาแนว Unconventional เรียกร้องให้หน่วยงานต่างๆ ทางด้านการศึกษา พยายามที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา เพื่อที่จะสามารถทำให้มีจำนวนผู้ชนะในระบบการศึกษามากขึ้น มีผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองมากขึ้น และลดจำนวนผู้แพ้ลง

แม้การที่จะให้หน่วยงานทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงปัจจัยทุกอย่างพร้อมกันทีเดียวนั้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็มีคำถามขึ้นมาว่า การเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เป็นเวลามากกว่า 150 ปีแล้วนั้น มันมากพอแล้วหรือยังที่จะพิสูจน์ว่า แท้ที่จริงแล้วคงจะถึงเวลาที่ต้องทดลอง ลงมือแก้ไขปัญหาการศึกษาโดยนำนวัตกรรมทางด้านการศึกษามาใช้แก้ปัญหการศึกษาทั้งระบบอย่างเต็มที่ (Radically Innovative Solutions) บางคนถามว่า ถ้าไม่สามารถเปลี่ยนทุกโรงเรียนได้ในแนวกว้างหรือทั้งระบบ ทำไม่ไม่ทดลองเปลี่ยนกับโรงเรียนนำร่อง (Pilot schools) ก่อนแล้ว

ในความคิดของดิฉันเมื่อพวกเขาพูดถึง Pilot schools ดิฉันเชื่อว่าการทำเช่นนี้ไม่สามารถละทิ้งระบบการเรียนแบบ Conventional ได้ทั้งหมด การทดสอบแบบมาตรฐานยังคงมีให้เห็นอยู่ในโรงเรียนนำร่อง หลักสูตรแห่งชาติยังคงถูกใช้ และขนาดของชั้นเรียนก็ยังคงใหญ่เหมือนเดิม การพยายามที่จะใช้วิธีการเรียนแบบ Conventional ควบคู่ไปกับ Unconventional จะทำให้เกิดคำถาม ข้อสงสัยต่างๆ ในด้านลบมากมายเกี่ยวกับ Unconventional นักการศึกษาในระบบ Unconventional ต้องการทำการทดลองอย่างจริงจัง

ในที่นี้หมายถึงทุกๆ ตัวแปร โครงสร้างต้องถูกเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการเรียนแบบ Unconventional ทั้งหมด เพื่อที่จะได้พิสูจน์ให้เห็นจริงๆ ว่าการเรียนแบบ Unconventional เป็นระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ ถ้าเราไม่ยอมให้เกิดการพัฒนา ทดลองอย่างจริงจังไปถึงที่สุด เราจะทราบผลที่แท้จริงได้อย่างไร ดังนั้นสำหรับท่านผู้เสนอและสนับสนุนการเรียนการสอนแบบนี้ ดิฉันขอเร่งให้พวกคุณในฐานะสมาชิกและผู้ถืออำนาจของกระทรวงศึกษาธิการในประเทศไทยทดสอบและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จริงจังให้เป็นไปอย่างลึกซึ้งและทั้งระบบ และให้เวลาในการลงมือทำและทดลองไปนานจนกระทั่งสามารถตัดสินใจได้แล้วว่ามันดีหรือไม่ดีอย่างไร และคุ้มค่ามากแค่ไหน ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาดังกล่าวอย่างน้อยประมาณ 8-10 ปี

ฉันเชื่อเหมือนกับหลายๆ คนว่า การทำเช่นนี้จะได้อะไรมากมาย การที่เราเปลี่ยนแนวการศึกษาทั้งระบบ (Shifting our educational paradigm) พวกเราจะสามารถรองรับความต้องการของสังคมได้ เราจะเห็นการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทั้งด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจะเพิ่มความเท่าเทียมให้มากขึ้นในสังคม จะมีความยุติธรรมมากขึ้นและจะทำให้เราอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม รวมไปถึงการพัฒนาประชากรที่

มีความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการเผชิญความเสี่ยงและสามารถแก้ไขปัญหาที่ยาก และซับซ้อนในสังคมและโลกได้

ดิฉันขอทิ้งท้ายด้วยคำถามเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งคำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่ฉันมักจะครุ่นคิดอยู่เสมอ และฉันก็ขอเชิญทุกท่านครุ่นคิดถึงมันเช่นเดียวกับฉัน

1. สิ่งแวดล้อมแบบไหนที่สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้ อยากรู้อะไรและคิดวิเคราะห์ วิจัยได้มากขึ้น ระหว่างสิ่งแวดล้อมที่เด็กมีอิสระในการถามสิ่งที่พวกเขาสงสัยและอยากรู้ หรือสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาถูกบอกให้ถามและบอกให้คิด โดยที่ไม่สนใจประสบการณ์และความสนใจของเด็ก

2. เด็กจะสามารถเปิดตัวเองสู่การเรียนรู้ ความคิดเห็นที่หลากหลายได้ไหม ถ้าทุกอย่างถูกเรียนรู้แบบมีขอบเขตและถูกกำหนดเวลา เด็กเหล่านี้จะเรียนรู้แค่เฉพาะแนวคิดที่ถูกคัดเลือกมา ทำให้เรียนรู้ได้จากแนวคิดเพียงแคบๆ และรู้แค่เฉพาะความคิดเห็นที่คล้ายๆ กัน ซึ่งอยู่บนตำราเรียนและแบบฝึกหัดเท่านั้น

3. เด็กจะสามารถเข้าใจความซับซ้อนและความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างความคิดเห็น รวมไปถึงองค์ความรู้ที่ได้รับได้หรือไม่ ถ้าเด็กยังคงเรียนแบบแยกสาขาวิชาและเรียนเนื้อหาแยกส่วนและถูกทำให้ง่ายเกินไปเมื่อเทียบกับปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง

4. สิ่งแวดล้อมแบบไหนที่เด็กจะสามารถรู้และเข้าใจตนเองได้ ระหว่างสิ่งแวดล้อมที่อนุญาตให้เด็กแสดงออกและเรียนรู้ ค้นคว้าสิ่งที่เขาสนใจจริงๆ หรือในสิ่งแวดล้อมแบบ Conventional school ที่ซึ่งความสนใจของพวกเขาและความเป็นตัวตนที่แท้จริงของพวกเขาถูกเหมารวม และถูกจัดให้เป็นกลุ่มๆ โดยเนื้อหาความรู้แบบมาตรฐาน ซึ่งพวกเขาไม่สามารถกำหนดได้เอง

5. เราอยากให้เด็กเติบโตมาที่มีความคิดและมีบุคลิกลักษณะเหมือนกันหมด หรืออยากให้เด็กได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง ได้พัฒนาทักษะ พรสวรรค์ ปฏิภาณของตนเองอย่างเต็มศักยภาพของบุคคล

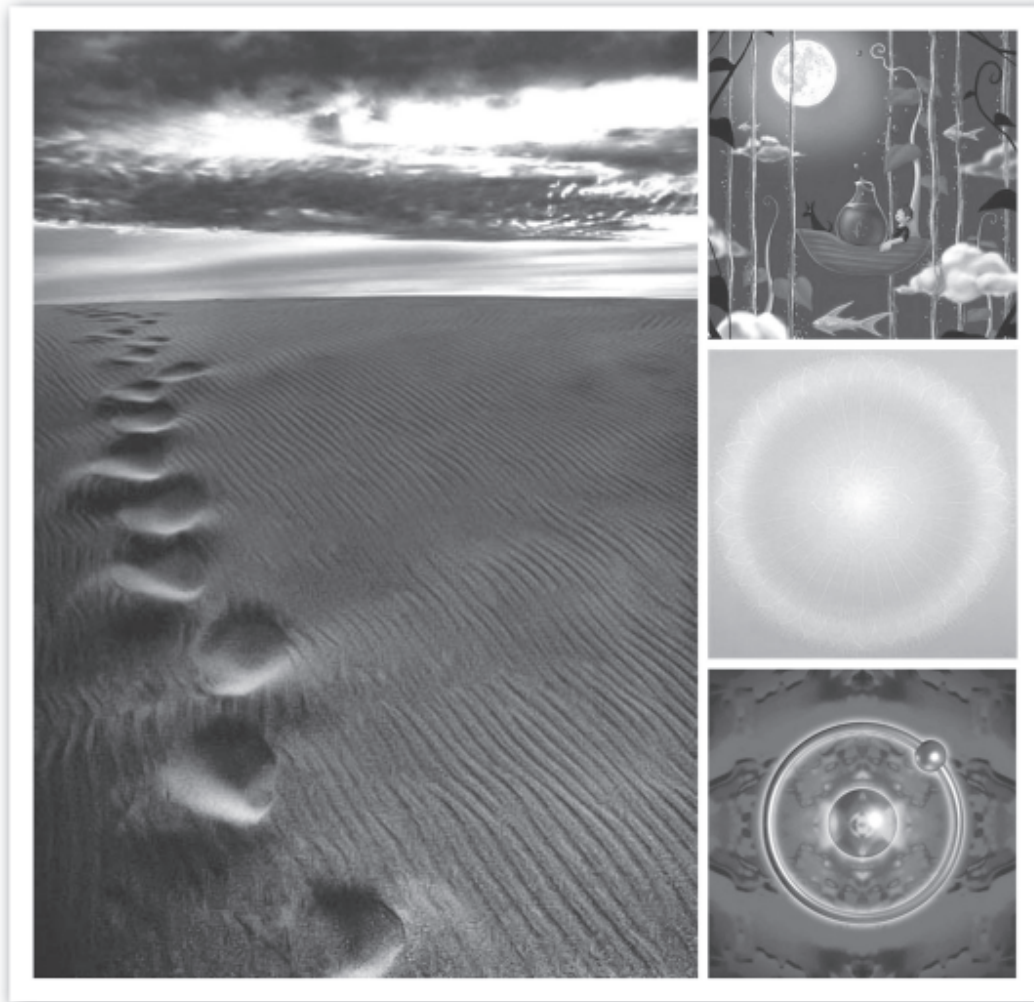

6. ในสถานการณ์ใดที่เด็กจะสามารถเรียนรู้ประโยชน์ของความคิดเห็นต่างๆ และเคารพในความคิดเห็นของคนอื่นๆ ที่แตกต่างจากตัวเขา มันจะเกิดขึ้นในโรงเรียนแบบ Conventional ได้ไหม ที่ซึ่งเด็กๆ ถูกสั่งให้เงียบซะส่วนใหญ่ และถูกจัดกลุ่มให้อยู่กับคนอื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันเท่านั้น หรือเราจะสามารถเห็นสิ่งเหล่านี้ในโรงเรียนที่ซึ่งเด็กและผู้ใหญ่ในทุกเพศทุกวัย ทุกความสามารถความสนใจ และอารมณ์รวมอยู่ด้วยกันอย่างอิสระ

7. เด็กจะสามารถมีความรับผิดชอบมากขึ้น เชื่อมั่นในตนเองและมีความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างไรในสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาไม่มีสิทธิที่จะคิด ไม่มีทางเลือกและไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้เลย ซึ่งในโรงเรียน Conventional นักเรียนจะถูกบอกกว่า พวกเขาจะใช้เวลาแบบไหน จะทำอะไรในโรงเรียน

8. ท้ายที่สุด เด็กจะเห็นว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ดีที่เต็มไปด้วยความสุขความพอใจได้ (ซึ่งรวมไปถึงเด็กจะกลายเป็นคนที่สนใจและใส่ใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองไปตลอดชีวิต) ในสิ่งแวดล้อมแบบไหน ในสิ่งแวดล้อมที่บ่มเรื้อนและข้อสอบต่างๆ ทำให้พวกเขาอึดอัด ถูกบังคับให้กลักร้ากสนวิชาความรู้ลงไป หรือในสิ่งแวดล้อมที่ให้พวกเขาสามารถใช้เวลาไปกับสิ่งที่พวกเขาสนใจและคิดว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับชีวิตพวกเขา

จริยธรรมทางธุรกิจของเบนริ้มฟันปัญหาของโบตริยาร์: การศึกษางานแบบองค์การที่ ฮิชายี ฮิธาน

จริยธรรมธุรกิจเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่ใช้การปกครองระบบประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ระบบการค้าเสรี ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น วัตถุดิบ แรงงาน เงิน และการจัดการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัดและต้องการทำอะไรเพื่อขยายความมั่งคั่งและอำนาจทางการค้า จึงก่อให้เกิดปัญหาการแข่งขันและแก่งแย่งทรัพยากรกัน การโฆษณาเกินความจริง การไม่รับผิดชอบต่อผู้บริโภค การเอารัดเอาเปรียบต่อคู่แข่งทางการค้าและต่อผู้บริโภค จนเกิดปัญหาด้านจริยธรรมทางธุรกิจทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษา เกี่ยวกับ Ethical Philosophy ทำให้เกิดความคิดว่า นอกจากธุรกิจจะแสวงหาความมั่งคั่งของผลกำไรจากการดำเนินงานแล้ว สิ่งที่นักธุรกิจควรจะทำคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าการมีชีวิตที่ดี เพื่อเสริมสร้างให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยเริ่มศึกษาสิทธิประโยชน์นิยมของเบนธัม ซึ่งมีหลักการว่า “The greatest happiness for the greatest number”¹ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจได้

แต่เมื่อศึกษาแล้ว ผู้วิจัยพบว่า หลักประโยชน์นิยมของเบนธัมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โลกมีความเจริญก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยี มีการใช้ระบบการสื่อสารมวลชน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการค้าใหม่ ๆ การโฆษณาสินค้า กระบวนการผลิต กระบวนการจัดจำหน่ายและปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจ ยังมีความซับซ้อนมากขึ้น ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ระหว่างระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งส่งผลถึงกระบวนการทัศน์ของประชาชนในสังคมหลักประโยชน์นิยมของเบนธัมนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจได้ทั้งหมด

ระบบการค้าเสรี การที่จะนำธุรกิจไปสู่ความก้าวหน้าทางด้านธุรกิจในการประยุกต์ประโยชน์นิยมในการปฏิบัติของธุรกิจนั้น ประเด็นที่ผู้วิจัยมองคือ จริยธรรมทางธุรกิจ เมื่อประชาชนถูกเอาเปรียบหรือการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่ยุติธรรม

ประเด็นปัญหา

จริยธรรมของเบนธัมและมิลล์เป็นการใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปกครองของรัฐ โดยใช้กฎหมายควบคุมไม่ให้คนก้าวก่ายกัน โดยมุ่งให้กฎหมายดูแลและสร้างความสงบในสังคม ในทำนองเดียวกันมีผู้เสนอให้ใช้หลักปรัชญาของคานท์ มาแก้ปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจ ซึ่งปรัชญาของคานท์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมและศาสนานั้น เป็นเหตุผลปฏิบัติ (Practical reason) นั้นมนุษย์ต้องปฏิบัติ ถือเป็นหน้าที่ (duty to be done)² ถ้าไม่ทำจะถือว่าผิด ดังนั้นจริยธรรมของคานท์เรียกว่า เป็นจริยธรรมแห่งเจตนาดี (Morality of Good Will) ในการศึกษาปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้วิจัยมองเห็นว่าปัญหาด้านจริยธรรมของธุรกิจนั้น แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. ผิดกฎหมายและผิดหลักจริยธรรม คือ การที่นักธุรกิจละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือละเมิดกฎหมาย ทำให้เกิดการก้าวก่าย หรือเอาเปรียบกันในสังคม มุ่งหาประโยชน์ส่วนตน โดยลืมนประโยชน์ส่วนรวม เช่น การค้ากำไรเกินควร ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย การทำลายสิ่งแวดล้อม การโฆษณาเกินความจริง สิ่งเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นในสังคม แม้รัฐบาลจะพยายามออกกฎหมายเพื่อป้องกัน แต่ปัญหาเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นในสังคมและยังรอการแก้ไข

2. ปัญหาที่เป็นลักษณะ 2 ด้าน (dilemma) คือ ถูกกฎหมายแต่ผิดจริยธรรม หรืออาจไม่ผิดจริยธรรมสำหรับสังคมหนึ่งแต่ผิดจริยธรรมในอีกสังคมหนึ่งคือ การที่นักธุรกิจทำธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและศีลธรรม เช่น เมื่อรัฐสั่งควบคุมราคาสินค้า ผู้ผลิตก็พยายามหาวิธีการลดต้นทุนการผลิต นำอุปกรณ์บางส่วนออกไป เพื่อรักษากำไรให้เท่าเดิมมากที่สุด บางบริษัทอาจปรับลดคนงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ธุรกิจเกี่ยวกับบอขายอยู่ที่ใกล้บริเวณสถานศึกษา ธุรกิจการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ทำธุรกิจหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาเรื่องหยวนบนดิน ธุรกิจสถานเสริมรมย์ ธุรกิจจำหน่ายเหล้า เบียร์ใกล้ๆ สถานศึกษา การจำหน่ายบุหรี่ให้กับประชาชน การนำเอาหุ้นของบริษัทที่ผลิตสุราและเบียร์เข้าตลาดหลักทรัพย์

¹ See David Stewart, *Business Ethics* (New York : Mc Graw-Hill International, 1999), P. 74-75.

² *Ibid.*, p. 20.

การกระทำเหล่านี้อาจไม่ผิดกฎหมาย แต่ไม่สอดคล้องกับจริยธรรมอันดีของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นจะเห็นว่าจริยธรรมทางธุรกิจเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนกว่ากฎหมาย เพราะหากผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจ โดยมีนโยบายตามตัวอักษรของกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องในสังคม กฎหมายก็ไม่ศักดิ์สิทธิ์มั่นคง หรือคุ้มครองคนอีกต่อไปได้นั่นเอง แต่จะกลับเป็นเครื่องมือให้มนุษย์ที่ฉลาดที่มีโอกาสมาก เอาเปรียบมนุษย์ที่ด้อยกว่า หรือมีโอกาสน้อยกว่าแทน และจะเกิดการขัดแย้งขึ้นในสังคมในระบบธุรกิจก็มี code of ethic แต่ก็ยังเป็นลักษณะจริยธรรมตามบริบท (contextual ethics) หรือจริยธรรมตามสถานการณ์ (ethics of situation)

ปรัชญาโบ德里อาร์และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

จากการศึกษา พบว่า ปรัชญาในกระบวนทัศน์ที่ 4 ที่นิยมวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น เป็นกระบวนทัศน์ที่ยึดถือเหตุและผลเป็นสำคัญ รูปแบบของสังคมในสมัยนั้นเอื้ออำนวยในการที่จะใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อคิดค้นทฤษฎีและกฎต่างๆ รวมทั้งใช้วิชาคณิตศาสตร์และตรรกวิทยา เพื่อที่จะเชื่อมโยงกฎและทฤษฎีต่างๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงทำให้เกิดการยึดมั่นถือมั่น และเมื่อสังคมได้ดำเนินมาถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีการค้นคว้าหาแนวคิดทางด้านปรัชญาในรูปแบบใหม่ เพื่อจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ข้าพเจ้าได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาจากความก้าวหน้าของมนุษย์ พบว่า ในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า ความเชื่อในเรื่องกระบวนทัศน์ปรัชญามีการเปลี่ยนแปลงไป ตามกระแสของสังคมและปรัชญาที่เหมาะสมที่สุดในสังคมโลกาภิวัตน์คือ ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (moderate postmodern philosophy)³ โดยใช้หลักวิจารณ์ญาณ (critical mind) คือ การวิเคราะห์ (analysis) วิจัย (appreciative) และวิธาน (applicative) เป็นเครื่องมือที่สำคัญ รวมทั้งใช้หลักการตีความ (hermeneutics) เข้ามาช่วยในการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา

ซึ่งผู้วิจัยได้พบจากการศึกษาปรัชญาของโบ德里อาร์ เพื่อนำมามองปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่า แนวคิดของโบ德里อาร์ เกี่ยวกับ “simulacrum, implosion, spectacle, symbolic exchange, fatal strategies, the system of the object and ecstasy and inertia”⁴ มีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการมองปัญหาจริยธรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและรู้เท่าทันปัญหาและที่สำคัญที่สุดคือ งานเขียนของท่านแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับแนวความคิดของท่าน จากกระบวนทัศน์ที่ 4 มาสู่กระบวนทัศน์ที่ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นในหนังสือยุทธศาสตร์เสี่ยงตาย (The Fatal Strategies) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดเกี่ยวกับอภิปรัชญา (Metaphysic) ของท่านอย่างชัดเจน

การแก้ปัญหา

แนวทางการแก้ปัญหาคือ ในกรณีของผู้ที่แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodern Philosophy) นั้น ต้องใช้ความอดทนและความเสียสละอย่างสูง ต้องใช้เวลาในการชี้ให้สังคมมีความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นให้เกิดการยอมรับ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาอย่างเต็มที่ เมื่อได้ศึกษาเรื่องนี้ทำให้เห็นช่องทางในการแก้ปัญหาความชอบธรรมทางสังคม (society justice) ได้ โดยให้การศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง modern philosophy, extreme postmodern

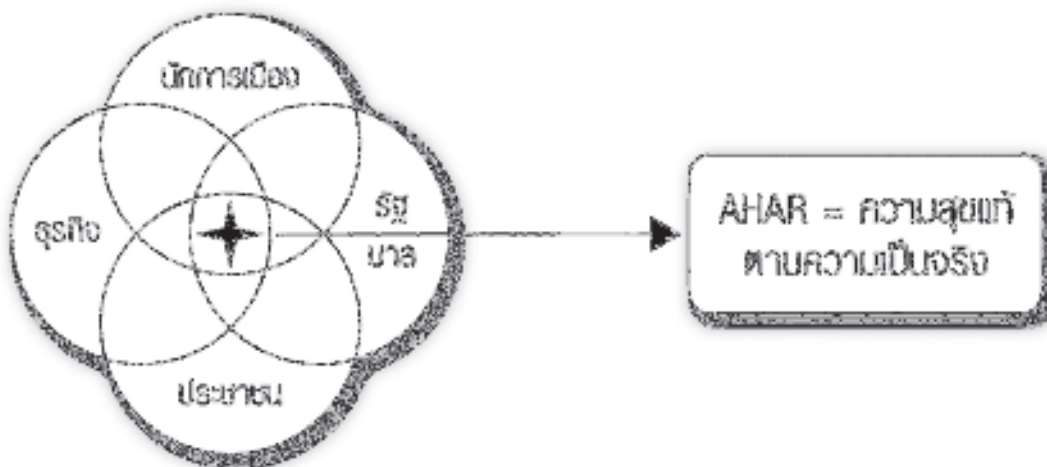
3 กิริติ บุญเจือ, เริ่มรู้จักปรัชญา (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนตจอร์จ, 2003), p. 30.

4 Douglas Kellner, Baudrillard, A Critical Reader (Cambridge: Basil Blackwell, 1995), p.8-15.

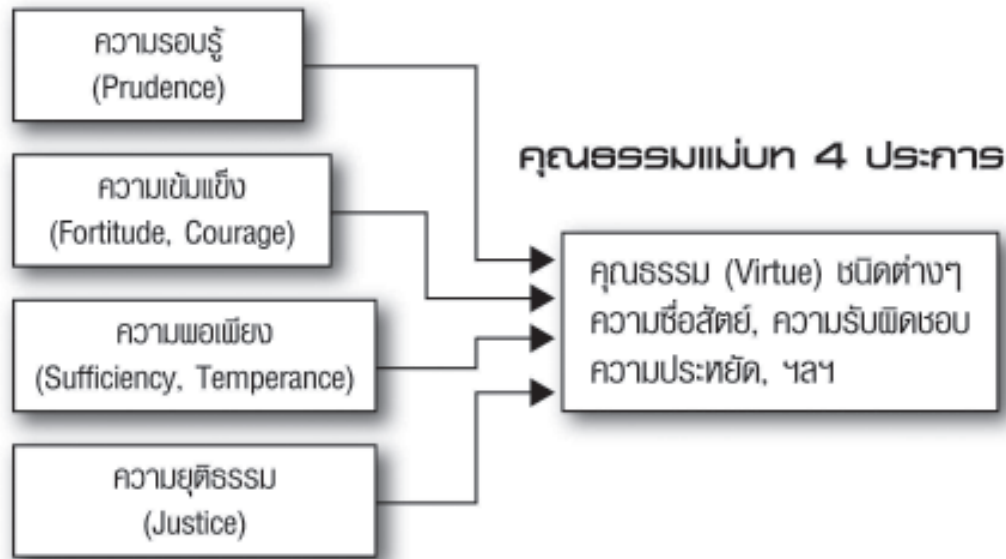
philosophy และ moderate postmodern philosophy

จากการเปรียบเทียบ พบว่า ปรัชญาแบบ moderate postmodern ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์มีระบบเครือข่ายของตนเองที่เชื่อมล้ำกันและกัน มนุษย์มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นกันและกัน และผู้รับผิดชอบสังคม ก็จะต้องเตรียมรับมือกับผู้ที่ยังไม่ยอมรับอุดมการณ์นี้ ถ้าไม่ยอมรับต้องใช้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ ภาครัฐบาลต้องใช้วิธีการของเบนธัม ด้านกฎหมายใช้วิธีการของมิลล์ ด้านการให้การศึกษา กับประชาชนในเรื่องของจริยธรรม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของโบดริยาร์และปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง เพื่อจะรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ และใช้วิธีการของคานท์ เพื่อจะเป็นแนวทางที่จะสร้างและพัฒนาากลุ่มองค์กรอิสระ (NGO) เพื่อช่วยรัฐบาลในการแก้ปัญหาเรื่องความเป็นธรรมในสังคม

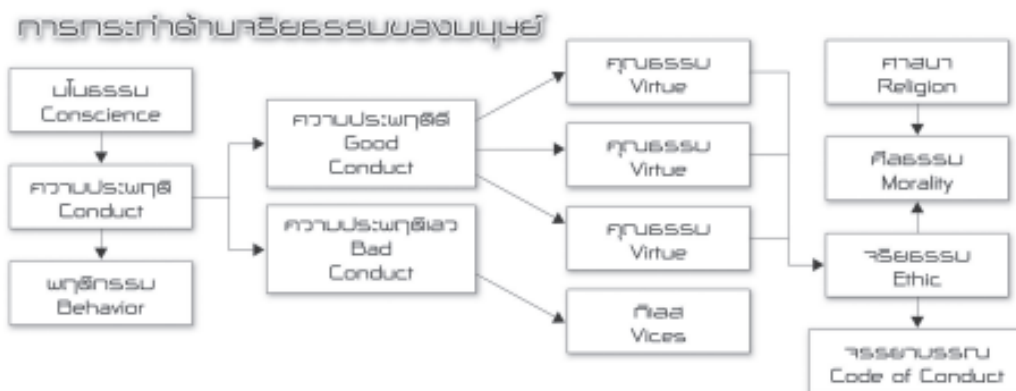
ทำนองเดียวกันในแต่ละธุรกิจ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญด้านความรับผิดชอบต่อ โดยใช้หลัก 3 กล้า (Three's Dare) และมีคุณธรรมรู้จักพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เมื่อศึกษาปรัชญาของโบดริยาร์แล้วนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับปรัชญาหลังของยุคสายกลาง (moderate postmodern) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ (analysis) วิจารณ์ (appreciation) และวิธาน (applicability) ซึ่งเสนอวิธีการแก้ปัญหา คือ การหาจุดร่วม (the stand point) ให้สังคมยอมรับนั้น คือ มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการ “ความสุขแท้ตามความเป็นจริง” (Authentic happiness according to reality) (AHAR)

ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีคุณธรรมที่เสนอในหนังสือและบทความต่างๆ มากมาย บางครั้งมีการกำหนดจรรยาบรรณ (code of ethic) แต่ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับหลักศาสนา บางครั้งผู้ที่นับถือศาสนาต่างออกไป ไม่กล้าที่จะนำไปปฏิบัติ เพราะกลัวขัดกับหลักคำสอนศาสนาและเมื่อผู้วิจัยได้อ่านหนังสือของท่านอาจารย์กรีติ บุญเจือ ท่านได้อธิบายหลักคุณธรรมแม่บท 4 (Cardinal Virtue) ของท่านอริสโตเติล(Aristotal) เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม ความรู้รอบ (prudence) ความกล้าหาญ (Courage) ความพอเพียง (sufficiency) และความยุติธรรม (justice) ถือว่าเป็นคุณธรรมที่เป็นแกนกลางและสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้เป็นคุณธรรมพื้นฐานคุณธรรมต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นภาพประกอบ ดังนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับหลักจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจนั้น ผู้วิจัยเกิดลำดับความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจกระทำการใดของมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสามารถอธิบายลำดับของการตัดสินใจเกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมและเมื่อนำมาประกอบกับหลักการของหลักการ Cardinal Virtue ที่ประกอบด้วย คุณธรรมแม่บท 4 ประการเป็นพื้นฐานที่จะสามารถนำไปใช้ประกอบคุณธรรมด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีและสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับตนเองและสังคมต่อไป ดังภาพแผนภูมิ

บทสรุป

ผลที่ได้รับจากการวิจัย พบว่า การศึกษาปรัชญาของไบตรีয়ারและปรัชญาหลังนวยุคสายกลางทำให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาจริยธรรมธุรกิจ ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เพื่อให้รู้จักมองหาคำตอบทุกคำตอบที่เป็นไปได้
3. เพื่อรู้จักเก็บส่วนดีจากทุกคำตอบและนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
4. เพื่อรู้จักสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการดำเนินธุรกิจซึ่งทำให้ธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ถ้าธุรกิจและนักธุรกิจมีจริยธรรมทางธุรกิจจะสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ประชาชน สังคม และต่อโลก จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีและสันติภาพในโลก ซึ่งสงครามและความขัดแย้งจะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกคนยอมรับการไม่ยึดมั่นถือมั่น โดยใช้ทางสายกลางตามหลักศาสนาที่สอนตามแก่นของศาสนาที่แต่ละคนนับถือจะทำให้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อยกระดับชีวิตของตนให้เกิดความสุขแท้ตามความเป็นจริง (Authentic happiness according to reality (AHAR))

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. “เริ่มรู้จักปรัชญา”, เล่มต้น ในชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2546.
- _____ . “ ย้อนอ่านปรัชญากังขาของมนุษย์ชาติ ”, เล่ม 5 ในชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์ จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2546.
- _____ . “ ปรัชญาอรรถปริวรรต ”, เล่ม 6 ในชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น , 2546.
- _____ . *พื้นฐานจริยศาสตร์วิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2538.
- _____ . *ปรัชญาหลังนวยุคแนวคิดเพื่อการศึกษาแผนใหม่*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2545.
- _____ . *วิธีการศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการมนุษย์รู้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- _____ . *อรรถปริวรรตกับหลังนวยุค*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เซนต์จอห์น, 2547.
- คณะกรรมการการศึกษา ห้วข้อ “การมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล.” กรุงเทพฯ : แกนจันทร์ จำกัด, 2548.
- พระมหาวิโรจน์ วิโรจโน. *การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องประโยชน์นิยมในพุทธปรัชญาเถรวาท*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, 2543.

- Baudrillard, Jean. *America translated by Chris Turner*. London : n.b., 1999.
- _____ . *The Consumer Society Myths and Structures : Translated by Chris Turner*.
London : Sage Publication, 2005.
- Bernard, Williams. *Utilitarianism for and against*. USA : Cambridge University Press, 1992.
- Best, Steven and Kellner, Douglas. *Postmodern Theory Critical Interrogations*. New York :
The Guilford Press, 1991.
- Bunchua Kirti. *Contextual Philosophy*. Bangkok : Assumption University Press, 1993.
- _____ . *Contextual Religious*. Bangkok : Assumption University Press, 1998.
- Craig, Edward. *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Volume 1*. London and New York :
Routledge University Press, 1998.
- _____ . *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Volume 4*. London and New York :
Routledge University Press, 1998.
- _____ . *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Volume 9*. London and New York :
Routledge University Press, 1998.
- Crisp, Roger. *Mill on Utilitarianism*, First published. London England : Routledge, 1997.
- Felicity, Haynes. *The Ethical School*. London : Routledge, 1988.
- Flew, Antony (Edition consultant). *A Dictionary of Philosophy*, (updateed and revised edition).
The Macmillan Reference Book, Pan Books Ltd. And the Macmillan Press Ltd.
- Harre, Rom. *One Thousand Years Of Philosophy*. Malden, Massachusetts, : Blackwell
Publishers Inc., 2001.

เก็บตกรูปข่าว

เลขาธิการสภาการศึกษา บรรยายเรื่องพระเมรุ

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รศ. ทรงทอง จันทรวงศ์ เลขาธิการสภาการศึกษา ได้บรรยายพิเศษ เรื่อง พระเมรุ ตั้งแต่ครั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานฯ

